ORTA ASYA TÜRK TARİHİ (İslamiyet Öncesi)

Göçebe Hayatın Etkileri
★ Temel geçim kaynağı Hayvancılık
★ Tarım gelişmemiş
★ Mimari yapı gelişmemiş
★ Yazı geç kullanılmış
- Türklere Ait ilk kaynaklar ÇİN kaynaklarıdır +Bizans +İran +Arap +Hint
- Sözlü Edebiyat gelişti Yazı geç geldiği için
  Sav: Atasözü/Sagu: Ağıt/Koşuk: Şiir/Kopuz: Saz
- Sözlü Hukuk kuralları gelişti
  Töre: Gelenek görenekler
  Töreye göre herkes eşittir (Han-Hakan dahil)

★ Ordu Millet anlayışı vardır
- Her kişi askerdir (Kadın, çocuk dahil)

★ Hapis cezaları kısadır
★ At evcilleştirilmiş
★ Taşınabilir Sanat Eserleri oluşmuş (Halı-Kilim vs)

İSKİTLER (SAKA)
★ Bilinen ilk Türk topluluğu
★ Atı evcilleştirdiler (Üzengi + Pantolonu buldular)
★ En önemli hakanı 'ALPER TUNGA'
★ Kadın hakan 'TOMRİS HATUN'
★ Savaşçı kadınlar 'AMAZON'
★ 'BOZKIRIN KUYUMCULARI'
★ **Destanlar**
'ALPER TUNGA' - Afrasiab
'ŞU' – B. İskenderle mücadele

ASYA HUN DEVLETİ (BÜYÜK HUN)
★ 'İLK' Türk devletidir
★ 'TEOMAN' Bilinen en eski hakanıdır
★ 'ÖTÜKEN' Başkent (Şuan Moğolistanda)
- Toprak Ana

★ 'METEHAN' En parlak dönem
- Çin'e 46 sefer yaptı, Çin'i Vergiye bağladı
- 'OĞUZ KAĞAN DESTANI' (Oğuz=Mete)
- **İlk Düzenli Orduyu** kurdu (M.Ö.209)
  - **10' luk Sistem**
    (MÖ.209 - KKK Kuruluşu kabul edilir)

★ **Kalıntılar**
ALTIN ELBİSELİ ADAM HEYKELİ – ESİK KURGAN
- Kazakistan

PAZIRIK HALISI – PAZIRIK KURGAN
- Dünyanın en eski halısı

KAVİMLER GÖÇÜ
★ 'BALAMİR' öncülüğünde Avrupaya yapılan kitlesel göç.

SONUÇLARI
1. Derebeylikler (Feodalite) güçlendi
2. Hristiyanlık yayıldı
3. Papa ve Kilisenin önemi arttı (Skolastik düşünce)
4. Günümüz Avrupası oluştu
5. Roma İmparatorluğu 2 'ye ayrıldı
   - Batı Roma → 476 'da yıkıldı
   - Doğu Roma → Bizans
6. İlk Çağ kapandı Orta Çağ başladı

UYGURLAR
★ 'KUTLUK BİLGE KÜL KAĞAN' Kurucu/Ötüken - Karabalsagun
★ '**BÖGÜ KAĞAN**' zamanı 'MANİHİZM' benimsendi
★ 'MOYENÇUR' En parlak dönem
★ Yerleşik yaşama geçen ilk Türk devleti
★ Mimari yapı başladı (Kale – sur - saray)
★ Tarım başladı
★ FRESKO - Duvar Süsleme ★ VİTRAY – Cam Süsleme
★ Kağıt – Matbaa – Ciltçilik – Kütüphane – Orta oyunu – Akupunktur – Minyatür – Resim – İlk Kağıt Para 'ÇAV'
★ Kırgızlar Son verdi
★ **Kalıntılar**
DİZ ÇÖKMÜŞ ADAM HEYKELİ
AT BAŞI HEYKELLERİ
★ **Destanlar**
'TÜREYİŞ' – Dişi Kurt
'GÖÇ' – Yada Taşı
★ **Yazıtlar**
'SİNEUŞİ' 'KARABALSAGUN' 'TARYAT'

II. GÖKTÜRK DEVLETİ (KUTLUK)
★ 'KÜRŞAT' İlk milliyetçi isyanı başlatan
★ 'KUTLUK KAĞAN' Kurucu / Ötüken
(İlteriş –Derleyen,Toplayan)
★ 'BİLGE KAĞAN' En parlak dönem
'KÜLTİĞİN' – Kardeşi
'TONYUKUK' – Vezir

ORHUN ABİDELERİ ★
✓ II.Göktürklere ait
✓ Türklerin İLK Yazılı Belgesi
✓ Bilge Kağan – Kültigin – Tonyukuk adına dikildi
✓ 'YOLLUĞ TİGİN' Yazarı
✓ Orhun Alfabesiyle yazıldı (% 100 Türk)
✓ Siyasetname özelliği taşır
✓ Çözümleyen 'THOMSEN' - Danimarkalı
- İlk çözümlenen kelime 'TENGRİ' → Tanrı

I.GÖKTÜRK DEVLETİ (KÖKTÜRK)
★ 'BUMİN KAĞAN' Kurucu / Ötüken
★ 2 'Lİ TEŞKİLAT uygulaması
- DOĞU (Hakan) – 'BUMİN'
- BATI (Yabgu) – 'İSTEMİ'
↓
İç işlerinde serbest, Dışta Doğuya bağlı (Eyalet Sist)

★ Sasanilerle birleşerek Akhunlulara son verdi (İpekyolu Hâkimiyeti)
★ Bizansla birleşip Sasanilere saldırdı (İpekyolu Hâkimiyeti)
★ **Destanlar**
'ERGENEKON' – Demirden dağı eritip bağımsızlık savaşı
'BOZKURT' – Dişi Kurttan türeme 'ASENA'
★ 12 Hayvanlı Türk Takvimi
★ 'YARMAK' İlk Madeni Para

AVRUPA HUN DEVLETİ
★ 'BALAMİR' Kurucu / Etzelburg - Macaristan
★ 'ATTİLA' En parlak dönem
- Batı Roma'ya sefer düzenledi (Vergi)
- Doğu Roma 'ya sefer düzenledi
  (Margos – Anatolios Antlaşmaları)
- 'TANRI 'NIN KIRBACI'
- Almanların 'Nibelungen Destanı'nda Adı '**ETZEL**' olarak geçer

KIPÇAKLAR (Kumanlar)
★ En Savaşçı ve Yakışıklı Türk boyu
★ Karadeniz 'in kuzeyinde hükmettiler
★ Rusların IGOR Destanına konu oldular
★ **Eserler**
'CODEX CUMANICUS' Sözlük
'DEDE KORKUT HİKAYELERİ'

AVARLAR (JUAN JUAN)
★ Hem Asya , hem Avrupa 'da devlet kurdular
★ İstanbul 'u kuşatan ilk Türk devleti

HAZARLAR
★ Kafkaslarda egemen oldular
★ Museviliği benimsediler
★ Dini hoşgörü var
★ Ordularında Paralı asker bulundururlar
★ Hz.Osman zamanında Kafkas hâkimiyeti için Müslümanlarla 'Belencer Savaşını' yaptılar

TÜRGEŞLER
★ 'BAGA TARKAN' – Adına para bastırdı
★ Emevilerle Orta Asya hâkimiyeti için savaştılar
İslam Devletine karşı mücadele ettiler

KIRGIZLAR
★ Ötüken merkezli Son devlettir
★ **Destan** 'MANAS' - Dünya'nın en uzun destanı
★ **Yazıt** 'YENİSEY'

OĞUZLAR
★ En kalabalık Türk boyu
★ Hristiyan olanlara UZ denir
★ BSD + ASD + OSM + TC Atalarıdır

MACARLAR
★ Türkoloji Enstitüsünü kurdular
★ Katolik Hristiyanlığı kabul ettiler

PEÇENEKLER
★ Devlet kuramayan tek Türk boyu
★ Bizans 'ta paralı askerlik yaptılar
★ Malazgirt Savaşında taraf değiştirdiler (Türk tarafa →)

KARLUKLAR
★ İlk Müslüman Türk boyu
★ Karahanlı Devletinin kurucu boyudur

BULGARLAR
★ **TUNA** → Hristiyan – Çar ünvanı – İstanbul 'u kuşattılar
★ **İTİL** → 'ALMIŞ HAN ' zamanında Müslüman oldular
- İlk Türk – İslam Devleti
- İbn-i Fadlan ziyaret etmiş

Zeynep KARA

ORTA ASYA TÜRK DEVLETLERİ / KÜLTÜR – MEDENİYET

ÜNVANLAR
- Han / Hakan / Kağan / Tanhu / Şanyu / Yabgu

SEMBOLLER
- Otağ 'Çadır' – Örgin 'Taht' – Nevbet 'Davul' – Tuğ 'Sancak' – Kotuz/Sorguç 'Başlık' – Yay (Ok YOK)

DİN
- 'GÖK TANRI' En yaygın
- 'TOTEMİZM' En eski
- Atalar Kültü
- Şamanizm – Büyücülük
- Toplu halde ilk din değişikliği – UYGURLAR / Manihizm – Budizm
  - ★ **KURGAN** – Mezar
  - ★ **BALBAL** – Mezartaşı / Heykel
  - ★ **UÇMAĞ** – Cennet
  - ★ **TAMU** – Cehennem
  - ★ **YUĞ** – Cenaze Töreni
  - ★ **KAM / BAKSI / ŞAMAN** – Din adamı

BİLİM – SANAT
- ★ GÖKTÜRKLER: 12 Hayvanlı Türk Takvimi
- ★ UYGURLAR: Kâğıt – Matbaa

- Taşınabilir sanat eserleri (Çadır süsleme – Halı dokuma)
- Uygurlar – Mimari yapı (Saray – Kale – Sur - Tapınak)
- **Heykel**
  - ★ Altın Elbiseli Adam – Esik Kurgan / Asya Hun
  - ★ Diz Çökmüş Adam / Uygurlar
  - ★ At Başı / Uygurlar

DEVLET YÖNETİMİ
KUT: Devleti yönetme yetkisinin tek bir hanedana tanrı tarafından verilmesi
- ★ Ülke hanedanın ortak malıdır
- ★ Belirsiz veraset anlayışı vardır
- ★ Hanedan içinde taht kavgaları yaşanmıştır
- ★ Bu sebeplerden dolayı devletler kısa sürede yıkılmıştır
- ★ MEMLUK'lerde KUT YOK

KURULTAY (TOY)
- ★ Günümüz Bakanlar Kuruludur
- ★ Her türlü devlet işi görüşülür
- ★ Hakan – Hatun – Hanedan üyeleri – Boybeyleri – Sivil ve Askeri idarecilerden oluşur (Din Adamları yok)
- ★ Üyeleri 'TOYGUN'
- ★ Genelde Danışma Meclisidir

2 'Lİ TEŞKİLAT (Eyalet - Federatif)
- ★ Devlet Doğu – Batı ayrılarak yönetilir
  - DOĞU (Hakan)
  - BATI (Yabgu)
  - ↓ İç işlerinde serbest, Dışta Doğuya bağlı

TOPLUMSAL HAYAT
★ OGUŞ → URUG → BOY → BODUN → İL

OGUŞ	URUG	BOY	BODUN	İL
Aile	Sülale	Boy	Millet	Devlet

TOPRAK
- Devlete ait
- Özel mülkiyet gelişmemiş
- Ayrıcalıklı sınıf yok
- Sınıf ayrımı yok – Kölelik yok

▪ Tek eşlilik yaygın

- ★ 'TOY' Şölen
- ★ 'KIMIZ' Millî İçki
- ★ 'TUTMAÇ' Millî Yemek
- ★ 'ÇEVGAN (Cirit)' Millî Spor
- ★ 'KOPUZ' Millî Çalgı

- ✓ **AYGUCİ** - Vezir
- ✓ **TİGİN** – Hakan Çocuğu (Şehzade)
- ✓ **ŞAD** – Hanedan üyesi askeri vali
- ✓ **ATAMAN** – Tigin eğitmeni (Lala)
- ✓ **BEDİZCİ** - Ressam
- ✓ **EMCİ / OTACI** – Doktor
- ✓ **TUDUN** – Vergi toplayan Sivil yönetici

DİL – EDEBİYAT
Sözlü Edebiyat → Sav: Atasözü / Sagu: Ağıt / Koşuk: Şiir / Destan

DESTANLAR
- İSKİTLER – Alpertunga / Şu
- ASYA HUN – Oğuz Kağan (Metehan)
- GÖKTÜRKLER – Ergenekon / Bozkurt
- UYGURLAR – Türeyiş / Göç
- KIRGIZLAR – Manas (2016 'da bitti)

YAZITLAR
- GÖKTÜRKLER
  Orhun Abideleri / Bugut Yazıtları
- UYGURLAR
  Sineuşi (Moyençur) / Karabalsagun / Taryat
- KIRGIZLAR
  Yenisey

ORDU (SU)
- ★ Ordu – Millet sistemi vardır
- ★ Metehan – İlk Düzenli Ordu '10 LUK SİSTEM'
- ★ 'SUBAŞI / TARKAN' Ordu Komutanı
- ★ At – Ok – Kılıç – Yay – Kalkan
- ★ 'TURAN TAKTİĞİ' (Hilal – Kurt Kapanı – Sahte Ricat)

EKONOMİ
- ★ Hayvancılık
- ★ Ticaret
- ★ Tarım Üretimi – UYGURLAR
  - Tarımda sulama kanalı
  - Orak / Saban
  - Tohumluk Buğday

HUKUK
- ★ Sözlü Hukuk Kuralları ⟶ TÖRE – Örf – Âdet / Din kuralı yok

TÖRE
- Herkes uymak zorunda – Değişebilir (Kurultay – Hakan değiştirebilir)
- Uygurlar yazılı hale getirdi

- ★ Kan davası görülmemiştir
- ★ Mumyalama vardır

Zeynep KARA

TÜRK – İSLAM TARİHİ (1-2 soru)

TALAS SAVAŞI – ÇİN x ABBASİ

Türkler Orta Asyanın Çin istilasına girmesini engellemek için Arapların yanında savaştı. Abbasiler kazandı.
SONUÇLARI: *Türkler kitleler halinde İslamiyet'e geçtiler. TR-İslam tarihi başladı.*
Kâğıt – Barut – Matbaa (Semerkant) – Pusula

1 – KARAHANLILAR (Doğu / Batı) / Kurucu: Kutluk Bilge Kül Kadir Han

- **Orta Asyada kurulan ilk TR- İslam Devleti**
- Satuk Buğra Han (Abdülkerim)– Zamanında İslamiyet Resmi din oldu.
- İlk Medrese, Darüşifa,Bimarhane,Kervansray,Türbe,Vakıf Sis,Burslu Öğrenim
- Milliyetçilik devam etti -> Han/Hakan ünv. –Resmi dil TR – 2li Teşkilat
- Moğollar + Harzemşahlar son verdi.

2 – GAZNELİLER / Kurucu : Alp Tigin / Afganistan (Gazne)
GAZNELİ MAHMUT

- Hindistana 17 sefer düzenledi.
- Abbasi halifesini Şii Büveyh.dan korudu
- **İlk "SULTAN" ünvanı**
- Biruni için "Sarayımın en kıymetli hazinesi" demiştir
- Çok uluslu bir yapıya sahip – İmparatorluk statüsündedir.
- İpek + Baharat yollarını aynı anda hâkim olan ilk devlet.

DANDANAKAN SAVAŞI – GAZNELİ x BSD
BSD kazandı. Gazneli yıkılış sürecine girdi. Gurlular son verdi.

MISIR'DA KURULAN TÜRK – İSLAM DEVLETLERİ

1 – TOLUNOĞLU / Kurucu: Tolunoğlu Ahmet

- **Mısır'da kurulan İlk Tr-İslam devleti** (Tevaifil Mülk devleti)
- Abbasiler son verdi. / Yöneticiler TR, Halk Arap – Yıkılma nedeni

2 – IHŞİTLER / Kurucu: Muhammet Ebu Bekir Togaç

- Abbasiler'den ayrılarak kuruldu. (Tevaifil Mülk devleti)
- **Hicaz'a egemen olan ilk TR devleti**.
- Abbasiler son verdi. / Yöneticiler TR , Halk Arap – Yıkılma nedeni

3 – EYYUBİLER / Kurucu: Selahattin Eyyubi

- En parlak dönemi SELAHATTİN EYYUBİ "**Kudüs Fatihi**"

HITTİN SAVAŞI – EYYUBİ x HAÇLI
*Kudüs'ü Haçlılardan geri aldı. "**Şarkın Sultanı**" ünvanı*
3.Haçlı seferine neden oldu.

- Memlükler son verdi

4 – MEMLÜKLÜLER / Kölemen

- Kıpçak TR.leri – Kut yok – Resmi Dil Türkçe
- **Moğolları durduran İlk TR devleti.** (Aynı Calut - Elbistan)
- Abbasi Halifesini korumaya aldı – Mısır'da
- Osmanlı son verdi.

5 – TİMUR DEVLETİ / Kurucu : Timurlenk – Semerkant (Şehirlerin Şahı)

- Orta Asya,İran,Irak,Suriye,Kırım,Hindistan,Kafkasya
- Altınorda Devletine son vererek Kırımı aldı

ANKARA SAVAŞI – TİMUR x OSMANLI
Timur kazandı. ***ATSB bozuldu.★***

6 – HARZEMŞAHLAR / Harezm bölgesi

- Kendilerini BSD devamı görürler (ASD ile aynı özellik)

YASSIÇEMEN SAVAŞI – HARZEMŞAH x ASD
ASD kazandı. Harzemşahlar yıkılış sürecine girdi.

- **OTRAR OLAYI** – Moğollarla yaşandı.

HİNDİSTAN'DA KURULAN TÜRK – İSLAM DEVLETLERİ

1 – DELHİ SULTANLIĞI - Hindistan'daki İlk TR – İslam Devleti

- Raziye Sultan: Tek Tr-İslam kadın hükümdarı

2 – BABÜRLER / Kurucu: Babür Şah -- Eseri: BabürName

- **TACMAHAL** – Anıt mezar /Yaptıran: Şah Cihan Eşi Mümtaz Mahal Nurbanu için / İnşasına İstanbul'dan mimarlar gider.

DİĞER TÜRK – İSLAM DEVLETLERİ

1 – AKKOYUNLU / Kurucu: Karayüllük Osman (Oğuz) / Diyarbakır

- **UZUN HASAN**: Kuranı TR.ye çevirdi / Dedekorkut Hk.yazıya geçirdi.

OTLUKBELİ SAVAŞI – AKKOYUNLU(Uzun Hasan) x OSMANLI (Fsm)
Yıkılış sürecine girdiler / Safeviler son verdi.

2 – KARAKOYUNLU / Kurucu: Bayram Hoca (Oğuz) / Van – Tebriz

- Azerbaycan'ı Türkleştirdi.

3 – MOĞOLLAR / Kurucu: Cengizhan (Timuçin) / Moğolistan – TR değiller

Cengizhan'ın Ölümüyle Kurulan Devletler: Ç-A-K-İ

- **İLHANLILAR / Kurucu : Hülagü Han – İran**
  -En güçlü devlet
  KÖSEDAĞ SAVAŞI – İLHANLI x ASD
  İlhanlı kazandı. ***ATSB bozuldu.★***
  Timur son verdi. Müslümanlaşıp Türkleşti.
- **ALTINORDA / Kurucu: Batu Han – Kırım**
  Timur Son verdi Müslümanlaşıp Türkleşti.
- **ÇAĞATAY HANLIĞI / Kurucu: Çağatay – Orta Asya**
  Timur son verdi. Müslümanlaşıp Türkleşti.
- **KUBİLAY HANLIĞI**
  Çin'de kuruldu. Zamanla Çinlileşti.
  MARCO POLO ziyaret etti (20 yıl kalmış)

> ✓ ***İlk Türk – İslam TOPLULUĞU – KARLUKLAR***
> ✓ ***İlk Türk – İslam DEVLETİ – İTİL BULGARLARI***
> ✓ ***Orta Asya'da kurulan İlk Türk-İslam Devleti - KARAHANLILAR***

> ***Resmi Dili Türkçe Olan Devletler***
> 1. ***KARAHANLILAR***
> 2. ***KARAMANOĞLU***
> 3. ***MEMLÜKLER***
> 4. ***OSMANLI DEVLETİ***
> 5. ***AKKOYUNLULAR***

! İslamiyetten önceki Cihan Hâkimiyeti ülküsü, İslamiyetten sonra Gaza + Cihat anlayışına dönüşmüştür.

BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

Kurucu: SELÇUK BEY (Oğuz-Kınık) / Cent – Kazakistan / İran
(Rey+Merv+Nişabur+İsfahan+Bağdat → Önemli şehirler)

TUĞRUL – ÇAĞRI BEYLER

- **Çağrı bey:** Gaznelilerle mücadele etti.
- **Tuğrul Bey:** Abbasi Halifesini Şii Büveyhoğullarından korudu.
  Halife tarafından "**Doğunun ve batının hükümdarı**" ünvanı verildi.
  Halife Siyasi yetkilerini Tuğrul beye devretti.

PASİNLER SAVAŞI / YURT ARAYAN - BSD x BİZANS
Anadolu'nun keşfi amaçlı
Bizans'la yapılan ilk savaş

ALPARSLAN – "Ebul Feth" / Ani kalesini aldığı için

MALAZGİRT MEYDAN SAVAŞI / YURT AÇAN – BSD x BİZANS (Diyojen)

- *Peçenekler – Uzlar taraf değiştirdiler. Bsd kazandı.Diyojen esir alındı.*
- *Anadolunun kapısı Türklere açıldı. Anadoluya TR.göçleri başladı.*
- *1.Beylikler kuruldu.*
- *Haçlı seferlerine zemin hazırlamıştır. Bizans baskısı azaldı.*

MELİKŞAH - En Parlak Dönem

★ **NİZAMÜL MÜLK** – Vezir / İranlı -- Eseri: Siyasetname
Nizamiye Medreseleri (Üni.) / Bağdat -- İmam Gazali - Müderris

★ **ÖMER HAYYAM**
Rubailer (Şiir) + Celali Takvim

★ **HASAN SABBAH** (Haşhaşiler)(Şii)
Batınilik Tarikatı – Dünyanın ilk terör örgütü – Alamut Kalesi
İlhanlılar son verdi.

SULTAN SENCER – BSD Son Hükümdarı

KATVAN SAVAŞI – BSD x KARAHİTAYLAR (Moğol)
BSD yıkılış sürecine girdi.

BSD YIKILIŞ SEBEPLERİ

- BÂTINİLİK – HASAN SABBAH
- KATVAN SAVAŞI
- MOĞOL BASKISI
- OĞUZLARIN KÜSTÜRÜLMESİ
- HAÇLI SEFERLERİ
- ABBASİ HALİFESİNİN ZARARLI FALİYETLERİ
- ATABEYLER

> ***İSLAM DÜNYASI'NIN***
> ***SİYASİ LİDERLİĞİ***
> 1. ***GAZNELİLER***
> 2. ***BSD***
> 3. ***MEMLÜKLER***
>
> ***SİYASİ + DİNİ LİDERLİĞİ***
> - ***SADECE OSMANLI – Yavuz Sultan Selim***

Zeynep KARA

TÜRK – İSLAM DEVLETLERİ / KÜLTÜR – MEDENİYET

ÜNVANLAR
Sultan / Hükümdar / Padişah

SEMBOL
Hutbe okutmak, Para bastırmak, Çetr (Şemsiye), Hilat giymek(Halife), Menşur almak (Halifeden onay), Tıraz giymek, OK YOK

DEVLET YÖNETİMİ
- KUT anlayışı devam etti.
- Ülke hanedanın ortak malı
- Belirsiz veraset anlayışı
- Taht kavgaları – kısa ömürlü devlet

DEVLET GÖREVLİLERİ
ŞIHNE : Askeri Vali

AMİL : Vergi toplayan

AMİD : Sivil yönetici (Beld.Başk)

MUHTESİP : Kalite kontrol (Çarşı-Pazar)

ULAK : Postacı

MELİK : Şehzade

ATABEY: Lala

SARAY GÖREVLİLERİ
HACİP: En rütbeli kişi (Saray-halk arası köprü)

KAPUCUBAŞI: Günlük işlerden sorumlu

CAMEDAR: Terzi

EMİRİ **CANDAR** : Güvenlik

EMİRİ **ŞİKAR** : Av törenlerini düzenler

EMİRİ **ALEM** : Bayrak / Sancaktan sorumlu

SERHENK : Yol gösteren

ÇEŞNİCİ :Mutfak / Aşçıbaşı

DİVANLAR
D. **SALTANAT** :En büyük Divan (BK)

D. **MEZALİM** : En büyük Mahkeme

D.**ARZ**: Askeri İşler

D.**İNŞA**: Dış yazışmalardan sorumlu (Münşi)

D.**İŞRAF**: Teftiş (askeri/adli hariç)(Müşrif)

D.**PERVANE**: Toprak Dağıtımı (İkta)

D.**İSTİFA**: Ekonomiden sorumlu (Müstevfi)

D.**NİYABET**: Padişah yokken toplanır.

TOPRAK SİSTEMİ
1 – MİRİ TOPRAKLAR/ Devlete ait
- **Has Arazi** (Padişaha ait)
- **Vakıf Arazi**(Sosyal kurumlara ayrılan)
- **İKTA ARAZİ**
  -Dirlik-Tımar arazisi
  -Devlet memurlarına maaş karşılığı verilir
  -Atlı asker yetiştirmek zorunda

<u>**TIMAR SİSTEMİ FAYDALARI**</u>
- Üretim sürekli hale geldi.
- T.Sipahi ordusu oluştu.
- Memurlara maaş verildi.
- Merkezi otorite arttı.
- Vergiler düzenli toplandı.

<u>**NOT**: Tımarda hazineye para girmez ve çıkmaz</u>

2 – MÜLK TOPRAKLAR / Kişilere ait
- Al-Sat / Devir yapabilir.
- ÖŞRİYE – Müslümana ait
- HARACİYE – Gayrimüslime ait

HUKUK (Örfi - Şeri)

ÖRFİ – TÖRE – ***"EMİRİ DAD"***

ŞERİ – İSLAM – ***"KADİL KUDAT"***

Askeri Davalara "**KADIYI LEŞKER**" bakar.

ORDU
MERKEZ ORDU (Başkent)

1 – HASSA
- Doğrudan padişaha bağlı.
- Tek görevi padişahı korumak
- Türklerden seçilirler

2 – GULAM
- Esir + Devşirmelerden oluşur.
- BİSTEGANE Maaşı alır.

EYALET ORDUSU (Eyalette)

1 - İKTA
- Atlı birlikler –Tımarlı Sipahi (Cebelu)
- Maaş almazlar (İkta arazisi verilir)
- Ordunun en kalabalık bölümü
- Türkmenlerden oluşur
- Bağlı Beyliklerin askerleri

ÖNEMLİ ESERLER
KARAHANLILAR
- **KUTADGU BİLİG** / Yusuf Has Hacip
  -Tabgaç Buğra Han'a sunuldu
  -Siyasetname
- **DÎVÂNU LUGATİ'T TÜRK** / Kaşgarlı Mahmut
  -Araplara Türkçe öğretmek için yazılmış
  -"*Türkçe Arapçadan üstündür*"
  -Kaim Bin Emrillah-Abbasi halifesine sunuldu.
- **ATABETÜL HAKAYIK**/Yüknekli Edip Ahmet
  -Hakikatlerin Eşiği – Ahlak
- **Satuk Buğra Han Destanı** (Sözlü Edebiyat)
- **DİVANI HİKMET** / Hoca Ahmet Yesevi

BSD
- **ÖMER HAYYAM** / Rubailer
- **ENVERİ** / Kasideler
- **NİZAMÜLMÜLK** / Siyasetname (Farsça)

TİMUR
- **ALİ ŞİR NEVAİ** / Muhakemetül Lugateyn
- **ULUĞBEY** / Ziç – Rasathane-Semerkant
- **ALİ KUŞÇU** / Matematik – Astronomi

GAZNELİLER
- **FİRDEVSİ** / Şeyhname
- **SEBÜG TEGİN** / Pendname (Ahlak)
- **EL BİRUNİ** / Asarül Bakiye - Mat-Coğ-Ast.
- **UTBİ** / Tarihi Yemin

BİLİM ADAMLARI / DÜŞÜNÜRLER
HAREZMİ /Matematik
*Eseri: Kitabül Cebr vel Mukabele
* Sıfırı (0) ilk kullanan

FARABİ (Muallimi Sani) /Felsefe+Müzik
Eserleri :
* İhsaül Ulum (İlimlerin Tasnifi)
*El Medinetül Fazıla (Erdemli Şehirler)
*Birleşmiş Milletler idealini öne sürdü.
*Kitabük Musikil Kebir(Büyük Müzik Kitabı)
*Kanun u bulmuştur(Müzik aleti)

GAZALİ / Müderris
*Eseri : İhyaül Ulumiddin

EL BİRUNİ / Matematik- Coğrafya-Astronmi
Eserleri :
*Kitabül Telfihim
*Asarül Bakiye
*Hint Tarihi
*Ay'ın bir yüzüne ismi verildi

İBNİ SİNA (AVİCENNA)/ TIP
*Eseri : El Kanun Fit Tıp

ULUĞ BEY / Matematik – Astronomi

CABİR BİN HAYYAM / Kimyacı
*"*Atom Parçalanabilir*" der.

İBNİ RÜŞT (AVERROUS) / Felsefe
*Endülüs'te yaşadı.
*"*Akıl dinden üstündür*" der.

İBNİ HALDUN / Sosyolog
*Eseri : Mukaddime

ÖNEMLİ MİMARİ ESERLER
KARAHANLILAR
- Şir Kebir Camii
- Arap Ata Türbesi
- Ayşe Bibi Türbesi
- Semerkant Medresesi

TOLUNOĞLU
- **TOLUNOĞLU AHMET CAMİ –TR.İLK CAMİSİ**
- Mısır'da su kemerleri, Hastane,Saray,Çarşı
- **MARİSTAN**

GAZNELİLER
- Zafer Kulesi
- Leşkeri Bazar Ulu Cami
- Leşkeri Bazar Sarayı
- Arusül Felek Camii

BSD
- Sultan Sencer Türbesi
- Mescidi Cuma
- Haydariye Mescidi
- Damgan Mescidi Cuma
- Anuşirvan Kervansarayı
- Nizamiye Medreseleri
- **ULU CAMİİ – Diyarbakır – AND.İLK CAMİİ**

MİMARİ
DİNİ
*Cami * Türbe-Kümbet * Medrese
*Külliye *Tekke-Zaviye

ASKERİ
*Kale- Sur *Kışla *Burç *Kule *Tersane

SİVİL
*Saray *Kervansaray *Bedesten
*Kapan Han *Darüşşifa *Bimarhane

SANAT
- Resim – Heykel Geriledi
- Hat (Güzel Yazı Yazma) 1.sırada
- Minyatür – 2.sırada
- Tezhip (Kitap Süsleme)

Zeynep KARA

ANADOLU TARİHİ (8-10 soru)

Malazgirt Savaşıyla başladı. **Kılıç Hakkı "Fethettiğin yer senindir"**

1.BEYLİKLER (Devletler) – DMSA

Malazgirt Savaşıyla kuruldular.

SALTUKLU
- **İlk beylik** / Erzurum çevresi

DANİŞMENT
- Tokat – Sivas – Kayseri

MENGÜCEK
- Erzincan – Divriği

ARTUKLU
- Diyarbakır–Batman- Mardin
- Marco Polo ziyaret etti
- El-Cezeri – Robotik/Sibernetik

ÇAKA
- **İlk Türk Denizcisi** / İzmir Çevresi
- **Donanma Komutanlığı Kuruluşu** sayılır. (Not: Donanma Bayramı - Preveze)

Beyliklerin Özellikleri
- Anadoluyu Türkleştirdiler
- Anadoluyu bayındır hale getirdiler.
- Haçlılarla mücadele ettiler
- Hepsine ASD son verdi

RASATHANELER
1. ***ULUĞBEY / TİMUR (Semerkant)***
2. ***CACABEY / ASD***
3. ***TAKİYÜDDİN MEHMET / OSMANLI***

ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ

SÜLEYMAN ŞAH / Kurucu – İZNİK
- Mezarı : Suriye Caber Kalesi (TR.toprağı)

I.KILIÇARSLAN
- 1.Haçlı seferleri sonucu başkenti İznik'ten Konya'ya taşır.

I.MESUT
- 2.Haçlılarla mücadele etti
- **ASD de İLK PARA**YI BASTI

II.KILIÇARSLAN

<u>MİRYOKEFALON SAVAŞI</u> - ASD x BİZANS
(YURT TUTAN)
ASD kazandı
Anadolu kesin olarak Türk Yurdu oldu.

ALAADDİN KEYKUBAT
- ASD en parlak dönemi
- Alanya(Kolonos)– Kırım – Suğdak alındı
- Deniz ticareti için kıyı şehirleri almış

<u>YASSI ÇEMEN SAVAŞI</u> – ASD x HARZEMŞAHLAR
ASD kazandı
Savaş kazanılmasına rağmen Moğol istilasına zemin hazırladı.

II.GIYASETTİN KEYHÜSREV

BABA İSHAK İSYANI (BABAİ)
Türkmenler çıkardı.
Dini + Toplumsal İsyan

<u>KÖSEDAĞ SAVAŞI</u> – ASD x İLHANLILAR
İlhanlılar kazandı
<u>Sonuçları</u>
Anadolu Türk Siyasi Birliği bozuldu.
ASD yıkılış sürecine girdi.
2.Beylikler kuruldu.

II.MESUT
- ASD Son hükümdarı

ASD TİCARET (Soru çıkıyor !)

- Anadolu'yu kervansaraylarla donattılar (Ticari)
- Gümrük vergileri düşürüldü.
- Sigortacılık uygulandı.
- Sinop – Kırım(Suğdak Lim.)-Antalya-Alanya alındı.
- **AHİLİK**
  - Esnaf teşkilatı
  - Arapların **Fütüvvet** teşkilatından etkilendi.
  - Kurucu: Ahi Evran / Kırşehir (Şeyh Nasrettin)
    - ✓ Eşi:Fatma Bacı "BACİYANI RUM"
  - Girmenin ilk şartı Müslüman olmak.
  - Askeri gücü vardır.
  - **İCAZETNAME** : Diploma
  - **NARH** : Fiyat belirlemek
  - **GEDİK** : işyeri açma belgesi
  - **ŞEYH** : Ahi başkanı

!! Ahiler Okul açamaz / Yargılama yapamaz
!! Mesleki eğitim vardır.

ANADOLUDAKİ İLK ESERLER
- **CAMİİ** – Diyarbakır **<u>ULUCAMİ</u>** / BSD
- **MEDRESE** -Tokat **<u>YAĞIBASAN</u>** / DANİŞMENT
- **KERVANSARAY** –Aksaray **<u>ALAYHAN</u>** / ASD
- **DARÜŞŞİFA** – Kayseri **<u>GEVHERİ NESİBE</u>** /ASD
- **BİMARHANE**- Amasya **<u>TORUMTAY</u>** / ASD
- **RASATHANE** – Kırşehir **<u>CACABEY</u>** / ASD

- **Sivas - Divriği Ulucami /** Mengücek
- **Erzurum - 3 Kümbetler /** Saltuklu
- **Erzincan - Mamahatun /** Saltuklu
- **Konya – Karatay Medresesi /** ASD

BİLİM İNSANLARI
MEVLANA – Mesnevi + Divanı Kebir
YUNUS EMRE – Risaletün Nushiye
HACI BEKTAŞİ VELİ - Makalat
HOCA DEHHANİ – **İlk divan şairi** – Selçuklu Şeyhnamesi
MUHİDDİN ARABİ (İbnül Arabi)–Ekberilik "Vahdeti Vucut"

MİMARİ ESERLER
!! Erzurumda bulunan
YAKUTİYE MEDRESESİ / İLHANLILAR (Moğol)
!! ASD'nin
Bursa-İstanbul-Edirne-Trabzon'da eseri yoktur.
!! Eser adının başında "**ÇİFTE**" varsa **ASD'**nindir.

★ ASD – Paraların üzerinde Sultan Portresi + Aslan resmi
★ ASD – Donanma komutanına verilen isimler
Emirül Sevahil – Reisül Bahr – Meliküs Sevahil

2.BEYLİKLER (Devletler)

Kösedağ Savaşıyla kuruldular.

KARAMANOĞLU / Konya-Karaman
- <u>En güçlü beylik</u>
- <u>Kendini ASD devamı görür</u>
- Osmanlıyı çok uğraştırdı
- Resmi dili Türkçe – İlan eden "Mehmet Bey"
- 2.Beyazıt Son verdi

KARESİOĞLU / Balıkesir
- Donanma var
- **<u>Osmanlıya katılan İLK BEYLİK</u>** <u>(Orhan bey zamanı)</u>
- Osm. Donanmaya sahip oldu
- Rumeliye geçiş kolaylaştı

GERMİYANOĞLU / Kütahya
- Donanma yok
- Çeyiz + Vasiyet yoluyla OSM katıldı.

HAMİTOĞLU / Isparta – Antalya
- Toprakları satın alındı

AYDINOĞLU / Aydın

MENTEŞEOĞLU / Muğla

SARUHANOĞLU / Manisa

CANDAROĞLU / Kastamonu

ÇOBANOĞLU / Kastamonu
- Kayıboyu

DULKADİROĞLU / Maraş (Elbistan)
- Yavuz Sultan Selim aldı – TURNADAĞ SAVAŞI
- <u>ATSB kesinlikle sağlandı</u>.

RAMAZANOĞLU / Adana
- **<u>OSM katılan SON beylik</u>**

KADI BURHANETTİN / Tokat-Sivas-Kayseri-Amasya

ERETNA / Kadı Burh.devamı,Aynı yerler,
- Uygur boyudur

TACETTİNOĞLU / Ordu

<u>Ankara Savaşı sonucu tekrar kurulmayan beylikler;</u>
Karesioğlu – Kadı Burhanettin

Zeynep KARA

OSMANLI TARİHİ - KURULUŞ

OSMAN BEY /Kurucu

Lakabı "Fahreddin"

- Aşiretten Beyliğe geçiş.
- Söğüt(Bilecik)
  Domaniç (Kütahya)
- **İlk HUTBE** okutuldu – Karacahisar
- **İlk KADI** / Dursun Fakıh
- **İlk VERGİ** BAC alındı (Pazar)

SEMBOLLER

OSMANLI Hanedanı
ŞAHİN

BSD
ÇİFT BAŞLI KARTAL

KOYUNHİSAR SAVAŞI
OSM x BİZANS
(BAFEON)

- ***İlk OSM-BİZANS savaşı***
- *Osmanlı kazandı*

ORHAN BEY

- Bursa + İznik alındı
  -**Başkent Bursa** oldu
- Karesi beyliği alındı
  -Donanma / Rumeliye geçiş
- Rumeliye geçildi
  -Çanakkale'den **Çimpe Kalesi**
  -**Rumelideki ilk TOPRAK**

İLKLER

- **"SULTAN"** unvanı
- **DİVANI HÜMAYUN** kuruldu
- **VEZİRLİK** makamı geldi
- **İlk DÜZENLİ ORDU**
  - Yaya ve Müsellem
- **İlk DONANMA** oluşturuldu**/ K.mürsel**
- **İlk D.KOMUTANI / Karamürsel Bey**
- **İlk TERSANE** kuruldu**/Karamürsel**
- **İlk MEDRESE / İznik**
  -İznik Medresesi(Süleyman Paşa)
- **İlk MÜDERRİS / Davudi Kayseri**
- **İlk CAMİİ / İznik Hacı Özbek Camii**
- **İlk GÜMÜŞ PARA** basıldı **– AKÇE**

Rivayete göre;

- Hacivat-Karagöz bu zam. Yaşadı
- Kırkpınar güreşleri bu zm.başladı
- İbni Batuta Orhan bey için "**Türk hükümdarların en ulusu**"der

MALTEPE SAVAŞI
OSM x BİZANS
(PALEKANON)

- *Osmanlı kazandı*
- *KOCAELİ alındı*

*Aşık Paşazade (Osmanlı Tarihçisi) Sınıflamasına Göre **Osmanlı'nın Devlet olmasında Etkili Gruplar;***

- ***GÂZİYÂNI RUM***
- ***BÂCIYÂNI RUM***
- ***ÂHİYÂNI RUM***
- ***ABDALÂNI RUM (Derviş)***

1.MURAT (HÜDAVENDİGÂR)

- Edirne alındı – Başkent oldu
- **İlk EYALET** kuruldu
  -**RUMELİ Beylerbeyliği** / MANASTIR
  -Lala Şahin Paşa – **İlk Beylerbeyi**
- **SADRAZAMLIK**
  -**İlk SADRAZAM** Çandarlı Halil Paşa
- **ENDERUN** açıldı
- **DEFTERDARLIK**
- **KAZASKERLİK**
- **KAPIKULU + YENİÇERİ OCAKLARI**
- Germiyanoğlundan Çeyiz yoluyla toprak alındı.
- **Sancağa çıkan İlk PADİŞAH**
  -Bursa Bey Sancağı
- **DEVŞİRME SİSTEMİ** uygulandı

-**PENÇİK /GULAM** sistemi (5te1)
(Savaş esirlerinden 5 te 1 kişi olacak şekilde alınıp yetiştirilmesi)
-Acemi oğlanlar ocağı
-Yeniçeri ocağı / Ulufe maaşı verildi

SAZLIDERE SAVAŞI *– OSM x BİZANS+SIRP*

- *Edirne alındı*

SIRPSINDIĞI SAVAŞI *– OSM x HAÇLI*

- ***İlk OSM-HAÇLI savaşı***
- *Edirne başkent oldu*

ÇİRMEN SAVAŞI *– OSM x BİZANS*

PLOŞNİK SAVAŞI *– OSM x SIRP*

- ***Sırplara karşı ilk mağlubiyet***

I.KOSOVA SAVAŞI *– OSM x HAÇLI*

- ***İlk kez TOP kullanıldı***
- *1.MURAT Şehit düştü*
- *Savaşta şehit olan tek padişahtır*
- *Türk Bayrağı şeklini aldı*

1.BEYAZIT (YILDIRIM)

- İstanbul'u 3 kez kuşattı.
- Anadolu Hisarı (Güzelcehisar) yp.
- İkinci Eyalet kuruldu

-**ANADOLU Beylerbeyliği** / KÜTAHYA
-Kara Timurtaş Paşa Beylerbeyi

- Gelibolu'da Tersane kuruldu
- **CULUS** töreni yapıldı,
  Askere **İlk CULUS BAHŞİŞİ** verildi

İSKAN	***İSTİMALET***	***AHİDNAME***
Yerleşme	*Hoşgörü*	*Güvence*

*"**Evladı Fatihan**" :Rumeli'ye yerleştirilen Türkler*

NİĞBOLU SAVAŞI *– OSM x HAÇLI (Bulgaristan)*

- *Osmanlı kazandı.*
- *Abbasi halifesinden;*

*"**Sultanı İklimi Rum**" unvanı aldı.*

- *BURSA ULUCAMİİ*

-Savaş ganimetiyle yapılmış

ANKARA SAVAŞI *– OSM x TİMUR*

- *Timur kazandı*
- *Yıldırım Beyazıt Esir düştü*
- *Devlet 11 Yıl başsız kaldı*
- ***FETRET DEVRİ'ne** girildi (Fasılayı Saltanat)*
- *Şehzadeler 11 yıl taht kavgası yaşadı*
  -İsa-Musa-Süleyman-Mehmet-
- *Toprak kaybı olmadı*
- *ATSB bozuldu.*
- *2.Beylikler tekrar kuruldu*

1.MEHMET (ÇELEBİ)

- **Osmanlı 2.Kurucu**
- Fetret devrine son verdi
- Hicaz'a "**SURRE ALAYI**" gönderdi

ŞEYH BEDRETTİN İSYANI

- *Osmanlıdaki*
  İlk DİNİ isyan

ÇALIBEY SAVAŞI
OSM x VENEDİK
(Lapseki)

- *Osm. **İlk DENİZ Savaşı***
- *Venedik kazandı*

2.MURAT (HAYIR BABASI)

- İstanbul'u kuşattı.
- ATSB tekrar sağlamaya çalıştı
- Tahtı 2.Mehmet'e bıraktı (FSM)
  12 yaşında
- Daha sonra tekrar tahta geçerek Varna ve 2.Kosova savaşlarını kazandı.

BUÇUKTEPE İSYANI

- *Osmanlıda **ilk YENİÇERİ isyanı***

■ ***SEGEDİN ANTLAŞMASI***
OSM x MACAR
(EDİRNE)

- ***İlk kez Osm.sınırları konuşuldu***
- *Osmanlı Balkanlardaki otoritesi sarsıldı*
- *Avrupayla 10 yıl savaş yok dendi*

VARNA SAVAŞI
OSM x HAÇLI

II.KOSOVA SAVAŞI
OSM x HAÇLI

- Avrupa Osmanlı'yı Balkanlardan atamayacağını anladı

Zeynep KARA

OSMANLI TARİHİ – YÜKSELME

II. MEHMET (FSM)

İSTANBUL'UN FETHİ – 29 Mayıs 1453
(Fatih 21 yaşında)

Hazırlık
- ★ Şahi topları döktürdü
- ★ Rumeli Hisarı yapıldı (Boğaz Kesen)
- ★ Karamanoğlu Beyliği ile saldırı olmaması için anlaşma yaptı

- **MORA** (Yunanistan) ve **TRABZON** alındı
- **KIRIM** alındı.
  ★ **Karadeniz Türk Gölü** oldu.
- **Yunanistan – Sırbistan – Bosna Hersek-Eflak/Boğdan**(Romanya - Memleketeyn) – **Arnavutluk – Ege Adaları** alındı

!! Sırbistan ***BELGRAD HARİÇ***
!! Ege Adaları ***RODOS HARİÇ***

- **İTALYA SEFERİ** – Otranto Kalesi alındı
  - **İlk kez İMTİYAZ** Venediklilere tanındı. (ekonomik)

- **İlk ALTIN PARA** basıldı
  DİNAR / SİKKEİ HASENE
- **SAHNI SEMAN** Medresesi – Ali Kuşçu
- "**Devlet sadece padişahındır**" dedi.
- Kardeş katli yasallaştı

KANUNNAMEİ ÂLİ OSMAN
(Osmanlı Kanunları)
- Saray dışı evlilik yasaktır
- Sancağa çıkmak zorunludur
- Cülus yasal, Bahşiş zorunludur.
- Müsadere yasaldır (Mala el koyma)
- Divana Sadrazam Başkanlık edecek

KASRI ÂDİL: Padişahın Divan toplantılarını izlediği Gizli oda.

MİMARİYE KATKISI
- Topkapı sarayı
- Fatih Camii (Külliyesi)
- Eyüp Sultan Camii (Türbesi)
- Kapalı Çarşı / Mısır Çarşısı
- Kilitbahir Kalesi

OTLUKBELİ SAVAŞI *– OSM x AKKOYUNLU*
--Osmanlı kazandı

II.BEYAZIT (SOFU)

CEM SULTAN OLAYI (Kardeş)
Taht Kavgası
- Cem Sultan Karamanoğluna sığınır
- " " Memlüklere sığınır
- " " Rodos Şövalyelerine sığınır, Papaya götürürler

!! Dolayısı ile olay **İÇ mesele iken DIŞ mesele olmuştur.**

- ✓ Yükselmede Duraklama Dönemidir.
- ✓ Karamanoğlu Beyliğine son vermiştir.
- ✓ Endülüs'teki Müslüman ve Yahudileri Osmanlıya getirtmiştir.
- ✓ Oğlu Yavuz tarafından tahttan indirilmiştir.

ŞAHKULU İSYANI
- *Anadolu'da çıkan* ***ilk Şİİ İSYAN***
- *Safeviler – ŞAH İSMAİL*

	OSMANLI x HAÇLI Savaşları
S	***SIRPSINDIĞI***
N	***NİĞBOLU***
V	***VARNA***
2	***I.KOSOVA – II. KOSOVA***
	+ İnebahtı +Preveze

	Osm. Donanmanın Yandığı Savaşlar
İ	***İNEBAHTI***
Ç	***ÇEŞME***
N	***NAVARİN***
S	***SİNOP***

I.SELİM (YAVUZ)

- Yeniçeri desteği ile tahta çıkmıştır

BOZOKLU CELAL İSYANI - YOZGAT
- ***İlk CELALİ İSYAN*** *(Dini)*

ÇALDIRAN SAVAŞI *– OSM x SAFEVİLER/Şİİ (İRAN)*
- *Şah İsmail*
- *Osmanlı kazandı*
- *İran hâkimiyet altına alındı*
- *Şİİ tehlikesi yok edildi*

TURNADAĞ SAVAŞI *-OSM x DULKADİROĞLU (MARAŞ)*
- *Osmanlı kazandı*
- *ATSB sağlandı*

MERCİDABIK SAVAŞI *– OSM x MEMLÜK (SURİYE)*

RİDANİYE SAVAŞI *– OSM x MEMLÜK (MISIR)*
- *Osmanlı kazandı.*

SONUÇLARI:
- *Memlukler yıkıldı*
- *Suriye – Filistin - Hicaz(Mekke-Medine) –Mısır – Yemen - Habeş(Etiyopya) alındı*
- ***BAHARAT YOLU*** *Osmanlıya geçti*
- ***HALİFELİK Osmanlıya geçti***
  ★(Abbasilerden)
- *Hicaz'dan Kutsal emanetler İstanbul'a getirildi.*

I.SÜLEYMAN (KANUNİ)

- **Macaristan – Cezayir – Trablusgarp – Belgrad (Sırbistan)– Rodos(Ege Adaları) – Nahcivan – Bağdat alındı.**

➢ **Fransa'ya Kapitülasyon verildi**
> Ticaret + Haçlı birliğini engellemek için

➢ **Alman Seferi**
■ **İSTANBUL ANTLAŞMASI**
>**Avusturya ile ilk antlaşma**
> Osmanlı Avus. üzerinde üstünlük kurdu.
> Osm.Sadrazamı Avst.Kralına Denk sayıldı

➢ **İran Seferi**
■ **AMASYA ANTLAŞMASI**
İranla **ilk antlaşma**

İSYANLAR
- ➢ *AHMET PAŞA (Mısır)*
- ➢ *CANBERDİ GAZALİ (Mısır)*
- ➢ *BABA ZÜNNUN (Anadolu)*
- ➢ *KALENDEROĞLU (Anadolu)*

MOHAÇ MEYDAN SAVAŞI
- ***Macaristan alındı***
- *En kısa süren meydan savaşı*

1.VİYANA KUŞATMASI
- *Avusturya – Başarısız X*

PREVEZE DENİZ ZAFERİ *– OSM x HAÇLI*
Barbaros Hayrettin X Andrea Dorya
- *Osmanlı kazandı*
- ***★Akdeniz Türk Gölü*** *oldu*

!! 28 Eylül DONANMA BAYRAMI

CERBE ZAFERİ
- *Üstünlük pekişti*
- *Kuzey Afrika güvenliği sağlandı*

MALTA KUŞATMASI
- *Başarısız X*
- *Turgut Reis öldü*

HİNT DENİZ SEFERLERİ (4 Sefer)
- *Coğrafi keşiflere önlem*
- *Piri Reis – Başarısız olduğu için idam edildi.*

SON SEFERİ
- ***Zigetvar*** *(Macaristan)*
- *Burada öldü*

SOKULLU DÖNEMİ - Sadrazam
II.SELİM (SARI) – III.MURAT

!! Bu padişahlar sefere çıkmamıştır
!!Sokullu'nun ölümüyle yükselme sona erdi

II. SELİM
- ✓ **KIBRIS – TUNUS – SAKIZ ADASI - YEMEN** alındı
- ✓ Sınırlar Orta Avrupa'ya kadar genişledi
- ✓ Selimiye Camii yaptırdı – Mimar Sinan

İNEBAHTI DENİZ SAVAŞI
OSM x HAÇLI
Ali Paşa X Andrea Dorya
- *Osmanlı donanması yandı*
- *Kılıç Ali Paşa kurtuldu*
- *Cervantes savaşa katılıp esir düştü*

III. MURAT
- ✓ Osmanlı En Geniş sınırlara ulaştı
- ✓ **FAS** alındı

■ **FERHATPAŞA ANTLAŞMASI**
★ Doğuda en geniş sınırlar

PROJELER

❖ **SÜVEYŞ KANALI**
- ✓ Akdeniz – Karadeniz'i birleştirmek
- ✓ Nil üzerinden Mısıra
- ✓ 1869'da İngiliz + Fransız açtı

❖ **DON VOLGA**
Amaç :
- ✓ Karadeniz – Hazar Denizini birleştirmek
- ✓ Rusya'ya karşı önlem
- ✓ Orta Asya'yla bağlantı kurmak
- ✓ İran'la savaşta donanma kullanabilmek
- ✓ 1953'te SSCB açtı.

❖ **MARMARA**
- ✓ İzmit körfezi –Sapanca-Sapanca Gölü bağlanması

Zeynep KARA

OSMANLI KÜLTÜR – MEDENİYET - 1

DEVLET YÖNETİMİ

MERKEZ / Başkent

1. PADİŞAH

- ✓ Kut geleneği devam
- ✓ Ülke hanedanın ortak malı

➢ **PADİŞAH ÇOCUĞU**

- Şehzade – Çelebi / Sancağa gönderilirler
- **Sancaklar :** Bursa – Amasya – Edirne – Manisa – Trabzon – Kefe (Kırım) – Kütahya
- **Sancağa En Son çıkan /** III.MEHMET
-

➢ **PADİŞAHLAR**

- Culus Töreni ile tahta çıkar
- Culus bahşişi dağıtır
- **İlk bahşiş dağıtan** / Yıldırım Beyazıt

➢ **I. YASAMA:** Ferman – Kanunname – Adaletname

➢ **II. YÜRÜTME:** Berat: Atama belgesi

➢ **III. YARGI:** Müsadere – Kul Sistemi

➢ **HALİFE:** Sadece Osmanlıda bu unvan kullanıldı

Yönetimde Değişiklikler

1. ***I.MURAT***
   "Ülke sadece Padişah ve oğullarınındır"
2. ***II. MEHMET***
   "Ülke sadece padişahındır"
3. ***I.AHMET***
   "Ekber – Erşed olan başa geçer"
   (Büyük – Akıllı olan / Belirli veraset)

2. SARAY

Birun – Enderun – Harem

- **Topkapı**
- **Dolmabahçe**
- **Yıldız**

BÖLÜMLERİ

BİRUN
Dış Saray
- ✓ Devlet işleri
- ✓ Divan toplantıları
- ✓ Ulufe (maaş) dağıtımı
- ✓ Elçi kabulu

ENDERUN
İç Saray
- ✓ Eğitim (Okullar)
- ✓ **Enderun Mektebi**
  - Devlet adamı yetiştirilir
  - Sanat eğitimi verilir
- ✓ **Şehzadegâh Okulu (Şimşirlik)**
  - Şehzade eğitimi

HAREM
- ✓ Padişah ve ailesi özel hayatı
- ✓ Harem ağası

★ **Babüssade Kapısı**

3. DİVANI HÜMAYUN

- ✓ ORHAN BEY kurdu / II. MAHMUT kaldırdı
- ✓ Günümüz bakanlar kurulu
- ✓ Fatih'e kadar başkanlığını Padişah, sonrasında Sadrazam yaptı
- ✓ Alınan kararlara **"HÜKÜM "** denir
- ✓ Alınan kararlar **"MÜHİMME DEFTERİ"** ne yazılır
  - Defteri "**Beylikçi Kalemi**" tutar,yazar
- ✓ *Büyük davalara **KAZASKER** bakar*
  Mali + Adli + Askeri işlere bakar

ÜYELERİ

❖ **SADRAZAM**
- Veziri Azam
- Günümüz Başbakanı
- En yüksek rütbeli memur
- *Padişah Mührü taşır*
- Mutlak vekil
- Sayıları asla artmaz
- **İlk SADRAZAM** – "**ÇANDARLI HALİL PAŞA**"
- Sefere çıktığında "**SERDARI EKREM**" unvanı alır

❖ **NİŞANCI**
- Fermanlara Tuğra çeker
- **ÖRFİ HUKUK** 'tan sorumlu kişi
- Tımar topraklarını kaydeder "**TAHRİR DEFTERİ**"
- 1 Tanedir
- Memur özlük dosyalarını tutar
- Mektup Tercümesi yapar
- Sarayın İç/Dış yazışmalarını yapar
- Saray bürokrasisini idare eder

❖ **REİSÜL KÜTTAB**
- Yazışmalardan sorumlu (iç-dış)
17.yy'dan sonra ünvanı, **HARİCİYE NAZIRI** olur

❖ **DEFTERDAR**
- Maliye – Hazine – Ekonomi
- Sayıları 2 (Rumeli/Anadolu)
- Maliye kayıtları "**RUZNAMÇE DEFTERİ**" ne yazılır
- *Padişah mührü taşır*

❖ **VEZİR**
- Düz devlet bakanı
- Sayıları zamanla artar

❖ **KAPTANIDERYA**
- Donanma komutanı
- İstanbulda olduğunda Divana katılır
- *Padişah mührü taşır*
- Divana katılan ilk KD. BARBAROS HAYRETTİN PAŞA

❖ **ŞEYHÜLİSLAM**
- Fetva verir
- Divandaki kararların şeriata uygunluğuna bakar
- İlk Şeyhülislam – MOLLAFENARİ
- En uzun süre – EBU SUUD EFENDİ
- En son – MEHMET MEDENİ NURİ
- Kuruluş döneminde divanda yok

❖ **KAZASKER**
- Askerlikle alakası yok
- Eğitim-Adalet işlerinden sorumlu
- Kadı ve Müderris atar
- Divandki Büyük davalara bakar
Sayıları 2 tanedir (Rum/Anad.)
- Divana hukuki konularda görüş bildirir
- Devşirme kökenliler Kazasker olamaz

❖ **YENİÇERİ AĞASI**
- Gerektiğinde divana katılır (Vezir statüsü)
- Yeniçerilerden sorumlu
- İstanbulun güvenliğinden sorumlu

❖ **SADARET KETHÜDASI**
- Protokolden sorumlu
- Sadrazama vekillik eder
- 19.yy'da İçişleri Bakanı olur

TAŞRA TEŞKİLATI

	EYALET	SANCAK	KAZA	KÖY
YÖNETİCİ	Beylerbeyi	Sancakbeyi	Kadı	Kadı Naibi
GÜVENLİK	Subaşı	Subaşı	Subaşı	Yiğit Başı
ADALET	Kadı	Kadı	Kadı	Kadı Naibi

EYALET	YÖNETİCİ
MISIR	HİDİV
HİCAZ	EMİR – ŞERİF
KIRIM	GİRAYHAN
EFLAK-BOĞDAN	VOYVODA
CEZAYİR	DAYI

EYALETLER

SALYANELİ
Yıllıklı
- ✓Hazineye para girer
- ✓İltizam uygulanır (Kira)
- ✓Tımar yok
- ✓Merkeze uzak yerler
- ✓Fas-Cezayir-Tunus - Mısır - Trablusgarp(Libya) – Habeş (Etiyopya)– Yemen
- ✓MUKATA TOPRAKLAR
  ➢ Gelir doğrudan hazineye gider

SALYANESİZ
Yıllıksız
- ✓Hazineye para girmez
- ✓Tımar uygulanır
- ✓Merkeze yakın yerler
- ✓Anadolu / Rumeli toprakları – Musul - Bağdat

İMTİYAZLI
- ✓İç işlerde serbest
- ✓Dışta merkeze bağlı
- ✓HİCAZ – KIRIM – EFLAK/BOĞDAN – ERDEL (Macaristan)

HİCAZ
-Vergi + Asker yok

KIRIM
-Vergi yok Asker var

EFLAK-BOĞDAN
ERDEL
-Vergi + Asker var

Zeynep KARA

OSMANLI KÜLTÜR – MEDENİYET – 2

TOPLUM YAPISI

YÖNETENLER
BERÂYA
- Vergi vermez

YÖNETİLENLER
REAYA
- Vergi verir
- Çiftçi – Köylü – Esnaf – Şehirli

SEYFİYE	KALEMİYE	İLMİYE
✓ ASKERİ ✓ YÖNETİCİ	✓ BÜROKRASİ ✓ MALİYE ✓ YAZIŞMALAR	✓ EĞİTİM ✓ ADALET ✓ DİN
❖ Sadrazam ❖ Vezir ❖ Yeniçeri Ağası ❖ Kaptanı Derya ❖ Beylerbeyi ❖ Sancakbeyi ❖ Subaşı / Yiğitbaşı ❖ Tımarlı Sipahi	❖ Defterdar ❖ Nişancı ❖ Reisül Küttab ❖ Beylikçi Kalemi	❖ Şeyhülislam ❖ Kazasker ❖ Kadı ❖ Müderris

!! Devlet memuru olmanın ilk şartı "**Müslüman**" olmak.
!! İLMİYE sınıfı medrese kökenlidir, **DEVŞİRME OLAMAZ.**

TOPRAK SİSTEMİ

- **MÜLK TOPRAKLAR** (Şahıs)
  1. Müslüman – **Öşriye**
  2. Gayrimüslim – **Haraciye**
- **MİRİ TOPRAKLAR** (Devlet)
  1. **DİRLİK**
     - ✓ Memurlara maaş karşılığı dağıtılır
     - ✓ Atlı asker beslemek zorunda
     - ✓ **HAS** – 100bin den fazla gelir (Üst düzey memurlara verilir)
     - ✓ **ZEAMET** – 20bin-100bin arası gelir
     - ✓ **TIMAR** – 3bin-20bin arası gelir
  2. **OCAKLIK** ✓ Kale muhafızı / Tersane çalışanına verilen toprak
  3. **YURTLUK** ✓ Sınırdaki Türkmenlere verilen
  4. **PAŞMAKLIK** ✓ Harem kadınlarına verilen toprak
  5. **MEVAT** ✓ Boş toprak (Çöl - Bataklık)
  6. **METRUK** ✓ Ortak arazi (Orman meydan vs)
  7. **MUKATA** ★ Geliri doğrudan hazineye aktarılan toprak
  8. **MALİKÂNE** ✓ Savaşta üstün hizmet gösterenlere verilen toprak
  9. **ARPALIK** ✓ Emekli ikramiyesi
  10. **VAKIF** ✓ Sosyal kurumlar için verilen toprak

★ **İLTİZAM:** Toprağın 1 yıllığına peşin para karşılığı açık artırma ile kiralanmasıdır.
- ✓ Tımara alternatiftir
- ✓ Daha sonra ömür boyu verilmeye başlandı
- ✓ 1856 Islahat Fermanı ile kaldırıldı

ORDU

MERKEZ (Başkent) ORDUSU

KAPIKULU

PİYADELERİ Yaya	SÜVARİLERİ Atlı
• Acemi Oğlanlar Ocağı • Yeniçeri Ocağı • Topçu Ocağı • Top Arabacıları • Humbaracı Ocağı – Ateşli silah yapımı • Cebeci Ocağı – Silah bakımı • Lâğımcılar – Tünel kazıcılar • Bostancılar – Cellat + Bahçe işleri	• Silâhtarlar – Padişahı korur • Sipahiler – Padişahı korur • Sağ/Sol Garipler – Hazineyi korur • Sağ/Sol Ulufe – Bayrak + Sancak korur **Altı Bölük Halkı**

KAPIKULU ÖZELLİKLERİ
- ✓ I.**Murat kurdu / II.Mahmut kaldırdı**
- ✓ Devşirme (Pençik) sistemiyle asker toplanır
- ✓ Devşirme işlemini "**TURNACIBAŞI**" yapar
- ✓ Devşirilenler "**EŞKAL (Kütük) DEFTERİ**" ne yazılır
- ✓ 3 ayda 1 **Ulufe Maaşı** verilir
- ✓ Maaş defterlerine "**ESHAME**" denir. Her yeniçeride 1 tane vardır
- ✓ Padişah değişikliğinde **Cülus bahşişi** alır. İlk dağıtan Yıldırım Beyazıt'tır
- ✓ Askerlik dışında başka işle uğraşmazlar
- ✓ Emekli olana dek evlenmezler

EYALET (Taşra) ORDUSU

TIMARLI SİPAHİ
(Cebelu - Eşkinci)
- ✓ **Hazineden maaş almazlar**
- ✓ **İkta geliriyle beslenirler**
- ✓ **Atlı birliklerdir**

YARDIMCI KUVVETLER
- ✓ **AKINCILAR** – Keşif /öncü birliklerdir
- ✓ **AZAPLAR** – Bekâr erkeklerden seçilir, öncü birlik, yol-köprü yaparlar.
- ✓ **SAKALAR** – Su ihtiyacını karşılar
- ✓ **TURNALAR** - Haberciler
- ✓ **YAYA VE MÜSELLEM** – İlk düzenli ordu
- ✓ **BEŞLİLER** – Kale koruması, Öncü birlik
- ✓ **GÖNÜLLÜLER**
- ✓ **YÖRÜKLER**
- ✓ **DELİLER** – Tokatçı + Cesaretli
- ✓ **FÂRİSÂN** – Hudutlardaki muhafız askerler

GAYRİMÜSLİM
- ✓ **CERAHOR** – Gönüllü, Yol-köprü yapar
- ✓ **VOYNUK** – At bakıcısı
- ✓ **MARTALOS** – Geçitleri korurlar

DONANMA

- ✓ **Orhan Bey kurucu**
- ✓ Karesi beyliği alınarak kuruldu
- ✓ Donanma komutanı Kaptanı Derya
- ✓ Donanma çalışanı – Bahriyeli + Levent

TERSANELER
1. **KARAMÜRSEL** ➢ Orhan Bey
2. **GELİBOLU** ➢ I.Beyazıt (Yıldırım)
3. **İSTANBUL (HALİÇ)** ➢ FSM
4. **İSTANBUL** ➢ Abdülaziz / Dünyanın 3.büyük Filosudur.

Zeynep KARA

OSMANLI KÜLTÜR – MEDENİYET – 3

MALİYE (Defterdar / Kalemiye)

VERGİLER

ÖRFİ

- ✓ **AVARIZ :** Olağanüstü durumlarda (Savaş vs)
- ✓ **AMEDİYE + REFTİYE:** Gümrük vergisi
- ✓ **BAC :** Çarşı – Pazar vergisi
- ✓ **DERBENT :** Yol geçit ücreti
- ✓ **BENNAK + ARUZ :** Yeni evlilerden alınır
- ✓ **MÜCERRET :** Bekarlardan alınır.
- ✓ **CERİME :** Mahkeme tazminatı

İltizam: Vergi gelirlerinin belli bir süre açık artırmayla kişilere verilmesi

ŞERİ

- ✓ **MÜSLÜMAN**
  - **ÖŞÜR :** Ürün
  - **RESMİ ÇİFT :** Arazi
- ✓ **GAYRİMÜSLİM**
  - **HARÇ :** Ürün
  - **İSPENÇ :** Arazi
  - **CİZYE :** Askerlik karşılığı için
- ✓ **ORTAK**
  - **AĞNAM** ★ Hayvan vergisi
  - **ÇİFTBOZAN** ★ Toprağı üst üste 2 yıl ekmeyenden alınır.

PARALAR

- ★ **BAKIR – MANGIR** → OSMAN BEY
- ★ **GÜMÜŞ – AKÇE** → ORHAN BEY
- ★ **ALTIN – SİKKEİ HASENE/DİNAR** → II.MEHMET (FSM)
- ★ **KÂĞIT – KAİME** → ABDÜLMECİT ★
- ★ **MÂDENİ – MECİDİYE** → ABDÜLMECİT

TAĞŞİŞ: Paranın içerisindeki değerli maden oranının düşürülmesi (Enflasyon)

LONCA

- ✓ Esnaf örgütü
- ✓ Ahiliğin devamı (Fütüvvet)
- ✓ Müslüman olma zorunluluğu yok
- ✓ Savaşa katılmazlar
- ✓ Okul açamazlar (Usta-Çırak eğitimi var)
- ✓ Yargılama yapamazlar

- **GEDİK** → İşyeri açma belgesi
- **İCAZETNAME** → Diploma
- **NARH** → Fiyat belirleme
- **YEDİ VAHİT** → Tekelcilik (1 ürünü yalnız 1 kişi satar)
- **EHLİ HİBRE** → Bilir kişi
- **MEKKÂRİ** → Nakliye + Kargo
- **LEVANTEN** → Yabancı tüccar (deniz)
- **MENZİL** → Haberleşme
- **YİĞİTBAŞI** → Esnaflar arası anlaşmazlıkları çözer (Şeyhe yardımcı)

BANKACILIK – 19.yy

★ **Bankı Dersadet (**Abdülmecit**)**
- ✓ **! İlk Banka ★**
- ✓ İstanbul Bankası
- ✓ Azınlık sermayelidir (Ermeni –Sırp-Yahudi-Rum-Bulgar)

★ **Bankı Osmani Şahane (**Abdülmecit - Abdülaziz**)**
- ✓ İngiliz sermayeli
- ✓ 1930'a kadar para basmıştır
- ✓ **! Osmanlıda para basımını üstlenen bankadır ★**

★ **Memleket Sandıkları (**Abdülaziz**)**
- ✓ Çiftçiye uygun kredi vermek amacıyla kurulmuştur
- ✓ Kurucu Mithat Paşa
- ✓ **II.Abdülhamit zamanında "ZİRAAT BANKASI" na dönüştü ★**

★ **İtibari Milliye** (1917)
- ✓ İttihat ve Terakki kurdu
- ✓ Milli banka , yabancı sermayesi yok
- ✓ 1924'te İş Bankasıyla birleşti.

EĞİTİM (İLMİYE)

1. **SIBYAN MEKTEPLERİ**
   - ✓ İlkokul düzeyi – Okuma yazma öğretmek
2. **MEDRESELER**
   - ✓ Dini + Pozitif Bilimler
   - ✓ **İlk – İznik Medresesi** (Orhan bey)
   - ✓ Sahnı Seman Medresesi (FSM)
3. **ENDERUN MEKTEBİ**
   - ✓ I.Murat kurdu
   - ✓ Devlet adamı yetiştirmek (Devşirme)
4. **AZINLIK OKULLARI**
   - ✓ Rum –Sırp –Ermeni –Bulgar okulları
5. **YABANCI OKULLAR**
   - ✓ **İlk Fransa** (Saint Benoit)
   - ✓ En çok okul açan **ABD**
6. **BATI TARZI OKULLAR**
   - ✓ 18.yy da açıldı
   - ✓ **İlk – Hendeshane** okulu – I.Mahmut açtı.
7. **HAREM**

★ **Eğitimde birlik yok**

MÜDERRİS – Öğretmen
MUİD – Stajyer Öğretmen
SOFTA - Öğrenci
DANİŞMENT – Yüksek öğrenim öğrencisi

HUKUK

ÖRFİ	**ŞERİ**	**FETHEDİLEN YERLERİN HUKUKU**
Eski Türk gelenekleri ➢ NİŞANCI Sorumlu	İslam Hukuku ➢ Şeyhülislam-Kazasker Kadılar	

- ➢ Hukuk işlerinden "**İLMİYE**" sınıfı sorumlu
- ➢ Taşrada hukuk işlerinden "**KADILAR**" sorumlu
- ➢ Divandaki büyük davalara "**KAZASKER**" bakar
- ➢ İstanbul'un adalet işlerinden "**TAHT KADISI**" (**Şeyhülislam**) sorumlu
- ➢ Mahkemede alınan kararlar "**ŞERİYE SİCİLLERİ**" defterine kaydedilir.

MAHKEMELER

- ★ **ŞERİ MAHKEMELER –** Müslümanlar yargılanır
- ★ **CEMAAT MAHKEMELERİ –** Azınlıklar (Rum,Bulgar,Sırp vs) yargılanır
- ★ **KONSOLOSLUK MAHKEMELERİ –** Yabancı tüccarlar yargılanır
- ★ **NİZAMİYE MAHKEMELERİ** ★
  - Batı tarzı mahkemelerdir (19yy)
  - Herkese açıktır.
  - Dağılma/Tanzimat / Abdülaziz Dönemi

Not: Aynı zamanda diğer mahkemeler de açık olduğu için Hukukta 2'lik ortaya çıkmıştır.

TEREKE – Miras Defteri ("KASSAM"lar tutar)
Nakibül Eşraf – Seyyidlerin Listesi

Zeynep KARA

OSMANLI KÜLTÜR – MEDENİYET – 4

MİMARİ

ERKEN DÖNEM – Batı etkisi yok

- **İznik Medresesi –** Orhan Bey /Bursa
- **İznik Hacı Özbek Camii**
- **Bursa Ulucamii –** Yıldırım Beyazıt
- **Anadolu Hisarı (Güzelce Hisar) –** Yıldırım Beyazıt
- **Bursa Yeşil Camii – I.Mehmet (Çelebi)**

KLASİK DÖNEM – Batı etkisi yok

- **Topkapı Sarayı + İlave Çinili Köşk –** FSM
- **Rumeli Hisarı (Boğazkesen) –** FSM
- **Eyüp Sultan Camii –** FSM
- **Kapalı Çarşı + Mısır Çarşısı –** FSM
- **Fatih Külliyesi (Sahnı Seman) –** FSM
- **Edirne II.Beyazıt Külliyesi –** Hastane + Bimarhane

MİMAR SİNAN ESERLERİ

ÇIRAKLIK	KALFALIK	USTALIK
ŞEHZADE	SÜLEYMANİYE	SELİMİYE

- ★ **Mihrimah Sultan Camii**
- ★ **Sultan Ahmet Camii - 6 minareli**
  Mimarı –Sedefkâr Mehmet Ağa (Mimar Sinan Öğrencisi)
- ★ **Bağdat ve Revan Köşkleri**
- ★ **Mostar Köprüsü (**BOSNA**)**

GEÇ DÖNEM – Batı etkisi var

18.yy Lale Devriyle başlar / Barok-Rokoko tarzı

- **İlk eser – III.Ahmet Çeşmesi**
- **İlk camii – Nuruosmaniye Camii – III.Osman**
- **Selimiye ve Levent Kışlaları –** III.Selim
- **Ortaköy (Mecidiye) Camii**
- **Dolmabahçe Sarayı –** Abdülmecit
- **Yıldız Sarayı –** II.Abdülhamit
- **Haydarpaşa ve Sirkeci Garı –** II.Abdülhamit
- **Çırağan Sarayı –** Abdülaziz
- **Beylerbeyi Sarayı –** Abdülaziz
- **Sadabat Kasrı –** III.Ahmet

!! İSHAKPAŞA SARAYI – Ağrı/Doğu Beyazıt
Doğu-Batı Sentezli / Kaloriferli ısıtma

KAVRAMLAR

- ★ **MENZİL –** Haberleşme (Ticari)
- ★ **MEKKÂRİ –** Kargo/Nakliye (Ticari)
- ★ **MÜRUR –** İstanbul'a giriş belgesi
- ★ **MÜVERRİH –** Tarihçi
- ★ **MÜTEVELLİ –** Vakıf yöneticisi
- ★ **BALYOS –** Venedik Elçisi
- ★ **LEVANTEN –** Yabancı Tüccar (Deniz)
- ★ **TEKFUR –** Bizans Valisi
- ★ **DARÜL KURRA –** Kuran okunan oda
- ★ **DARÜL EYTAM –** Balkan savaşından kalan Yetim-Kimsesiz çocukların bakımı (20yy)
- ★ **DARÜL BEDAYİ –** Tiyatro
- ★ **DARÜL ELHAN –** Müzik Okulu (Konservatuar)
- ★ **TEREKE –** Miras Defteri
- ★ **NAKİBÜL EŞRAF –** Seyyidlerin Listesi
- ★ **VAKANÜVİST –** Tarih yazıcısı
- ★ **BABI MEŞİHAT –** Şeyhülislamlık

DİĞER DİVANLAR

- **GALEBE –** Elçi kabulü + Ulufe dağıtımı yapılır
- **AYAK –** Olağanüstü durumlarda toplanılan (Savaş durumu)
- **İKİNDİ –** Divanı hümayundan kalan konular görüşülür (Sadrazam konağında)
- **CUMA -** Dini konular konuşulur
- **ÇARŞAMBA –** İstanbul meseleleri konuşulur

İSTANBUL

- ➢ **GÜVENLİK –** Yeniçeri Ağası
- ➢ **YÖNETİM –** Sadrazam
- ➢ **ADALET –** Taht Kadısı (Şeyhülislam)
- ➢ **BOĞAZLAR –** Kaptanı Derya
- ➢ **GECE GÜVENLİĞİ –** Ases / Asesbaşı
- ➢ **BELEDİYE İŞLERİ –** Şehremini
- ➢ **MİMARİ İŞLER –** Mimarbaşı

MAHLAS

- **FATİH – AVNİ**
- **KANUNİ – MUHİBBİ**
- **II.OSMAN – FARİSİ (Farsça yazar)**
- **III.SELİM – İLHAMİ**
- **II.BEYAZIT – ADLİ**
- **VAHDETTİN – TIRSI**

Zeynep KARA

BİLİM – SANAT İNSANLARI

DAVUDİ KAYSERİ	**İlk Müderris**
DURSUN FAKIH	**İlk Kadı**
MOLLA FENARİ	**İlk Şeyhülislam**
MOLLA GÜRANİ	**FSM dönemi İslam âlimi**
MOLLA HÜSREV	**FSM dönemi İslam âlimi**

Osmanlı'da önemli Minyatür Nakkaşları

- **LEVNİ**
- **NAKKAŞ OSMAN**
- **MATRAKÇI NASUH**
- **SEYYİT LOKMAN**
- **SİNAN BEY**
- **NİGÂRİ**

AHMET CEVDET PAŞA	İlk Medeni Kanun + "KISASI ENBİYA"	✓Eseri **"MECELLE" – Müslümanlara yönelik – 1926 ya kadar kullanıldı**
AKŞEMSETTİN	FSM hocası + **TIP+ MİKROP**	✓ Eseri **"MADDETÜL HAYAT"**
ALİ KUŞÇU	Sahnı Semanda müderris + **MATEMATİK + ASTRONOMİ** !! NASA tarafından Ay'ın bir bölümüne ismi verildi.	✓Eseri **"FETHİYYE"**
ÂŞIK PAŞAZÂDE	**TARİHÇİ**	✓Eseri **"TEVARİHİ ÂLİ OSMAN"**
ALTUNCUZADE	**TIP + İDRAR YOLLARI**	
EVLİYA ÇELEBİ	**Seyyah**	✓Eseri **"SEYAHATNAME"**
FATMA ALİYE	İlk **KADIN Romancı**	
FUZULİ	**Kasideler**	✓Eseri **"SU KASİDESİ + LEYLA İLE MECNUN"**
HEZARFEN AHMET	**Kanatlı Uçuş** (Galata Kulesi - Üsküdar)	
HOCA SADETTİN	**Şeyhülislam ve Tarihçi**	
ITRİ	**Müzik** + Tekbirin bestekârı	✓Eseri **"TUTİ MUCİZEİ GUYEM"**
İDRİSİ BİTLİSİ		✓Eseri **"HEŞT BEHİŞT" (8 Cennet)**
KÂTİP ÇELEBİ		✓Eseri **"KEŞFİZÜNNUN + CİHANNÜMA + FEZLEKE"**
KOÇİBEY	**Risale** (Rapor) / 4.Murat	
LAGARİ HASAN	**Roketli Uçuş**	
MATRAKÇI NASUH	**MATEMATİK + MİNYATÜR + MATRAK**	✓Eseri **"BEYANI MENAZİLİ SEFERİ IRAKEYN" /Kanuni**
MOZART	Türk Marşı (Saraydan kız kaçırma)	
NAİMA	İlk **VAKANÜVİST** / Resmi Tarih Yazıcısı	
NEBİ	Lale Devri **Şairi**	
NEFİ	**Hiciv** (Eleştiri)	✓Eseri **"SİHAMI KAZA" / 4.Murat**
OSMAN HAMDİ BEY	**Müzeci + Arkeolog + Ressam**	✓**Sanayi Nefise Mektebi (Güzel Sanatlar Okulu) / II.Abdülhamit** ✓Eserleri 1. **Kaplumbağa Terbiyecisi** 2. **Camii Önü** 3. **Silah Tacirleri** 4. **İstanbul Hanımefendisi** 5. **Han içi**
PİRİ REİS		✓Eseri **"KİTABI BAHRİYE + DÜNYA HARİTASI"**
SABUNCUOĞLU ŞERAFETTİN	**TIP+DENEY+FARMAKOLOJİ**	✓Eseri **"MÜCERRETNAME + CERAHÜL HANİYE"**
SEYDİ ALİ REİS		✓Eseri **"MİRATÜL MEMALİK " (Memleketlerin Aynası)**
ŞEKER AHMET PAŞA	**Ressam + Osmanlıda İlk Resim Sergisini** açar.	**/Abdülaziz**
TAKİYÜDDİN MEHMET	İstanbul'da ilk **Rasathane**	**/ 1590 - III.Murat**

Zeynep KARA

İSYANLAR

MERKEZ – YENİÇERİ İSYANLARI	ANADOLU – CELALİ İSYANLARI	EYALET İSYANLARI
Nedenleri • Maaşların geç ödenmesi • Tağşiş uygulanması • Sayılarının çok artması • Devlet Ocak içindir görüşü **1- Buçuktepe İsyanı – İlk** **2- II.Osman'ın Katli – 17.yy** **3- Vakayi Vakvakiye (Çınar) – 17.yy** **4- Edirne Olayı – 18.yy** **5- Patrona Halil İsyanı – 18.yy** **6- Kabakçı Mustafa İsyanı – 18.yy**	**Nedenleri** • Merkezi otorite bozulması • Vergilerin artması / Avarız • Tımarın bozulması **1- Bozoklu Celal** **2- Kalenderoğlu** **3- Babazünnun** **4- Canbolatoğlu – 17.yy** **5- Karayazıcı – 17.yy** **6- Deli Hasan – 17.yy** **7- Katırcıoğlu – 17.yy**	**YEMEN – MISIR – KIRIM – EFLAK – BOĞDAN** **BÜYÜK KAÇGUN** Celali isyanları sonucu Anadolu'dan özellikle İstanbul'a yapılan kitlesel göçler.

Doğu Sınırların çizilmesinde önemli Antlaşmalar	Batı Sınırların çizilmesinde önemli Antlaşmalar
• **Ferhatpaşa (Doğuda En Geniş sınırlar)** • **Amasya** • **Kasrı Şirin** • **Nasuh Paşa**	• **Bucaş (Batıda En Geniş sınırlar)** • **Vasvar**

Zeynep KARA

OSMANLI 17.YÜZYIL – DURAKLAMA / ARAYIŞ/ BUHRAN

NEDENLERİ

İÇ
- ✓ **Merkezi otoritenin bozulması**
- ✓ **Tımar sisteminin bozulması**
- ✓ **Ordunun bozulması (Yeniçeri –Tımarlı sipahi)**
- ✓ **Eğitimin bozulması – Beşik Ulemalığı**

DIŞ
- ✓ **Savaşların uzun sürmesi**
- ✓ **Doğal sınırlara ulaşılması**
- ✓ **Avrupada merkezi krallıkların oluşması**
- ✓ **Coğrafi keşifler**

Merkantalizm: Devletlerin zenginliğinin toprakla değil Maden varlığıyla ölçülmesi.
Rönesans : Yeniden doğuş
Not : Reformlar Osmanlı faydasınadır.
★ Avrupada çıkan Mezhep savaşları Duraklama sebebi değildir.

17.yy Genel Özellikler
- ★ Avrupa üstünlüğü yok
- ★ Batı tarzı ıslahat yok
- ★ Baskı – şiddet ön planda
- ★ Sorunların temeline inilmemiştir
- ★ Islahatlar kişilere bağlı kaldı
- ★ Geçici çözümler aranmıştır

III. MEHMET
➢ Sancağa çıkan son padişah.
- Sancağa çıkmayı kaldırdı.

➢ Egri Fatihi – Egri kalesini aldı.

HAÇOVA SAVAŞI
OSMANLI x AVUSTURYA
✓Kazan –Kepçe savaşı
✓Ordunun yarısı savaştan kaçtı.
✓Savaşta etkili kişi,
★HOCA SADETTİN
✓Osmanlı kazandı.

➢ Kanije Kahramanı
★ TİRYAKİ HASAN PAŞA

I.AHMET
★★ **EKBER – ERŞED SİSTEMİ**
✓ Verasette son değişiklik
✓ Belirsiz veraset anlayışı belirli hale gelmiştir.

★**KAFES USULÜ**
✓Şehzadeler sarayda eğitim görecek.

★**SULTAN AHMET CAMİİ**
✓Selatin camiidir
✓ Klasik dönem
✓Mimarı – **SEDEFKÂR MEHMET AĞA**

★Sadrazam **KUYUCU MURAT PAŞA**

ZİTVATOROK ANTLAŞMASI
OSMANLI x AVUSTURYA
✓Osmanlı padişahı Avusturya imparatoruna denk sayıldı.

II. OSMAN
➢ Saray dışı evlilik yaptı.
➢Yeniçeri ocağını kaldırmak istedi.
➢ Türkmenlerden oluşan ordu kurmak istedi.
➢ Başkenti Anadolu'ya taşımak istedi.
➢ Hacca gitmek istedi.
➢ Şeyhülislamın yetkisini kısıtladı.

★★Yeniçeriler tarafından öldürüldü.

HOTİN SEFERİ
Lehistan (Polonya)

SERAV ANTLAŞMASI
OSMANLI x İRAN

IV. MURAT
➢ Annesi **KÖSEM SULTAN**

➢**YASAKLAR PADİŞAHI**
İçki + Sigara + Kahvehaneler
+ Gece dışarı çıkmak yasak

➢ **Bağdat Fatihi** (İran-Safevilerden aldı)

➢Bağdat + Revan Köşkünü yaptırdı

★★Devlet adamlarına raporlar hazırlattı;
↳ **KOÇİBEY + KATİP ÇELEBİ**

➢ Şeyhülislam öldürttü
↳Tarihte tek

KASRI ŞİRİN ANTLAŞMASI
OSMANLI x İRAN
✓İran'la sınırlar belirlendi

IV. MEHMET (Avcı)
➢ 6 yaşında tahta çıktı.
-Osmanlıda en küçük tahta çıkan padişah.

➢ Annesi TURHAN SULTAN etkili

➢ **TARHUNCU AHMET PAŞA**
✓Osm'da ilk kez
DENK BÜTÇE' yi oluşturdu.

VAKAYİ VAKVAKİYE (ÇINAR)
✓Yeniçeri isyanı
✓36 devlet adamı idam edildi.
✓Padişah değişikliği yok.

VASVAR ANTLAŞMASI
OSMANLI x AVUSTURYA
✓ Uyvar + Novigrat kaleleri Osm.da kalacak
✓ Erdel Osm.da kalacak

KÖPRÜLÜLER
Sadrazamlar
Mehmet + Fazıl Ahmet Paşa + Merzifonlu Kara Mustafa Paşa

Mehmet
➢ Sadrazamlık için şart koşmuştur.

Fazıl Ahmet Paşa
➢ **GİRİT** alındı. **(24 yılda)**
➢ Uyvar Fatihi (Avusturya)
"Uyvar kalesinde bir Türk kadar güçlü" tabiri vardır.

BUCAŞ ANTLAŞMASI
OSMANLI x LEHİSTAN
✓Batıda en geniş sınırlar çizildi. ★

II.VİYANA KUŞATMASI
OSMANLI x AVUSTURYA
✓Başarısız
✓Merzifonlu Kara Mustafa / İDAM

1681 / BAHÇESARAY ANTLAŞMASI
ÇEHRİN
✓ Osmanlı X Rusya arasındaki ilk antlaşma

1683 – 1699 / HAÇLI SAVAŞLARI - 16 YIL
OSMANLI x KUTSAL İTTİFAK ↓
(LEHİSTAN+AVUST+VENEDİK+MALTA+RUSYA)

1699 / KARLOFÇA ANTLAŞMASI
OSMANLI x LEHİSTAN+AVUSTURYA+VENEDİK

★ İlk kez büyük çaplı Toprak Kaybı
- ✓ ***MORA + DALMAÇYA*** *kıyıları Venedik'e bırakıldı*
- ✓ ***UKRAYNA + PODOLYA*** *Lehistan'a bırakıldı*

1700 İSTANBUL ANTLAŞMASI
OSMANLI x RUSYA
✓ Azak kalesi Ruslara bırakıldı

Zeynep KARA

OSMANLI 18.YÜZYIL – GERİLEME

18.yy Genel Özellikler

Amaç : Karlofça'da kaybedilen yerleri geri almak.

- ★ **Avrupa'nın üstünlüğü kabul edildi**
- ★ **Islahatlarda Batı etkisi başladı → Bilim + Kültür + Eğitim + Mimari + Teknik + Askeri**
- ★ **Hukuk ve Yönetim alanında batı tarzı ıslahat yok.**
- ★ **Islahatlar kişilere bağlı**
- ★ **En radikal padişah – III.Selim**

III.AHMET

★ **EDİRNE OLAYI** ile tahta çıktı.
↳ Yeniçeri isyanı
↳ II. Mustafa' yı tahttan indirdiler.

LALE DEVRİ (1718 – 1730)

★PASAROFÇA ANTLAŞMASI *ile başlar.*
OSMANLI x AVUSTURYA + MACARİSTAN
✓Avrupa üstünlüğü kabul edildi.
✓Askeri hariç.
✓Belgrad kaybedildi. ★★
✓ Kaybedilen toprakları geri alma umudu kaybedildi

★ Lale devri simini "Yahya Kemal Beyatlı" verdi.
Şair → Nedim
Minyatürcü → Levni
Sadrazam → Nevşehirli Damat İbrahim
Şeyhülislam →Yenişehirli Abdullah
→İlk kez matbaaya müsaade edildi.

★ İlk kez **GEÇİCİ ELÇİLİKLER** açıldı.
→İlk elçilik **PARİS**
→İlk elçi "**28 MEHMET ÇELEBİ**"
(Eser : Sefaretname)

★**TULUMBACI OCAĞI** kuruldu.(İtfaiye-Yeniçeri)
★İran'dan **ÇİÇEK AŞISI** getirildi.

★**İlk Özel Matbaa** kuruldu;
→"İBRAHİM MÜTEFERRİKA + SAİT EFENDİ"
→Basılan ilk eser – **Vankulu Lugatı** / Vani Efendi
→Dini kitap basımı yasak (Hattatlar için)

★Yabancı eserler Türkçeye çevrildi
★ Batı tarzı **ilk mimari – III.Ahmet Çeşmesi**
★Batı tarzı **ilk camii – Nuruosmaniye Camii**

PATRONA HALİL İSYANI
✓Yeniçeri isyanı
✓III.Ahmet tahttan indirildi.
✓Lale Devri bitti.

Not *:Bu dönemde "Batı tarzı Askeri ıslahat yok."*

PRUT ANTLAŞMASI
OSMANLI x RUSYA

I.MAHMUT

★ Avrupa'nın Askeri üstünlüğü kabul edildi
★ Batı tarzı Askeri Islahat başladı.

★ Avrupa'dan askeri uzmanlar getirildi.

KONT DE BONAVAL
Humbaracı Ahmet Paşa

HENDESHANE okulu açıldı
→ **Batı tarzı ilk Askeri okul**

BELGRAD ANTLAŞMASI
OSMANLI x AVUSTURYA+RUSYA
✓Belgrad geri alındı. ★
✓Fransa'ya kapitülasyonlar sürekli hale getirildi. ★★
✓Fransa arabulucu
✓Batıda imzalanan son kazançlı antlaşma
✓Karadeniz'in Osm.ya ait olduğunu belirten son antlaşma

II.KASRI ŞİRİN ANTLAŞMASI (KERDEN)
OSMANLI x RUSYA

AHMET PAŞA ANTLAŞMASI
OSMANLI x İRAN

III. MUSTAFA

★ **ESHAM "İÇ BORÇ "**
İlk kez iç borç alındı

★ **BARON DE TOTT**
Avrupa'dan gelen 2.Askeri uzman
Açılışına katkı sağladı

★ **BAHRİ HÜMAYUN**
→Denizcilik okulu açıldı.

★ **SÜRAT TOPÇU OCAĞI** açıldı.

★ Sadrazam – **KOCA RAGIP PAŞA**

I.ABDÜLHAMİT

★ Yeniçeri sayımı yapıldı.
★**İSTİHKAM OKULU** açıldı (Astsubay)
★ Eshame (Ulufe) defteri satışını yasakladı.
★Culus bahşişini kaldırdı.
★ Avrupa'dan gelen uzmanların Müslüman olma zorunluluğu kaldırıldı.

KÜÇÜK KAYNARCA ANTLAŞMASI
 OSMANLI x RUSYA

✓ Kırım bağımsız oldu
✓ Halk dini yönden halifeye bağlı kalacak.
✓ İlk kez halifelikten faydalanıldı.
✓ Osmanlı ilk kez Savaş Tazminatı ödedi
✓ Rusya istediği yerde elçilik açabilecek
✓ Rusya kapitülasyonlardan yararlanacak
✓ Rusya Osmanlıdaki Ortodoksların koruyuculuğunu üstlendi.
↓ Bu durum Osmanlı iç işlerine müdahaledir.

KIRIM
K – K.Kaynarca ile bağımsız
A – Aynalı Kavak Tenkihnamesi
Y – YAŞ Antlaşmasıyla Rusya'ya bağlandı

III. SELİM

(Radikal)

Nizamı Cedit Dönemi

★ **Nizamı Cedit Ordusu kuruldu.**
✓Yeniçerilere alternatif ilk ordu.
✓ **İradı Cedit hazinesi kuruldu.**
– Ordu masrafları için
★ Devlet adamlarına **Lahiyalar** hazırlattı **(Rapor)**

★ **MEŞVERET MECLİSİ** açıldı.
- Islahatları tartışmak için.

★ **İlk Devlet Matbaası** kuruldu
→ **"MATBAAİ AMİRE"**

★ İlk kez **SÜREKLİ ELÇİLİKLER** açıldı.
→İlk elçilik **LONDRA**
→İlk elçi "**YUSUF AĞÂH EFENDİ**"

★ Mühendishanei Bahri Hümayun (İTÜ)
★Mühendishanei Berri Hümayun (Hendeshane)
★ Selimiye ve Levent Kışlaları
★ Suzi Dilara makamı

★ **Fransa'nın Mısır'ı işgali (1798)**
→ Napolyon Bonapart

★ **DENGE POLİTİKASI (İlk)**
→Osmanlı İngiltere'den yardım istedi.
→Nizamı Cedit ordusu savaştı,kazandı.
(Nizamı Ceditin tek başarısıdır)

★ **AKKA SAVUNMASI**
→"CEZZAR AHMET PAŞA"

★ ***EL ARİŞ ANTLAŞMASI***
OSMANLI x FRANSA
→Fransa Mısır'dan çekildi.

★ **KABAKÇI MUSTAFA İSYANI**
→Yeniçeri isyanıdır.
→Nizamı Cedit Dönemi sona erdi
→III.Selim tahttan indirildi.
→Yerine IV.Mustafa geçti.
→**Alemdar Olayı** ile II.Mahmut tahta çıkarıldı.

Zeynep KARA

OSMANLI 19.YÜZYIL – DAĞILMA

Amaç; Toprak bütünlüğünü korumak, Sömürge ve Milliyetçiliği engellemek.

Dağılma Nedenleri

SANAYİ DEVRİMİ

- ✓ **İngiltere'de başladı.**
- ✓ **Buhar gücü**
- ✓ **Seri üretim + Makineleşme**
- ✓ **Hammadde + Pazar Arayışı**

SÖMÜRGECİLİK

➢ **Osmanlıya Etkisi**
- ✓ Lonca çöktü
- ✓ İşsizlik arttı
- ✓ Kuzey Afrika ve Ortadoğu toprakları işgal edildi
- ✓ Cezayir – İlk işgal edilen
- ✓ Fas – Fransa işgal etti
- ✓ Tunus – Fransa işgal etti
- ✓ Mısır – İngiltere işgal etti
- ✓ Trablusgarp

FRANSIZ İHTİLALİ

- ✓ İmparatorluk yıkıldı, Cumhuriyet geldi
- ✓ **Milli Egemenlik + İnsan Hakları + Eşitlik + Adalet + MİLLİYETÇİLİK**

➢ **Osmanlıya Etkisi**
- ✓ Demokratikleşme hareketlerine zemin hazırladı
- ✓ Osmanlı'da Milliyetçi İsyanlar başladı
- ✓ Sırp(İlk) + Rum + Ermeni + Arap

1815 VİYANA KONGRESİ

Amaç : Milliyetçiliği önlemek
- ✓ **İmparatorluklar toplandı** (Av.+Macaristan başkanlığında)
- ✓ **Kongrede alınan kararlar : METERNICH PLANI**
- ✓ **"İmparatorluklarda bir isyan çıkarsa diğerleri ona yardım edecektir"**
- ✓ Rusya (1.Nikola) Osmanlı'ya **"HASTA ADAM"** diyor
- ✓ **ŞARK SORUNU :** Hedef; Osmanlı'yı Avrupadan atmak.

1- 1804-1812 SIRP İSYANI

- ✓ İlk isyan eden millet SIRPLAR
- ✓ Ruslar destekçi

1812 BÜKREŞ ANTLAŞMASI

OSMANLI x RUSYA
- ✓ *Sırplara ayrıcalık verildi*

2- RUM İSYANI

NAVARİN OLAYI (1821-29)
- ✓ Mora'da çıktı
- ✓ Etkili cemiyet "**FİLİKİ ETERYA**"
- ✓ Avrupalı devletler Rumları destekledi
- ✓ "**LORD BYRON**" – İngiliz Şair
  →İsyana katılıp destekledi ve öldü.
- ✓ Osmanlı, Mısır valisi Mehmet Ali Paşa dan yardım istedi
- ✓ Avrupalı devletler Osmanlı Donanmasını **NAVARİN'de** yaktı

EDİRNE ANTLAŞMASI (1829)

OSMANLI x RUSYA
- × *Yunanistan bağımsız – **İlk bağımsız devlet***
- × *Sırbistan + Karadağ + Romanya – **Özerklik***

3- MISIR İSYANI (Mehmet Ali Paşa)

- ✓ Mora'ya karşılık istediği yerler; Girit+Adana+Suriye+Cidde
- ✓ Reddedilince Osmanlı'ya savaş açtı

NİZİP SAVAŞI

OSMANLI x MAP
- × *MAP Kazandı*
- × *Kütahya'ya kadar ilerledi*

KÜTAHYA ANTLAŞMASI (1833)
- ✓ *MAP'a Girit+Suriye+Cidde+Adana verildi*

4- 1833 HÜNKÂR İSKELESİ ANTLAŞMASI

OSMANLI x RUSYA

Amaç : Mısır sorununu çözmek
- ✓ "Denize düşen yılana sarılır"
- ✓ MAP'yı yok etmek için Rusya'dan yardım istedi
- ✓ 8 yıl geçerli
- ✓ ★ **BOĞAZLAR MESELESİ**
  →İlk kez gündeme geldi
  →Osmanlı Boğazlarla ilgili kendi başına son kez karar aldı

5- 1838 BALTA LİMANI TİCARET ANTLAŞMASI

OSMANLI x İNGİLTERE

Amaç : Mısır sorununu çözmek
- ✓ Osmanlı Avrupa'nın yarı sömürgesi haline geldi. **(AÇIK PAZAR)**

6- 1840 LONDRA SÖZLEŞMESİ

- ✓ Mısır sorunu için toplandı
- ✓ MAP ya sadece Mısır bırakıldı
- ✓ Mısır sorunu kesin olarak çözüldü

7- 1841 LONDRA (Boğazlar) SÖZLEŞMESİ

- ✓ Boğazlar için toplandı
- ✓ Hünkar iskelesi geçersiz
- ✓ Boğazlar Osmanlı egemenliğine bırakıldı
- ✓ ★ **Boğazlar Uluslararası statü kazandı**
- ✓ Doğu Akdeniz'den Rus tehlikesi uzaklaştırıldı

II. MAHMUT ISLAHATLAR

YÖNETİM

- ✓ ★ **DİVANI HÜMAYUN** Kaldırıldı
  → Bakanlıklar yerine **"NAZIRLIK"**
  → Bakanlar kurulu yerine **"HEYETİ VÜKELA"**
- ✓ ★ **TIMAR SİSTEMİ** Kaldırıldı
  →Memurlar maaşa bağlandı
  →Muhtarlıklar kuruldu
  →Muhasıllık kuruldu – Vergi toplayan
  →Müşirlik (Mareşallik) kuruldu
- ✓ ★ **MEMURLAR – Fes + Ceket + Pantolon ZORUNLU**
- ✓ Devlet dairelerine resmini astırdı
- ✓ Posta teşkilatı kuruldu
- ✓ Polis teşkilatı kuruldu
- ✓ Pasaport uygulaması getirildi
- ✓ ★ İstanbul'a giriş belgesi çıkarıldı "**MÜRUR**"
- ✓ İlk kez nüfus sayımı yapıldı "**ERKEK + HAYVAN**"
- ✓ Senedi İttifak imzalandı

ASKERİ

- ✓ Eşkinci Ocağı
- ✓ Sekbanı Cedit
- ✓ **VAKAYİ HAYRİYE**
  Yeniçeri ocağı kaldırıldı yerine, "**ASAKİRİ MENSUREİ MUHAMMEDİYE**"
- ✓ Bektaşilik kaldırıldı
- ✓ Mehter takımı kaldırıldı yerine, "**MIZIKAYI HÜMAYUN**"
- ✓ Seraskerlik →Başkomutanlık
- ✓ **HARBİYE MEKTEBİ**
  →Günümüzde 2016 da kaldırıldı. Yerine Milli Savunma üniversitesi kuruldu

MALİ

- ✓ Maliye Nezareti (Bakanlık)
- ✓ Balta Limanı – OSM x İNG
- ✓ ★ **Rumi takvim kullanıldı**
- ✓ Silâh + Çuha (Kumaş) + Fes fabrikası açıldı

EĞİTİM – KÜLTÜR

- ✓ İlköğretim zorunlu (İstanbul)
- ✓ İlk kez Avrupaya öğrenci gönderildi
- ✓ **ENDERUN** Kaldırıldı yerine, "**MEKTEBİ MAARİFİ ADLİYE**"
- ✓ İlk Resmi Gazete "**TAKVİMİ VEKAYİ**"
- ✓ Lise "**MEKTEBİ UMUMİ EDEBİYE**"
- ✓ Ortaokul "**RÜŞTİYE**"
- ✓ Karantina uygulaması
- ✓ İtfaiye teşkilatı
- ✓ Tercüme (çeviri) odası kuruldu
- ✓ Tıbbiye mektebi açıldı

Zeynep KARA

TANZİMAT DÖNEMİ 1839 – 1876

ABDÜLMECİT - Fermanlar Padişahı
(Tanzimat + Islahat Fermanları)

- ✓ İlk kez "**DIŞ BORÇ**" alındı **'İstikraz'**
  - İngiltere'den Kırım Savaşı sırasında alındı.
  - **Dolmabahçe sarayı** yapıldı.
  - ★ **İlk kez Demiryolu Hattı döşendi – İZMİR – AYDIN**
  - İlk kez **Telgraf hattı** kuruldu Kırım savaşı sırasında.
- ✓ İlk Banka "**BANKI DERSADET**"
  - Azınlık sermayeli
- ✓ **Bankı Osmani Şahane**
  - Para basımı
- ✓ İlk Kâğıt para "**KAİME**"
- ✓ **Maarif (Eğitim) Nezareti** kuruldu (MEB)
- ✓ **Darül Muallim** açıldı. – Erkek öğretmen okulu
- ✓ **Darül Fünun** açıldı. – İlk Üniversite – İstanbul Üni.
- ✓ **Encümeni Daniş** kuruldu.
  - İlimler akademisi (Bilim Kurulu)
  - Üniversite programı belirlemek için, Okutulacak dersler + kitaplar
- ✓ **Kız Rüştiyeleri** açıldı
- ✓ **Mülkiye (Devlet) Mektebi** açıldı
- ✓ İlk Özel Gazete **"TERCÜMANI AHVAL"** – Şinasi+Ağâh Efendi
- ✓ İlk Yarı Özel Gazete **"CERİDEYİ HAVADİS"**
- ✓ ★ **"DÜSTUR DERGİSİ"** – Tanzimat Fermanı yayınlandığı dergi
- ✓ **"TIBBİYE DERGİSİ"**
- ✓ **Arazi Kanunnamesi**
- ✓ **İl Genel Meclisleri** oluşturuldu. "Halk yerel yönetime katıldı."
- ✓ **Şirketi Hayriye** açıldı – Deniz taşımacılığı – **İlk Osmanlı Şirketi**

KULELİ VAKASI (Baskını)

- *Amaç Abdülmeciti devirmek*
- *Başarısız*

ABDÜLAZİZ

- ✓ İlk kez **Heykelini** yaptırdı
- ✓ **Çırağan + Beylerbeyi** Sarayı yapıldı (Sivil Saray)
- ✓ İlk kez **Yurtdışı Seyahate** çıktı
  - Saltanat Vagonu – Rahmi Koç Müzesinde
  - Fransa + İngiltere + Avusturya / Macaristan
- ✓ **Dünyanın 3.Büyük Donanmasını** kurdu
- ✓ **Darüşşafaka** kuruldu. – Yetim Okulu
- ✓ **Darül Muallimat** kuruldu. – Kadın Öğretmen Okulu
- ✓ **İdadi** kuruldu – Lise
- ✓ **İptidai** kuruldu – İlkokul
- ✓ **Posta Pulu** uygulaması
- ✓ **Vilayet Nizamnamesi**
- ✓ **Galatasaray Sultanisi (Lisesi) açıldı**
- ✓ **MEMLEKET SANDIKLARI** açıldı
  - Çiftçiye kredi sağlamak için
  - II.Abdülhamit zamanında 'Ziraat Bankası' oldu (Mithat Paşa)
- ✓ **MECELLE** hazırlandı
  - Ahmet Cevdet Paşa
  - İlk medeni kanun
  - 1926'ya kadar yürürlükte
- ✓ **Kızılay – Hilali Ahmer** (1868) kuruldu
- ✓ İlk Mizah Dergisi " **DİYOJEN** " (Teodor Kasap)
- ✓ İlk Kadın Dergisi " **TERAKKİYİ MUHADDERAT** "
- ✓ İlk Tiyatrocu " **GÜLLÜAGOP** "
- ✓ İlk Kadın Tiyatrocu " **AFİFE JALE** "
- ✓ Meşrutiyeti ilan etmek istemediği için tahttan indirildi

V.MURAT

- ✓ **En kısa süre tahtta kalan padişah – 93 gün**

II. ABDÜLHAMİT – Meşrutiyetler Padişahı
İstibdat (Baskı) Dönemi (Meşrutiyetler arası 30 yıllık süre)

- ✓ Yıldız Sarayına taşındı
  - **Yıldız İstihbarat Teşkilatı** açıldı. (Jurnal - Hafiye)
  - Sonradan "Teşkilatı Mahsusa" oldu
- ✓ **Aşiret mektepleri** – Aşiret çocukları eğitimi için kuruldu
- ✓ **Hamidiye Alayları** (Askeri birlik) kuruldu – Ermenilere karşı
- ✓ **Ziraat ve Baytar Mektepleri** açıldı
- ✓ **Gata ve Hamidiye Etfal** kuruldu (Çocuk hastanesi)
- ✓ **Ziraat Bankası** kuruldu
- ✓ **Müzeyi Hümayun** kuruldu – Osman Hamdi
- ✓ **Sanayi Nefise Mektebi** kuruldu - Osman Hamdi
- ✓ Japonya'ya **Ertuğrul Fırkateyni** gönderildi (Dönüşte battı)
- ✓ **Muharrem Kararnamesi** ile iflas açılandı.
- ✓ **Duyunu Umumiye** kuruldu (Genel Borçlar)
- ✓ **Girit** için **Halepe Fermanı** hazırlandı

DÖMEKE MEYDAN SAVAŞI - 1897
YUNAN x OSMANLI

- *Son meydan savaşı*
- *Osmanlı kazandı (Ethem Paşa)*
- *Atatürk'ün katılmak istediği savaş*

ÇIRAĞAN VAKASI

- *II.Abdülhamit suikasti*
- *Ali Suavi 'Sarıklı İhtilalci'*
- *Hedef II.Abdülhamiti tahttan indirip V.Muratı çıkarmak*

YILDIZ SUİKASTİ

- *Yıldız Camii önünde bombalı eylem*
- *Başarısız*

- ✓ **İslamcılık** etkilidir
- ✓ 31 Mart Vakasında rolü olduğu gerekçesi ile tahttan indirilmiştir (Meclis kararı ile)

Zeynep KARA

DEMOKRATİKLEŞME HAREKETLERİ

Genel Nedenler

- **A** vrupalı devletler iç işlerimize karışmasın
- **T** oprak bütünlüğünü korumak
- **A** zınlıkların ayrılmasını önlemek
- **M** illiyetçiliği engellemek

Senedi İttifak – 1808

↓

<u>Padişah</u> X <u>Ayan</u>

II.MAHMUT Alemdar Mustafa Paşa

★ Tarihimizde **padişahın yetkileri ilk kez kısıtlandı**
★ İlk demokratikleşme hareketidir
★ Magna Carta ya benzetilir
★ Anayasal belgedir, Anayasa değildir

Not: Avrupa'nın etkisi yoktur

Tanzimat Fermanı – 1833

(Gülhaneyi Hattı Hümayun)

↓

ABDULMECIT

Özel Neden : Mısır Sorunu
(1840 Londra Konferansı)

★ Etkili Grup : **JÖN TÜRKLER**
★ Fikir Akımı : **OSMANLICILIK**
★ **Düstur** Dergisinde yayımlandı
★ Okuyan : **Mustafa Reşit Paşa**

MADDELER
(Herkes – Hiç kimse)

1- Kanunlar önünde <u>herkes</u> eşittir
2- <u>Hiç kimse</u> yargılanmadan ceza alamaz
3- Padişah dahil <u>herkes</u> uyacaktır
4- Vergiler <u>herkesin</u> gelirine göre alınacak
5- Askerlik <u>herkese</u> zorunlu olacak (Vatani Görev)
6- Müsadere kaldırıldı

NOT: Osmanlı hukuk devleti oldu
Hukukun üstünlüğü kabul edildi.

Islahat Fermanı – 1856

↓

ABDULMECIT

Özel Neden : Paris Konferansı Antlaşması

★ Etkili Grup : **JÖN TÜRKLER**
★ Fikir Akımı : **OSMANLICILIK**

MADDELER
(Gayrimüslim)

1- GayriM. devlet memuru olabilir.
2- GayriM. Okul + Hastane açabilir.
3- Kendi mahkemelerinde yargılanabilir.
4- Bedelli askerlikten faydalanabilir.
5- **Yerel yönetime** katılabilir.
6- Haraç ve Cizye kaldırıldı. (Artık herkes öşüre tabii)
7- İltizam kaldırıldı.

NOT: Avrupa'nın etkisi ve baskısı vardır.

I.MEŞRUTİYET – 1876

↓

II. ABDULHAMİT

Özel Neden : Tersane Konferansı

★ Etkili Grup : **JÖN TÜRKLER (Mithat Paşa)**
★ Fikir Akımı : **OSMANLICILIK**

★ **Tarihte ilk kez Osmanlı Rejimi değişti**
- Mutlak Monarşiden Meşruti Monarşiye geçildi.

★ **Halk ilk kez yönetime katıldı.**

MECLİS	
AYAN MECLİSİ	**MEBUSLAR MECLİSİ**
PADİŞAH SEÇER (SINIRSIZ SÜRE)	**HALK SEÇER** (4 YILLIĞINA)

★ **İlk Anayasa yürürlüğe girdi.**

KANUNİ ESASİ – 1876

✓ **Padişah meclisi kapatabilir**
✓ **Vekilleri sürgüne gönderebilir**
✓ **Basına sansür uygulayabilir**
✓ **Heyeti Vükela(Hükümet) Padişaha karşı sorumludur**
✓ **Resmi dil – Türkçe**
✓ **Başkent – İstanbul**
✓ **Örnek alınan ülkeler "Belçika+Fransa+Prusya"**

NOT: Siyasi Parti yoktur
NOT: II. Abdülhamit 93 Harbini gerekçe göstererek meclisi kapatmıştır.

II. MEŞRUTİYET – 1908

↓

II. ABDULHAMİT

Özel Neden : Reval Görüşmesi
(İngiltere – Rusya Arasında)

★ Etkili Grup : **İTTİHAT VE TERAKKİ**

↓

✓ İlk Siyasi Parti (Fırka)
✓ Jön Türklerin devamı
✓ **Muhalefet** : Ahrar Fırkası + Hürriyet ve İtilaf

Yayım Organları (İttihat ve Terakki)
→ **Meşveret + Mizan + Tanin**

İYDİ MİLLİ – 23 TEMMUZ : İlk Milli Bayram (II.Meşrutiyet ilan edildiği gün)

KANUNİ ESASİ - 1909 DEĞİŞİKLİĞİ

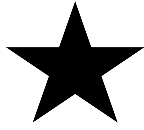
✓ **Padişah meclisi istediği gibi kapatamaz**
✓ **Vekilleri sürgüne gönderemez**
✓ **Basına sansür uygulayamaz**
✓ **Heyeti Vükela(Hükümet) Meclise karşı sorumludur.**

Zeynep KARA

FİKİR AKIMLARI

OSMANLICILIK II.MAHMUT	**İSLAMCILIK (**Ümmetçilik**)** II.ABDULHAMİT	**TURANCILIK (**Türkçülük-Kızıl Elma**)** **Amaç**: Turan İmparatorluğu (Balkanlardan Orta Asya'ya kadar)	**BATICILIK (**Garpçılık**)** Lale Devri – 18.yy	**ÂDEMİ MERKEZİYETÇİLİK** Yerinden Yönetim (Federasyon - Eyalet)
✦ DİN – DİL – IRK Ayrımı yok ✦ Herkes eşit ✦ Namık Kemal (Vatan Şairi) ✦ Şinasi (Tercümanı Ahval) ✦ Ziya Paşa ✦ Mustafa Reşit Paşa ✦ Mithat Paşa ✦ Ali Suavi ☒ Balkan Savaşı sonucu sona erdi (Arnavutluk'un bağımsızlığı ile)	✦ Halifeliği etkin şekilde kullanmak ✦ Mehmet Akif Ersoy ✦ Cemalettin Afgan ✦ Mustafa Sabri ✦ Ahmet Cevdet Paşa (Mecelle) ☒ 1. Dünya Savaşında sona erdi (Hicaz-Yemen Cephesi)	✦ ZİYA GÖKALP : İlk Sosyolog Eserleri ↓ •Kızıl Elma •Türkçülüğün Esasları •Türkleşmek, İslamlaşmak, Muasırlaşmak ✦ YUSUF AKÇURA •Üç Tarzı Siyaset ✦ İSMAİL GASPIRALI •"CEDİTÇİLİK" Akımı →"Dilde,işte,fikirde birlik" ✦ ZEKİ VELİDİ TOGAN •İstanbul Üniversitesinde "TÜRKOLOJİ KÜRSÜSÜ" ✦ CEMAL-TALAT-ENVER PAŞALAR (Uygulayıcı) ✦ MEHMET EMİN YURDAKUL ☒1. Dünya Savaşında sona erdi (Kafkas Cephesi)	✦ Tevfik Fikret ✦ Abdullah Cevdet ✦ Celal Nuri ☒ Bitiş tarihi yok.	✦ Ekonomide Liberallik ✦ Prens Sebahattin ✦ Hiçbir zaman uygulanmamıştır

Zeynep KARA

KIRIM SAVAŞI
1853-1856
Abdülmecit / OSMANLI x RUSYA

Nedenleri

- ✓ Rusların sıcak denizlere inmek istemesi (Karadeniz + Akdeniz)
- ✓ Boğazları ele geçirmek
- ✓ İstanbul'a hâkim olmak (Panslavizm)
- ✓ Kutsal yerler meselesi (Kudüs)
- ✓ Macar mültecileri sorunu

- ➢ **Rusya Osmanlı donanmasını Sinop'ta yaktı**
- ➢ **Rusya savaşı kaybetsin diye Avrupalı devletler Osmanlı'yı destekledi** (İngiltere + Fransa + Piyomente "İtalya")
- ➢ **Osmanlı kazandı**

PARİS KONFERANSI + ANTLAŞMASI – 1856

- ★ **İki taraf ta aldıkları yerleri geri verecek**
- ★ **İki taraf ta Karadeniz'de donanma bulundurmayacak**

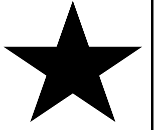

Osmanlı savaşı kazanmasına rağmen yenik muamelesi gördü

- ★ **Osmanlı Avrupa devleti sayıldı** ★
- ★ **Osmanlının toprak bütünlüğünü Avrupa devletleri koruyacak** ★

Notlar

- → İngiltere'den ilk dış borç alındı **"İSTİKRAZ"**
- → İlk kez telgraf hattı kullanıldı
- → Hemşireliğin kurucusu **'FLORANCE NIGHTINGALE'** savaşta yer aldı.
  ↳ 'Lambalı Kadın' (Selimiye Kışlası)
- → Osmanlı Islahat Fermanını yayınladı

93 HARBİ
1877-1878
II.Abdülhamit / OSMANLI x RUSYA

Nedenleri

- ✓ Rusların sıcak denizlere inmek istemesi (Karadeniz + Akdeniz)
- ✓ Boğazları ele geçirmek
- ✓ İstanbul'a hâkim olmak (Panslavizm)

- ➢ **Savaşı önlemek için İstanbul'da Tersane Konferansı düzenlendi**
- ➢ **Sonuçsuz**
- ➢ **Osmanlı, Konferansı etkilemek için Meşrutiyeti ilan etti**

↓ ★ **Ruslar Osmanlı'ya savaş açtı** ★ ↓

DOĞU – KAFKAS	BATI – BALKANLAR
→ **Gazi Muhtar Paşa (Genel komutan)** → **Nene Hatun** ↳ Erzurum – Aziziye Tabyası (Nene Hatun Kurtuluş Savaşında yoktur)	→ **Gazi Osman Paşa** "Plevne Kahramanı"

★ **Ruslar İstanbul / Yeşilköy'e kadar ilerleyince Osmanlı Anlaşma istedi**

AYESTEFANOS (Yeşilköy) ANTLAŞMASI
OSMANLI x RUSYA

★ İngiltere anlaşmayı kabul etmeyince **iptal edildi.**
★ Yerine Berlin Antlaşması imzalandı.

BERLİN ANTLAŞMASI
OSMANLI x RUSYA

- ★ **Sırbistan – Karadağ – Romanya → Bağımsız**
- ★ **Bulgaristan → 3'e bölünecek** (Ayestefanos'ta bağımsız)
- ★ **Kars – Ardahan – Batum → Rusya'ya bırakılacak** (Elviye-i Selâse)
- ★ **Doğu Beyazıt → Osmanlı'da kalacak** (Ayestefanos'ta Ruslara verildi)
- ★ **Ermenilere ıslahat yapılacak** (Ermeni meselesi Ayestefanos'ta başladı)
  (Ermenilere "Sadık Millet" denirdi)
- ★ **Bosna-Hersek yönetimi Geçici olarak Avusturya'ya bırakılacak**

Notlar

- → İngiltere'ye **Geçici** olarak **Kıbrıs** bırakıldı (1882 de **Mısır** bırakılmıştı)
- → II.Abdülhamit 93 Harbini gerekçe göstererek **meclisi kapattı.**

Zeynep KARA

OSMANLI 20.YÜZYIL

II. MEŞRUTİYET – 1908

II. ABDULHAMİT

Özel Neden : Reval Görüşmesi
(İngiltere – Rusya Arasında)

★ Etkili Grup : **İTTİHAT VE TERAKKİ**
(Birleşme ve İlerleme)

- ✓ İlk Siyasi Parti (Fırka)
- ✓ Jön Türklerin devamı
- ✓ **Muhalefet** : Ahrar Fırkası + Hürriyet ve İtilaf

Yayım Organları (İttihat ve Terakki)
→ **Meşveret + Mizan + Tanin**

II.Meşrutiyet'in ilanından sonra elden çıkan yerler;
- × **BULGARİSTAN** → Bağımsız
- × **BOSNA HRSK** → Avusturya/Macaristan'a
- × **GİRİT** → Yunanistan'a

BALKAN SAVAŞLARININ GENEL SONUÇLARI

- ★ **Batı Trakya + Arnavutluk + Ege Adaları + Girit + Makedonya kaybedildi.**
- ★ **Balkanlarda Azınlık Türk Sorunu başladı**
- ★ **Anadolu'ya Türk Göçleri başladı.**
- ★ **Yunanistan'la aramızda;**
  - → **Azınlık**
  - → **Kıta Sahanlığı (Deniz Sahası)**
  - → **Fırhattı (Hava Sahası)**
  - → **Adalar ,sorunları başladı.**
- ★ **Osmanlıcılık etkisini yitirdi.**

NOT: Mustafa Kemal Sofya Ataşeliğine (Askeri Elçilik) atandı.

31 MART VAKASI

II. ABDULHAMİT

- ✓ Elden çıkan yerlere tepki olarak
- ✓ Rejimi değiştirmeye yönelik ilk isyan

Amaç: Meşrutiyetten Monarşiye dönmek (İttihat ve terakkiye karşı) (Gerici İsyan)

Nedenleri
- Ahrar Fırkasının muhalefeti
- Serbesti ve Volkan Gazetesi yazıları
- Serbesti gazetesi yazarı "**Hasan Fehmi**" nin öldürülmesi (İlk Basın Şehidi)
- Avcı taburlarının faaliyeti
- İsyanı, İttihatçıların askeri kanadı olan **HAREKET ORDUSU** bastırdı
  - ↓ (Manastır'dan gelerek)
  - ↓ Komutanı **"MAHMUT ŞEVKET PAŞA"**
  - ↓ Kolağası (Yzbş) **"MUSTAFA KEMAL"**

★ **M.Kemal tarih sahnesine ilk kez çıktı**

Sonuçları
- → İsyanda rolü olduğu gerekçesi ile II.Abdülhamit tahttan indirildi
- → Yerine kardeşi V.Mehmet Reşat geçti
- → Kanuni Esaside 1909 değişikliğine gidildi
- → II.Abdülhamit Selanik'e sürgüne gönderildi.

★ ★ ★
1912 – Türk tarihinde ilk kez çok partili seçim yapıldı
SOPALI SEÇİMLER
İttihat ve Terakki + Hürriyet ve İtilaf

1912 – Olimpiyat Oyunlarına katıldık
STOCKHOLM / İSVEÇ

TRABLUSGARP SAVAŞI

OSMANLI x İTALYA

Nedenleri
- Sömürgecilik (İtalya'nın Trablusgarp'ı işgali)
- Trablusgarp'ın işgal edilmemiş olması
- Trablusgarp'ın İtalya'ya yakın olması
- Avrupalı devletlerin desteği
- Osmanlının Trablusgarp ile kara bağlantısının olmaması

Osmanlı'nın Tutumu
- → Trablusgarp'a karadan yardım götüremedi
- → Donanma yetersiz
- → **Bölgeye gizli yollardan gönüllü subaylar gönderildi**

Mustafa Kemal Gazeteci "Şerif Bey"	Enver Paşa Kuyumcu "Hamdi Bey"
↓ Mücadele ettikleri şehirler ↓	
★ DERNE ★ TOBRUK	★ BİNGAZİ

→ Mücadele başarılı oldu

İtalya (Trablusgarp için)
- Rodos ve 12 Adaları işgal etti
- Çanakkale Boğazını ablukaya aldı
- Osmanlı gemilerini Akdeniz'de batırdı
- Balkan Savaşları başlayınca Osmanlı mecburen Trablusgarp'tan çekildi

UŞİ ANTLAŞMASI (1912)
- ★ **Trablusgarp İtalya'ya bırakılacak**
- ★ **İtalya Osmanlı Dış borçlarının bir kısmını ödeyecek**
- ★ **Trablusgarp halkı dini yönden halifeye bağlı kalacak** (Halifelikten 2.kez yararlanıldı)
- ★ **Rodos + 12 Adalar Geçici olarak İtalya'ya bırakıldı**

Notlar
- × **Kuzey Afrika'da Osmanlı toprağı kalmadı**
- × **Mustafa Kemal'in** (Binbaşı olarak) **ilk savaşıdır (Sömürgeciliğe karşı)**
- × **İlk kez UÇAK kullanıldı**

I.BALKAN SAVAŞI

YUNANİSTAN, SIRBİSTAN, BULGARİSTAN, KARADAĞ X **OSMANLI**

İlk kurşunu atan (KARADAĞ)

Amaç : Osmanlı'yı Balkanlardan atmak (Milliyetçilik)
(NOT: Bağımsız olma düşünceleri savaş sebebi sayılamaz, zaten bağımsızlar)

Sonuç : Osmanlı yenildi ×

Osmanlı Neden Yenildi ?
- × **Birçok cephede savaşılması**
- × **Balkan ordusunun terhis edilmesi**
- × **Ordunun siyasete karışması**
- × **Kilise birliğinin sağlanması**
- × **Avrupalı devletlerin desteği**

LONDRA ANTLAŞMASI (1913)
B – A – D – E – M
- ★ **Batı Trakya kaybedildi** (İskeçe – Gümülcine – Dedeağaç)
- ★ **Arnavutluk** (Bağımsız)
- ★ **Doğu Trakya kaybedildi** (Edirne – Tekirdağ – Kırklareli)
- ★ **Ege Adaları kaybedildi** (Gökçeada – Bozcaada Hariç)
- ★ **Makedonya kaybedildi**

Notlar

! Hamidiye Kahramanı (Gemi) "RAUF ORBAY"

! Mustafa Kemal Pasif görevde (Çanakkale Boğazı koruması)

BABIÂLİ BASKINI

Hükümet Darbesi
- ✦ **I. Balkan yenilgisini Kamil Paşa yönetimine bağlayan Enver Paşa darbe yapmıştır.**
- ✦ **Kamil Paşa'nın yerine "MAHMUT ŞEVKET PAŞA" hükümeti kurdu.**

II.BALKAN SAVAŞI

YUNANİSTAN, SIRBİSTAN, KARADAĞ, ROMANYA X **BULGARİSTAN**

Sadece II.Balkan Savaşında var. (ROMANYA)

Nedeni
- Bulgaristan'ın I. Balkan savaşında daha fazla toprak alması

- ★ Balkan ülkeleri Bulgaristan'a savaş açtı
- ★ **Fırsattan faydalanan Osmanlı; "Midye-Enez" sınırını geçerek Doğu Trakya'yı geri aldı.**

! Edirne Fatihi "ENVER PAŞA"

ANTLAŞMALAR
A – B – İ – İ

★ **Atina Antlaşması** (OSMxYUNAN)
Batı Trakya, Ege Adaları, Girit → **Yunanistan'a verildi**

★ **Bükreş Antlaşması**
Balkan ülkeleri kendi arasında imzaladı

1913
★ **İstanbul Antlaşması** (OSMxBULGAR)
Meriç nehri sınır

1914
★ **İstanbul Antlaşması** (OSMxSIRBİSTAN)
Sırbistan ile sınırımız yok, sınır antlaşması değil.
Azınlıklar için imzalandı.

Zeynep KARA

I.DÜNYA SAVAŞI

NEDENLERİ

Genel
- → Sömürgecilik (Hammadde + Pazar Arayışı)
- → Milliyetçilik
- → Bloklaşma
- → Aşırı Silahlanma

Özel
- → Alsas Loren Sorunu (Fransa X Almanya)
  (Alsas Loren Taş kömürü yatakları bölgesi)
- → Balkanlar
  - ★ RUSYA - Panslavizm
  - ★ AVUSTURYA/MCRST - Pangermanizm

SAVAŞIN BAŞLANGICI

Avusturya / Macaristan Veliahdı Ferdinand'ın Sırplı milliyetçi tarafından Saray Bosna'da öldürülmesi

BLOKLAR

İTİLAFLAR
- ★ İNGİLTERE + FRANSA + RUSYA
- ★ İtalya (Taraf Değiştirdi)
- ★ Sırbistan
- ★ Romanya
- ★ ABD
- ★ Japonya (İlk çekilen)
- ★ Yunanistan (En son katılan)

İTTİFAKLAR
- ❖ ALMANYA + AV/MACARİSTAN + İTALYA
- ❖ Osmanlı
- ❖ Bulgaristan

Gelişmeler
- ★ İngiltere'ye Sultan Osman ve Reşadiye gemileri sipariş verilmişti.
  ⇘ I.Dünya Savaşı çıkınca İngiltere gemileri göndermedi, peşin ödenen parayı da iade etmedi.
- ★ Alman gemileri
  'GOBEN' ve 'BRESLAV' Osmanlı'ya sığındı
- ★ Osmanlı bu gemileri satın alarak adlarını
  'YAVUZ' ve 'MİDİLLİ' olarak değiştirdi
- ★ Gemiler Karadeniz'e çıkarılarak
  'SİVASTOPOL' ve 'ODESİA' **(Rusya)** şehirlerine saldırdı
- ★ I.Dünya savaşında Osmanlı'ya savaş açan **İlk Ülke 'RUSYA'**

ABD'NİN SAVAŞA GİRİŞİ

MONREO DOKTRİNİ
- → ABD'nin yalnızlık politikası
- → Başlangıçta tarafsız
- → Alman Denizaltıları ABD Ticaret gemilerini batırınca ABD savaşa girdi.

WILSON İLKELERİ
(Savaşın bitişini hızlandırmıştır)
- ★ Kimse kimseden toprak almayacak
- ★ Sömürgecilik kalkacak
- ★ Yenilen devletler savaş tazminatı ödemeyecek
- ★ Dünya barışını korumak adına 'Milletler Cemiyeti' kurulacak
  (Cemiyeti Akvam) (BM ile alakası yok)
- ★ Gizli anlaşmalar geçersiz sayılacak
- ★ Boğazlar ticarete açılacak
- ★ Hangi ulus nerede çoğunluktaysa kendi devletini kuracaktır
  (Self Determinasyon)

Osmanlı'nın Durumu
- ✓ Başlangıçta tarafsız
- ✓ Seferberlik ilan edildi
- ✓ Boğazlar kapatıldı
- ✓ Kapitülasyonlar tek taraflı kaldırıldı
- ✓ Savaşa girmek için İtilaflara teklif yapıldı, Reddedildi
- ✓ Almanya'nın yanında savaşa girdi

Osmanlı Neden Savaştı?
- Kaybedilen yerleri geri almak
- Siyasi yalnızlıktan kurtulmak
- Savaşı Almanya'nın kazanacağı düşüncesi

Almanya'nın Osmanlıyı İsteme Sebebi
- ➢ Yükünü hafifletmek
- ➢ Savaşı geniş alanlara yaymak
- ➢ Halifelik gücünden faydalanmak
  (V.Mehmet Reşat Cihat ilan etti)
  (Halifelikten 3.kez yararlanıldı)
- ➢ Osmanlının Jeopolitik konumundan yararlanmak (Boğazlar)
- ➢ Yeraltı kaynaklarından faydalanmak

Not: Teknoloji gücünden faydalanmak yok.

GİZLİ ANLAŞMALAR
(İngiltere kime nereyi verecek?)

İSTANBUL ANTLAŞMASI
- ➔ **Rusya'ya İstanbul ve Boğazlar** bırakıldı.

PETROGRAD ANTLAŞMASI
- ➔ **Rusya'ya Doğu Anadolu** bırakıldı
  ! İç savaş nedeniyle Rusya savaştan çekildi

LONDRA ANTLAŞMASI
- ➔ **İtalya'ya Doğu Akdeniz** verildi
  (Rodos + 12 Ada + Antalya çevresi + Konya)

SAINT JEAN DE MOURIENNE ANTLAŞMASI
- ➔ **İtalya'ya Batı Anadolu** verildi (İzmir)

MAC MAHON ANTLAŞMASI
İngiliz ve Araplar **"ŞERİF HÜSEYİN"** arasında
- ➔ **Araplara Halifelik ve Devlet** vaadedildi

SKYES – PICOT ANTLAŞMASI
- ➔ **İngiltere ve Fransa Ortadoğu'yu paylaştı**
  Ortadoğu'nun şu anki halinin sebebidir

BALFOUR DEKLARASYONU (Bildiri) (1917)
- ➔ **Filistin'de Yahudi devletinin temelleri atıldı**

★ Gizli antlaşmaları açıklayan ★
RUSYA "SARI KİTAP"

SAVAŞIN SONUÇLARI
- ■ İmparatorluklar yıkıldı (Osm+ Rus+ Av.Mac+ Alm)
- ■ Polonya – Letonya – Litvanya – Yugoslavya – Çekoslovakya – Macaristan – TC – Avusturya devletleri kuruldu
- ■ Yeni rejimler ortaya çıktı (Komünizm + Faşizm + Nazizm)
- ■ Milletler Cemiyeti kuruldu
- ■ En güçlü çıkan 2 devlet İNGİLTERE + FRANSA
- ■ Sivil savunmanın önemi artmıştır

ATEŞKESLER

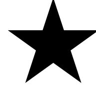
Bulgaristan	→ **S**elanik
Osmanlı	→ **M**ondros
Av.Macaristan	→ **V**illa Gusti
Almanya	→ **R**ethanders

Zeynep KARA

CEPHELER

SALDIRI (Taarruz)	SAVUNMA	YARDIM	Notlar
KAFKAS KANAL (Süveyş)	ÇANAKKALE IRAK / BASRA HİCAZ / YEMEN SURİYE / FİLİSTİN	GALİÇYA (Kırım bölgesi) Makedonya Romanya	✓ Kazanılan tek cephe 'ÇANAKKALE' ✓ Toprak kazandığımız tek cephe 'KAFKAS' ✓ Mustafa Kemal; ★ Çanakkale Cephesi (Anafartalar Komutanı) ★ Kafkas Cephesi (Bitlis - Muş) ★ Suriye (Yıldırım Orduları Gurup Komutanı) ✓ Arapların olduğu cephelerde **İslamcılık** zarar görmüştür

KAFKAS CEPHESİ

- ★ İlk cephemizdir, Kaybettik
- ★ Komutan 'ENVER PAŞA'

Amaç
- → Kaybedilen yerleri geri almak (Elviye-i Selâseyi)
- → Rusya'yı savaş dışı bırakmak
- → Azerbaycan petrollerini ele geçirmek (Bakü+Abadan)
- → Hazar bölgesini ele geçirmek
- → Orta Asya'ya hâkim olmak (Turancılık)
- → Hindistan'ı ele geçirmek

Gelişmeler
- Sarıkamış faciası yaşandı
- Doğu Karadeniz ve Doğu Anadolu Rusların eline geçti
- Bu dönemde Rusya'da İç Savaş çıktı (Bolşevik İhtilali), Rusya savaştan çekildi
- BREST LİTOVSKY Antlaşması imzalandı
  - ✦ Kafkas Cephesi kapandı
  - ✦ Rusya Osmanlı'ya D.And + D.Krdz + Elviye-i Selâseyi bıraktı

Notlar
- ✓ Turancılık sona erdi
- ✓ Mustafa Kemal Bitlis ve Muş'ta savaştı (Altın Kılıç hediye edildi) (Kazım Karabekir de vardır)
- ✓ Kafkas Cephesi sırasında Ermeni TECHİR KANUNU çıkarıldı

(Zorunlu Göç- Suriye+Lübnan+Çukurova'ya gönderildiler. Nedeni,Ermenilerin Rusların yanında olması ve sivil halka saldırması. Bu duruma sözde Ermeni Soykırımı deniyor – 24 Nisan)

(– Asala:Ermeni terör örgütü)

KANAL CEPHESİ

- ★ Saldırı cephesi, Kaybettik.

Amaç : Mısırı İngilizlerden almak (Süveyş kanalına hakim olmak)

☒ Yenildik. İngiltere Suriye-Filistin Cephesini açtı.

ÇANAKKALE CEPHESİ

- ★ Savunma cephesi, Kazandık
- ★ Komutan: Limon Von Sanders (Alman)

Amaç
- ✓ Osmanlı'yı savaş dışı bırakmak.
- ✓ İstanbul ve Boğazları ele geçirmek.
- ✓ Rusya'ya yardım götürmek.
- ✓ Savaşı kısa sürede bitirmek.

CEPHE

DENİZ
- → NUSRET mayın gemisi
- → Seyit onbaşı (Topçu)
- → "18 MART KAHRAMANI" – Cevat Paşa (Çobanlı)
- → 18 Mart Deniz Zaferi

KARA
- → "ALÇITEPE KAHRAMANI" – Kâzım Karabekir
- → 57.Alay Tamamı Şehit
- → Mustafa Kemal
  - Conkbayırı
  - Anafartalar
  - Kireçtepe
  - Arıburnu

"Ben size taarruzu değil ölmeyi emrediyorum"

SONUÇLARI

- ✓ İstanbul'un işgali gecikmiştir (2yıl)
- ✓ Rusya'ya yardım gidemedi (İhtilal oldu – Ekim Devrimi)
- ✓ Bulgaristan Osmanlı yanında savaşa girdi
- ✓ Almanya ile Osmanlı arasında kara bağlantısı gerçekleşti.

IRAK-BASRA CEPHESİ

- ★ Savunma cephesi, Kaybettik

Amaç:
- ✓ Irak petrollerini ele geçirmek
- ✓ Basra Körfezine hakim olmak
- ✓ Rusya'ya karadan yardım götürmek
- ★ Kut'ül Amare ve Selmanı Pak'ta zafer kazanıldı
  - Halil Paşa (Kut)
  - 17 Bin İngiliz esir edildi
  - 1952 ye kadar KUT BAYRAMI kutlandı
- ★ Cephe geneli kaybedildi

Sonuç:
- ☒ Musul Hariç Irak kaybedildi

HİCAZ-YEMEN CEPHESİ

- ★ Savunma cephesi, Kaybettik
- ★ İngiliz ve Araplarla savaştık "ŞERİF HÜSEYİN"
- ★ İslamcılık bitti
- ★ Medine Müdafili (Müdafa eden)

"ÇÖL KAPLANI" – Fahreddin Paşa (Türkkan)
- Kutsal emanetleri İstanbul'a getirdi
- ★ Hicaz-Yemen kaybedildi.

SURİYE-FİLİSTİN CEPHESİ

- ★ Savunma cephesi, Kaybettik
- ★ Komutanı: Limon Von Sanders, ayrılır
- ★ Yerine Mustafa Kemal gelir
  - 7.Orduya bağlı,1.Dünya savaşındaki son görevi
  - "Yıldırım Orduları Grup Komutanı"
- ★ Suriye-Filistin kaybedildi

Zeynep KARA

MONDROS ATEŞKES ANTLAŞMASI

30 EKİM 1918

OSMANLI	x	**İTİLAF**
Rauf Orbay		Amiral Carltobe
(Ahmet İzzet Paşa Hükümeti)		

KONUM: Yunanistan / Limni Adası / Mondros Limanı / Agamemnon Gemisi

MADDELER

- ☒ **Ordular terhis edilecek**
  (Savunmasız)
- ☒ **İtilaf esirleri serbest bırakılacak. Osmanlı esirleri bırakılmayacak.**
- ☒ **Telgraf hatları / Ulaşım araçları İtilaflara bırakılacak.**
  (Örgütlenmeyi engellemek)
- ☒ **Boğazlar İtilaf denetimine bırakılacak**
- ☒ **Yeraltı kaynakları İtilaf denetimine bırakılacak**
  (Sömürgeleştirmek)
- ☒ **7.MADDE: İtilaflar kendilerini tehlikede gördükleri yerleri işgal edebilecek**
  (İşgallere yasal zemin oluşturma)
- ☒ **24.MADDE: Vilayeti Sitte' de (6Vilayet) karışıklık çıkarsa bu yerler işgal edilecek**
  Sivas – Erzurum - Van – Bitlis – Elazığ - Diyarbakır
  Amaç: Ermeni Devletinin sınırlarını belirlemek

NOTLAR

- ★ Osmanlı fiilen sona erdi ★
- ★ Mebuslar Meclisinin onayladığı son antlaşmadır.
- ★ Vahdettin meclisi kapattı
- ★ Mondros Sonrası;
  - İlk İşgal edilen toprak '**MUSUL**' (İngilizler 3 Kasım)
  - Anadolu'da ilk İşgal edilen toprak '**HATAY-Dörtyol**' (Fransa)
    ↓
    !Hatay'da düşmana ilk kurşunu atan '**Kara Mehmet Çavuş**'
  - Adana – Mersin (Fransa işgal)
  - Antalya – Muğla (İtalya işgal)

İşgallere karşı devlet kayıtsız kalınca halk ayaklandı
- → **Cemiyetler kuruldu**
- → **Kuvayı Milliye kuruldu**

CEMİYETLER

YARARLI

1. **Milli Kongre Cemiyeti**
   - ✓ Kurucu: **'Dr.Esat Işık'**
   - ✓ Basın-Yayın yoluyla mücadele
   - ✓ Kuvayı Milliye terimini ilk kez kullandılar
   - ✓ Ulusaldır (Tüm yurdu kapsar) ★
2. **Kilikyalılar (Çukurova)**
   - ✓ Çukurova çevresi
   - ✓ Fransız + Ermenilerle mücadele
3. **Reddi İlhak (İzmir MHC)**
   - ✓ İzmir'in işgaline karşı kuruldu
   - ✓ Kurucu: **'Sakallı Nurettin'**
   - ✓ Rumlarla mücadele
4. **Trakya-Paşaeli**
   - ✓ Kurucu: **'Cafer Tayyar'**
   - ✓ Rumlarla mücadele
   - ✓ Kurtuluş savaşı başarısız olursa Trakya Türk Cumhuriyeti kurulacaktır
5. **Trabzon MHC**
   - ✓ Pontusçu Rumlarla mücadele
   - ✓ **'İstikbal'** ve **'Işık'** gazetelerini çıkardılar
6. **Doğu Anadolu MHC (Şark vilayetleri)**
   - ✓ Kurucu: **'Kâzım Karabekir'**
   - ✓ Erzurum merkezli
   - ✓ Ermenilere karşı mücadele
   - ✓ **Hadisat – Albayrak – Le Pays** dergilerini çıkardılar
7. **Kars-İslam (Şark) Şurası**
   - ✓ **İlk Cemiyet**
   - ✓ Ermenilerle mücadele
   - ✓ Geçici bir hükümet kurdular
8. **Anadolu Kadınları**
   - ✓ Kurucu: **'Melek Hanım' – Sivas**
   - ✓ Mustafa Kemal'in isteğiyle kuruldu
9. **MimMim**
10. **Gizli Karakol** } İstihbarat-Taşıma

Yararlı Cemiyetlerin Özellikleri
- ✓ Genelde bölgeseldir (Milli Kongre hariç)
- ✓ Sivas Kongresinde birleştirildi (Anadolu ve Rumeli)
- ✓ Silahlı direnişi savundular
- ✓ Ulusal bağımsızlık vardır (Sömürge yok)
- ✓ Ulusal egemenlik yoktur (Henüz Cumhuriyet yok)
- ✓ Padişaha karşı değiller

ZARARLI

Müslüman – Türk

1. **Sulh ve Selameti Osman (Padişah yanlısı)**
2. **İslâm Teali (Halife yanlısı)**
3. **Kürt Teali (Kürt Devleti isteyen)**
4. **İngiliz Muhipleri (İng. Mandası yanlısı 'Damat Ferit')**
5. **Wilson Prensipleri (ABD Mandası yanlısı 'Halide Edip-Ateşten Gömlek ilk kitap')**
6. **Hürriyet ve İtilaf**
7. **Nigâhban (Asker kaçakları)**

Azınlıklar

1. **Etniki Eterya**
   - ✓ Rum cemiyeti
   - ✓ Filiki Eterya'nın devamı (Rum isyanı)
   - ✓ Hedef: Megalo İdea (Büyük Yunanistan)
2. **Mavri Mira (Kara Gün)**
   - ✓ Rum cemiyeti
   - ✓ Hedef: Megalo İdea
3. **Pontus Rum**
   - ✓ Rum cemiyeti
   - ✓ Hedef: Trabzon Rum İmp.kurmak (tüm karadeniz)
4. **Kardos**
   - ✓ Rum cemiyeti
   - ✓ İstihbarat + Taşıma işleri (insan - silah)
5. **Hıncak – Taşnak (Ermeni)**
   - ✓ Ermeni cemiyeti
   - ✓ Hıncak 'Çan Sesi'
   - ✓ 'Zaven Efendi' Ermeni patriği
   - ✓ Hedef: Megola Ermenia (Büyük Ermeni Devleti)
6. **Makabi Alyansı İsrailit (Yahudi)**

Zeynep KARA

PARİS BARIŞ KONFERANSI

18 Ocak – 10 Mayıs 1919

Toplayan: İtilaflar

Başkanı: ABD (Wilson)

Amaç:

- 1.Dünya Savaşının sonuçlarını görüşmek
- Yenilen devletlerle barış antlaşması imzalamak
- Yenilen devletler konferansa çağırılmadı

Barış Antlaşmaları

- VERSAY - Almanya
- NEUILLY - Bulgaristan
- TRİANON - Macaristan
- SAINT GERMAIN – Avusturya

Osmanlı'yı paylaşamadıkları için Osmanlı ile barış antlaşması imzalanmamıştır. (Batı Anadolu)

- Sömürgecilik kaldırılıp → Manda Himaye getirildi
- Savaş Tazminatı kaldırılıp → Onarım Parası getirildi
- **Milletler Cemiyeti** kuruldu (Cemiyeti Akvam) **(ABD üye olmadı)**

KUVAYI MİLLİYE

- İşgallere karşı halkın kurduğu silahlı örgüttür.

Olumlu Yönleri

- Milli bilinci uyandırdılar
- Düşmanı yavaşlattılar
- Düzenli orduya zaman kazandırdılar
- TBMM'ye karşı çıkan isyanları bastırdılar

Olumsuz Yönleri

- Düşmanı yurttan atacak güçte değiller
- Başına buyruk hareket ettiler
- Halka baskı uyguladılar
- Düzenli orduya katılmak istemediler
- TBMM'ye karşı isyan ettiler

1. **Çerkez Ethem** – Kuvayı Seyyare
2. **Demirci Mehmet Efe**
3. **Yörük Ali Efe**
4. **Yahya Kaptan** – İzmit
5. **İpsiz Recep** - Sakarya

MUSTAFA KEMAL

- İlk görev yeri → Şam / Suriye
- Suriye'de kurduğu cemiyet → 'Vatan ve Hürriyet'
- Tarih Sahnesine çıkışı → 31 Mart Vakası
- İlk Savaşı → Trablusgarp Savaşı
- 1.Dünya Savaşında savaştı → Çanakkale – Kafkas – Suriye'de

İstanbul

→ İşgalciler için yaveri Cevat Abbas'a 'Geldikleri gibi giderler' dedi

- Fethi Okyar'la birlikte halkı bilinçlendirmek için MİNBER gazetesini çıkardılar.
- 9.Ordu Müfettişliği görevini kabul ederek Samsun'a çıkmıştır. (Bandırma Gemisiyle)

Görevi

- Karışıklıkları gidermek
- Rumların katledilmesini önlemek
- Türklerin elindeki silahları toplamak

Amacı

- Kurtuluş Savaşını başlatmak
- Mili egemenliğe dayalı yeni bir devlet kurmak

İZMİR'İN İŞGALİ

15 Mayıs 1919

- Yunanlar işgal etti (Paris Barış Konf.)
- İlk kurşunu atan '**HASAN TAHSİN'**
  - Asıl adı 'Osman Nevres'
  - Hukuku Beşer gazetesi yazarı
- 'Zito Venizelos' demediği için Albay 'Süleyman Fethi' şehit edildi.
- Devlet işgallere karşı kayıtsız kalınca halk 'Kuvayı Milliye'yi (Milis Güçler) kurdu.

RAPORLAR

1. **AMİRAL BRİSTOL** (İtilaflar gönderdi)
   - **Batı Anadolu** için hazırlandı
   - 'Bölgede Türkler çoğunlukta'
   - 'Katliamı Rumlar yapıyor'
   - Haklılığımızı ortaya koyan uluslararası ilk belge
2. **GENERAL HARBOURD** (Abd gönderdi)
   - **Doğu Anadolu** için hazırlandı
   - 'Türkler çoğunlukta'
   - 'Ermeniler haksız'
3. **MİLNE RAPORU**
   - **Batı Anadolu** için hazırlandı
   - **Olumsuz**
   - Amaç: Yunan ve İtalyanların karşı karşıya gelmesini engellemek
4. **ESAT IŞIK RAPORU**
   - **Batı Anadolu** için

Zeynep KARA

KURTULUŞ SAVAŞI HAZIRLIK (Kongreler ve Genelgeler)

SAMSUN RAPORU

'Katliamı yapan Rumlardır
Halk İzmir işgalini kabul etmiyor'

Not: **Mustafa Kemal yetkilerini aştı.**

HAVZA GENELGESİ

'İşgallere karşı **Protesto** ve **Mitingler** yapın'
'Protestolar esnasında azınlıklara zarar vermeyin'

İlk Miting: HAVRA'da
İstanbul: Sultan Ahmet Mitingi
- Halide Edip
- Yusuf Akçura

İzmir: Masatlık Mitingi

Not: Mustafa Kemal geri çağrıldı.

AMASYA GENELGESİ (Tamimi)

İmzalayan
Mustafa Kemal – Rauf Orbay – Refet Bele – Ali Fuat

Onaylayan
Kazım Karabekir – Cemal Paşa – Cafer Tayyar

Not: İsmet İnönü ve Fethi Okyar yok
Kaleme Alan: Cevat Abbas

MADDELER

1. Vatanın bütünlüğü ve milletin bağımsızlığı tehlikededir. (**Gerekçe**)
2. İstanbul hükümeti üzerine düşen görevi yerine getirmemektedir. (**Gerekçe**)
3. Milletin bağımsızlığını yine milletin azmi ve kararı kurtaracaktır. (**Amaç-Yöntem** + **Milli Egemenlik**)
4. Sivas'ta ulusal bir kongre toplanacaktır
5. Temsil heyeti kurulmalıdır (**Fikir**)

Notlar

- Amaç + Gerekçe + Yöntem belirlendi.
- **Milli egemenlikten** ilk kez bahsedildi. ★
- Evrenseldir – İhtilalcidir.

Not: Mustafa Kemal görevden alındı.

ERZURUM KONGRESİ

! Kongre öncesinde Mustafa Kemal askerlikten istifa etmiştir.
'Sineyi Milletin bir ferdiyim'
Başkan – M.Kemal

Toplayan

- Doğu Anadolu MHC
- Trabzon MHC
- Kars-İslam Şurası

Amacı

- ✓ Doğuda Ermeni devletinin kurulmasını engellemek
- ✓ Bölgeseldir

MADDELER İLK

1. Milli sınırlar içerisinde vatan bir bütündür bölünemez (ilk)
2. Manda Himaye kabul edilemez (İlk kez reddedildi)
3. Azınlıklara ayrıcalık verilemez
4. Sömürü amacı gütmeyen dış yardım alınabilir (ilk)
5. Kuvayı Milliyeyi etkin (Milli bağımsızlık), Milli İradeyi hakim (Milli egemenlik) kılmak esastır.
6. **Temsil Heyeti kuruldu.** (ilk- Başkanı M.Kemal)
7. **Mebuslar Meclisi açılmalıdır.(ilk)**
8. **Geçici Hükümet kurulmalıdır.(ilk)**

En Çok Tartışılan Konular

- ➢ **Başkanlık**
- ➢ **Manda Himaye**

Notlar

- Toplanış bakımından bölgesel, alınan kararlar bakımından ulusaldır.
- Boğazlarla ilgili madde yoktur.

Not: İstanbul hükümeti M.Kemal'e tutuklama kararı çıkarttı.

SİVAS KONGRESİ

! Toplanma kararı Amasya Genelgesinde alındı.
! Her açıdan ulusaldır.
Başkan – M.Kemal

Amacı
✓ Kurtuluş savaşını merkezileştirmek

Kongreyi Engellemek İsteyen

- × Elazığ Valisi **'ALİ GALİP'**
- × Ankara **'MUHİTTİN PAŞA'**
- × **Binbaşı Noel** (Novil)

En Çok Tartışılan Konular

- ➢ **Başkanlık**
- ➢ **Yemin Metni**
- ➢ **Manda Himaye**

MADDELER

1. Erzurum kararları kabul edildi.
2. **Manda Himaye KESİN olarak reddedildi.** ★
3. M.Kemal Manda Himaye için "Ya İstiklal, Ya Ölüm" dedi.
4. İradei Milliye Gazetesi çıkarıldı.
5. Cemiyetler birleştirildi (Anadolu ve Rumeli MHC)
6. Temsil Heyeti Tüm yurdu temsil eder.(15 kişi)
7. Ali Fuat Paşa, Batı Cephesi Komutanlığına atandı. (Temsil heyeti ilk kez yürütme yetkisini kullandı)

Not: Kongre sonucunda Sadrazam Damat Ferit istifa etti.
(Soru bankalarına göre Temsil heyeti ilk siyasi başarısıdır)
Yerine Ali Rıza Paşa geldi.

AMASYA GÖRÜŞMELERİ

Temsil Heyeti ✕ **İstanbul Hükümeti**

Temsil Heyeti	İstanbul Hükümeti
M.Kemal	**Salih Paşa**
Rauf Orbay	
Bekir Sami	

- ★ Temsil Heyetini, İstanbul hükümeti ilk kez tanımıştır.
- ★ Temsil Heyetinin ilk siyasi başarısıdır. (ÖSYM 2012 ye göre)

M.Kemal'in İstekleri

1. Erzurum-Sivas kararları kabul edilsin.
2. **Mebuslar meclisi hemen açılsın.**
3. **Mebuslar meclisi İstanbul dışında açılsın.** ★
4. Meb.Meclisi başkanı M.Kemal olsun.
5. Mecliste Müdafayı Hukuk grubu kurulsun.
6. Misakı Milli kararları kabul edilsin.

Temsil Heyetinin Ankara'ya Geliş Nedenleri

- ✓ Güvenli-İşgal edilmemiş olması
- ✓ Ali Fuat Paşanın ordusunun bulunması
- ✓ Ulaşım kolaylıkları (İstanbul ve Batı Cephesi yakın)
- ✓ Ankara halkının desteği

İSTANBUL SON OSMANLI MEBUSLAR MECLİSİ

Kararı: Amasya Görüşmesinde alındı.

- ✓ İstanbul'da toplandı.
- ✓ M.Kemal Erzurum'dan MV seçildi.
- ✓ İstanbul'a gitmedi
- ✓ Başkan seçilemedi
- ✓ Müdafayı hukuk grubu kurulamadı (Milli Bağımsızlık ve Egemenlik)
- ✓ **Felahı Vatan Grubu** kuruldu. (Sadece Milli Bağımsızlık – Rauf Orbay)

MİSAKI MİLLİ KARARLARI

- Son Osm. Mebuslar Meclisinde kabul edildi.
- Felahı Vatan grubu kabul etti.

K – A – B – B – S – A – R

- → **K**apitülasyonlar kaldırılacak
- → **A**zınlıklara ayrıcalık verilemez
- → **B**oğazlar Tr egemenliğine bırakılacak
- → **B**orçlar paylaşılacak
- → **S**ınırlar – Misakı Milli Sınırları (Mondros imzalandığında işgal edilmemiş topraklar – Anadolu+Musul+Batum)
- → **A**raplar kendi geleceğine kendi karar verecek
- → **R**eferandum (Halk oylaması)
  - Batı Trakya (İskece+Gümülcine+Dedeağaç)
  - Evlei Selase (Kars+Ardahan+Batum)
  - Arap Bölgeler

Not: Milli Egemenlik maddesi Yoktur!

BİLECİK GÖRÜŞMESİ

TBMM x İST.HÜKÜMETİ
M.Kemal Salih Paşa – Ahmet İzzet Paşa
★ **Osmanlı Devleti TBMM'yi Resmen tanıdı**

Zeynep KARA

MİSAKI MİLLİYE TEPKİLER

- Ali Rıza Paşa istifa etti
- Yerine Salih Paşa getirildi.
- 16 Mart 1920 de İstanbul resmen işgal edildi.
- Salih Paşa görevden alındı, yerine Damat Ferit getirildi.
- Mebuslar Meclisi dağıtıldı.
- Vekiller Malta'ya sürgün edildi.

Mustafa Kemal

- İstanbul İşgalini Manastırlı Hamdi'den öğrendi. (Soyadı Kanunu sonrasında M.Kemal Hamdi'ye 'Martonaltı' soyadını verdi.)
- İstanbul'la bütün ilişkileri kesin vergi vermeyin
- Ziraat Bankası ve Duyunu Umumiye mallarına el koyun.
- Anadoludaki İtilaf subaylarını tutuklayın.
- Geyve – Ulukışla Demiryollarını tahrip edin. (Sakarya) (Niğde)
- Ankara'da yeni bir meclis açılacaktır.

NOTLAR

1 – Misakı Milli Kararları İstanbul'un işgalini hızlandırdı.
2 – İstanbul'un işgali TBMM açılışını hızlandırdı.

1. TBMM AÇILIŞ (1920 - 1923)

Sinop MV Şerif Bey açılış konuşması yaptı

ÖZELLİKLERİ

1- Yeni Türk devleti kuruldu
2- Temsil Heyetinin görevi sona erdi
3- Kurucu Meclistir (Devlet-Anayasa-Ordu)
4- Olağanüstü Meclistir (Yasama-Yürütme-Yargı Tekelde)
Olağanüstü olma sebebidir.
5- İnkılâpçı değildir ★ (Saltanatı kaldırması istisna)
6- Siyasi partiler yoktur, **Gruplar** vardır
↓
+ Müdafayı Hukuk + Halk Zümresi
+ İstiklal + Tesanüt (Dayanışma)
+ Islahatçılar + Yeşil Ordu (Çerkez Ethem)
7- Meclis Hükümet Sistemi vardır (Meclis Başkanı Hükümetin de başkanıdır)
8- TBMM'nin Yarı Resmi Gazetesi **'HAKİMİYETİ MİLLİYE'**
9- İstanbul Hükümeti TBMM'yi Resmen, 'Bilecik Görüşmesi'nde tanımıştır.

24 NİSAN ÖNERGESİ

- ✓ Meclisin üzerinde hiçbir güç yoktur
- ✓ Meclis geçici değildir
- ✓ Padişahın geleceğine Meclis karar verecektir
- ✓ Hükümet kurmak zorunludur

KANUNLAR

İlk Kanun

1- **Ağnam vergisi 4 katına** çıkarıldı
2- Firariler Kanunu çıkarıldı (Asker kaçakları için)
3- Hıyaneti Vataniye Kanunu çıkarıldı (İsyancı + Asker kaçakları için)
4- İstiklal Mahkemeleri açıldı (1920 - 1926)
5- Nisabı Müzakere (İç Tüzük) Kanunu çıkarıldı
6- Men-i Müşkirat Kanunu çıkarıldı (Zararlı alışkanlıklar)
7- Men-i İsraf Kanunu çıkarıldı
8- 1921 Anayasası hazırlandı (Teşkilatı Esasiye)
★ İlk Değişiklik – 29 Ekim 1923 Cumhuriyetin ilanı
9- İstiklal Marşı kabul edildi – 12 Mart 1921
10- M.Kemale Başkomutanlık Yasası çıkarıldı.

İSTİKLAL MARŞI

- ✦ MEB ödüllü yarışma düzenledi (Hamdullah Suphi)
- ✦ M.Akif ödülü **Darül Mesai 'ye bağışladı** (Kadın Dikimevi)
- ✦ Yayımlandığı İlk DERGİ **'SEBÜRREŞAT'**
- ✦ Yayımlandığı ilk GAZETE **'AÇIKSÖZ'**
- ✦ **İlk** Besteci **'Ali Rıfat Çağatay'**
- ✦ **Son** Besteci **'Osman Zeki Üngör'**

TBMM' ye Karşı Çıkan İsyanlar

İstanbul Hükümetinin Çıkardığı İsyanlar

- Ahmet Anzavur İsyanı – Balıkesir / Çanakkale
- Hilafet Ordusu İsyanı – Gebze / İzmit / Kandıra (Kuvayı İnzibatiye)
  - Bunlara karşı savaşan 'Yahya Kaptan'

Azınlık İsyanları

- Rum İsyanı
- Ermeni İsyanı

! TBMM'yi en çok uğraştıran isyanlardır.

İstanbul Hükümeti ile İtilaflar Ortak Desteklediği İsyanlar

- Sivas Koçgiri
- Yozgat Çapanoğlu
- Bayburt Şeyh Eşref
- Afyon Çepurmusa
- Konya Delibaş Mehmet
- Mardin Ali Batı
- Urfa Milli Aşiret
- Cemil Çeto (Batman-Bitlis-Siirt)
- Bolu
- Düzece-Hendek

Kuvayı Milliye İsyanları

! Düzenli orduya katılmak istemediler.

- Çerkez Ethem
- Demirci Mehmet
- Yörük Ali Efe

TBMM 'nin İsyanlara Karşı Önlemleri

- ★ Kuvayı Milliyeden yardım alındı
- ★ Hıyaneti Vataniye Kanunu çıkarıldı
- ★ İstiklal Mahkemeleri kuruldu
- ★ Rıfat Börekçi'den Fetva alındı
  - (İlk Diyanet İşleri Başkanı – Son Şeyhülislam)
- ★ Anadolu Ajansı kuruldu (Halide Edip – Yunus Nadi)
- ★ Anadolu'ya İrşat heyetleri gönderildi (Akil insanlar)

SEVR BARIŞ ANTLAŞMASI

10 Ağustos 1920

★ Taslağı için – **Sanremo Konferansı** toplandı. (Tevfik Paşa)

→ İtilaflar Sevri imzalatmak için Yunanistan'a Doğu Trakya – Balıkesir – Çanakkale - Bursa'yı işgal ettirdi. (Bursa işgal edilince Meclise Siyah örtü serildi. M.Akif Bülbül şiirini yazdı)

→ Antlaşmayı Osmanlı Devleti adına **'Saltanat Şurası'** imzaladı. (Hadi – Rıza – Reşat Paşalar)

Not :

- Osmanlı'nın imzaladığı SON Antlaşmadır.
- Sevr hukuken geçersizdir. (TBMM onaylamamıştır)
- Ölü doğmuştur, bu yönüyle Ayestefanos'a benzer.

TBMM ve Misakı Milliyi Tanıyan

İlk Devlet	***ERMENİSTAN***
İlk Avrupa Devleti	***SSCB***
İlk İtilaf Devleti	***FRANSA***
İlk Müslüman Devlet	***AFGANİSTAN***

TC'de İLK ELÇİLİK AÇAN DEVLET
Gürcistan
Afganistan
★★★

TC İLK ELÇİLİK AÇTIĞI DEVLET
Azerbaycan
★★★

Zeynep KARA

KURTULUŞ SAVAŞI MUHAREBELER DÖNEMİ

DOĞU

★ Ermeni + Gürcülerle mücadele ★ Düzenli Ordu var ★ Kuvayı Milliye yok. **Komutan**: Kazım Karabekir

1 – Ermeniler mağlup edilerek;
GÜMRÜ ANTLAŞMASI imzalandı
TBMM x ERMENİSTAN

- ☑ TBMM'nin ilk anlaşmasıdır
- ☑ TBMM'nin ilk Siyasi + Askeri başarısıdır
- ☑ **TBMM'yi tanıyan ilk devlet 'ERMENİSTAN'**
- ☑ **Misakı Milliyi tanıyan ilk devlet 'ERMENİSTAN'**
- ☑ Sevrin uygulanamayacağını gösteren ilk anlaşmadır

2 – Gürcüler mağlup edilerek;
BATUM ANTLAŞMASI imzalandı.
TBMM x GÜRCİSTAN

- ☑ Batum, TBMM'ye bırakıldı

➔ SSCB, Ermenistan ve Gürcistan'ı işgal edince antlaşmalar (Gümrü-Batum) geçersiz sayıldı.

MOSKOVA ANTLAŞMASI – 1921
TBMM x SSCB

- ☑ **Batum**, Gürcistan'a bırakıldı
- ★ **(Misakı Milliden ilk TAVİZ)**
- ☑ Bir tarafın tanımadığı antlaşmayı diğer taraf tanımayacaktır(SEVR)
- ☑ Osmanlı ile Çarlık Rusya arasında imzalanan antlaşmalar geçersiz
- ☑ **TBMM ve Misakı Milliyi tanıyan ilk Avrupa Devleti 'SSCB'**

KARS ANTLAŞMASI
TBMM x KAFKAS ÜLKELERİ
(Azerbaycan + Ermenistan + Gürcistan)

- ☑ Doğu Sınırı kesinlik kazandı

GÜNEY

★ Fransız + Ermenilerle mücadele ★ Sadece Kuvayı Milliye var (Milis)

ANTEP	MARAŞ	URFA	İSTİKLAL MADALYASI
✦ Şahinbey ✦ Şehit Kâmil ☒ Başarısız İşgal edildi **Unvan: Gazi** 1921	✦ Sütçü İmam ✦ Rıdvan Hoca ☑ Başarılı **Unvan: Kahraman** 1973	✦ Ali Saip ✦ Kılıç Ali ☑ Başarılı **Unvan: Şanlı** 1984	→ İnebolu (Kastamonu) - 1924 → Maraş - 1925 → Antep - 2008 → Şanlıurfa – 2016
KASTAMONU ★ Şerife Bacı			

ANKARA ANTLAŞMASI – 1921
TBMM x FRANSA

- ☑ Güney cephesi kapandı, Suriye sınır çizildi
- ☑ Fransa Anadolu'yu boşalttı
- ☑ **Hatay**, Fransa'ya bırakıldı
- ★ **(Misakı Milliden 2. TAVİZ)**
- ☑ Suriye'deki Caber Kalesi Türk toprağı sayılacak
- ☑ **TBMM'yi tanıyan ilk İtilaf Devleti 'FRANSA'**

BATI

Kuvayı Milliye ile başladı ← | →Düzenli Ordu ile devam etti. ★ Yunanlarla mücadele

GEDİZ TAARRUZU

Ali Fuat Paşa ve Çerkez Ethem Kuvayı Milliye ile saldırdı.

Kaybettik

Sonuç:
- Ali Fuat görevden alındı (Moskova'ya elçi gönderildi)
- Batı cephesi 2'ye ayrıldı
  - **KUZEY → İsmet İnönü**
  - **GÜNEY → Refet Bele**
- Düzenli orduya geçildi
- Çerkez Ethem isyan etti (Bastırıldı)

I.İNÖNÜ

Savunma
Komutan: İsmet İnönü
Yer: Eskişehir – İnönü İlçesi (Metristepe)

Kazandık

Sonuç: M – İ – L – A – T
- **İ** smet İnönü General oldu
- **İ** stiklal Marşı kabul edildi
- **T** eşkilatı Esasiye Anayasası hazırlandı
- **M** oskova Antlaşm. İmzalandı
- **A** fganistan ile dostluk antlaş. İmzalandı
- **T** BMM'yi tanıyan ilk Müslüman Devlet Afganistan

LONDRA KONFERANSI
Toplayan: İtilaflar
Amaç: Sevri yumuşatıp onaylatmak ,Yunanlara zaman kazandırmak
- ➢ İtilaflar konferansa hem İstanbul Hükümetini (Tevfik Paşa) hem TBMM'yi (Bekir Sami)çağırdı
- ➢ Tevfik Paşa "Sözü TBMM'ye bırakıyorum" dedi
- ➢ TBMM Konferansa gidiş amacı, Misakı Milliyi tanıtmak

Sonuçsuz
Not: İtilaflar TBMM'yi Resmen tanıdı.

II. İNÖNÜ

Savunma
Komutan: İsmet İnönü
Yer: Eskişehir – İnönü İlçesi
'METRİSTEPE

Kazandık

M.Kemal İsmet'e;
"Siz orada yalnız düşmanı değil, milletin makûs tarihini de yendiniz" demiştir.

- Fransa, Zonguldak'tan çekildi
- İtalya, Konya'dan çekildi

ASLIHANLAR TAARRUZU

Komutan: Refet Bele

Kaybettik

Sonuç:
- Refet Bele görevden alındı.
- Batı cephesi tekrar birleştirildi. (Komutan: İsmet İnönü)

KÜTAHYA-ESKİŞEHİR

Savunma
Komutan: İsmet İnönü

Kaybettik

- Yunanlılar Ankara - Polatlı'ya kadar ilerledi.
- Türk ordusu Sakarya Nehri'nin doğusuna kadar çekildi.
- Meclisi Kayseri'ye taşıma fikri gündeme geldi. Reddedildi.
- Kuvayı Milliye' ye dönüş gündeme geldi. Reddedildi.

M. Kemal;
- ★ Meclisten Başkomutanlık yetkisi aldı.
- ★ Askerliğe geri döndü
- ★ Yasama + Yürütme yetkisi verildi
- ★ Başkomutan olarak ilk Tekâlifi Milliye Emirlerini yayımladı.
  - Milli Yükümlülükler
- ★ Savaş sırasında Ankara'da Maarif Konferansı toplandı (Eğitim)

SAKARYA

13 Eylül 1921
+ Subaylar Savaşı
+ Melhâme-i Kübrâ (Büyük Kıyım)

★ Son savunma savaşıdır.
Yer: Ankara – Polatlı
Sakarya Nehrinin Doğusu
'DUATEPE'

M.Kemal;
"Hattı müdafaa yoktur, Sathı müdafaa vardır. O satıh bütün vatandır"

Kazandık

Sonuç: U – K – A
- **M.Kemal'e;**
  - Gazi Unvanı
  - Mareşal Rütbesi verildi.
- İtalya ve Fransa Anadolu' dan çekildi.
- Fransa ile 1921 **Ankara** Antl. İmzalandı.
- **Ukrayna** ile Dostluk Antl. İmzalandı.
- Kafkas ülkeleriyle **Kars** Antl. İmzalandı. (Doğu sınırı)
- M.Kemal'in Başkomutanlık yetkisi uzatıldı.

BÜYÜK TAARRUZ

+ Başkomutanlık
+ Dumlupınar
+ Rumsındığı
+ Yurt Kurtaran

Hazırlık
- ☑ Orduya taarruz eğitimi
- ☑ Karargâh Akşehir'e çekildi
- ☑ Subay okulu açıldı
- ☑ Tekâlifi Milliye emirleri tekrar yayımlandı.

M.Kemal;
"Ordular ilk hedefiniz Akdenizdir, İleri!"

- ★ 9 Eylül'de İZMİR' e girildi.
  - Fahrettin Altay
  - Yüzbaşı Şerafettin
- ★ Fevzi Çakmak Mareşal oldu.
- ★ Türk ordusu boğazlara doğru ilerleyince İtilaflar Ateşkes teklifinde bulundu.

↓

Mudanya Ateşkes Antlaşması

Zeynep KARA

MUDANYA
ATEŞKES ANTLAŞMASI

TBMM x İtilaflar
İsmet İnönü İngiltere + Fransa + İtalya

★ Yunanistan katılmadı, sonradan imzaladı.

MADDELER

1- **Doğu Trakya** hemen TBMM'ye bırakılacak (Refet Bele Doğu Trakya'ya gönderildi)
2- **İstanbul**, Barış Antlaşması (Lozan) imzalandıktan sonra TBMM'ye bırakılacak.

Notlar: Kurtuluş Savaşının Askeri safhası sona erdi.
Osmanlı Hukuken Sona erdi. ★

SALTANATIN KALDIRILMASI
1 Kasım 1922

Neden:
- Lozan'a İstanbul hükümetinin de çağırılması (Tek başına gitmek istemesi)
- Milli egemenliği güçlendirmek
- 2 Başlılığa son vermek

Teklifi Veren: Dr. Rıza Nur

Sonuç:
- ☑ Osmanlı Resmen Sona erdi.
- ☑ Milli egemenlik güçlendi.
- ☑ Laikliğe ilk adım atıldı.
- ☑ Vahdettin ülkeyi terk etti. (Malaya İngiliz gemisi ile)
- ☑ Osmanlı hanedanından Abdülmecit Ef. Halife oldu. (TBMM)
- ☑ Devlet Başkanı sorunu başladı.
- ☑ Rejim sorunu

LOZAN
BARIŞ KONFERANSI
20 Kasım 1922 – 24 Temmuz 1923

Heyet: İsmet İnönü (Dışişleri Bk.) + Rıza Nur + Hasan Saka

Taviz yok
- Kapitülasyon
- Ermeni Sorunu

Gözlemci: ABD
Boğazlar için gelenler: Rusya (SSCB) – Bulgaristan

- Görüşmelere Şubat'ta ara verilip Nisan'da tekrar başlandı
- Konferans devam ederken TBMM Erken seçim kararı aldı

MADDELER

1- **Sınırlar**
Doğu Sınırı: Kars Antlaşması teyit edildi
Güney Sınırı: 1921 Ankara Antlaşması teyit edildi
Batı Sınırı (Yunan): Mudanya Antlaşması teyit edildi + Karaağaç ve Bosnaköy TBMM'ye bırakıldı.
Irak Sınırı (Musul): Çözülemeyen tek sorun
2- **Kapitülasyonlar:** Tamamen kaldırıldı.
3- **Patrikhane:** Yurtdışına çıkarılmak istendi fakat çıkarılamadı. Siyasi oluşumları engellenecek.
4- **Dış Borçlar:** Payımıza düşeni ödeyeceğiz (Paylaşıldı → %68)
5- **Adalar**
Kıbrıs: İngiltere **Rodos-12 Ada**: İtalya **Ege Adaları**: Yunanistan **Bozcaada-Gökçeada**: Türkiye
6- **Boğazlar**
- ★ Komisyon kurulacak
- ★ Başkanı Türk olacak
- ★ Milletler cemiyetine bağlı olacak
- ★ Koruması Milletler cemiyetinde olacak
- ★ Türk tarafı asker çıkaramaz, Silahlandıramaz

7- **Savaş Tazminatı:** Yunanistan'dan Karaağaç ve Bosnaköy alındı.
8- **Azınlıklar:** Azınlık yok, Herkes Türk Vatandaşı kabul edilecek.
9- **Yabancı Okullar:** İç meselemizdir. Lehimize çözüldü.
10- **Nüfus Mübadelesi:** Yalnız Yunanistan'la yaşandı
★ Yunanistan'da yaşayan Türkler Anadolu'ya, Anadolu'da yaşayan Rumlar Yunanistan'a gönderilecek.

Mübadele Dışı Bırakılan Yerler (Etabli = Yerleşik)
İstanbul'daki Rumlar + Gökçeada-Bozcaada Rumlar + Batı Trakya'daki Türkler (Gümülcine-İskece-Dedeağaç)
11- **İstanbul:** TBMM'ye bırakılacak

Notlar:
→ 1.Dünya Savaşını bitiren son antlaşmadır.
→ Lozan'ı İmzalayan 1.TBMM, Onaylayan 2.TBMM' dir

Lozan'dan Sonra Tekrar Gündeme Gelen Konular

- Hatay
- Musul
- Nüfus Mübadelesi
- Boğazlar
- Borçlar
- Adalar
- Patrikhane
- Azınlıklar
- Yabancı Okullar

Zeynep KARA

ATATÜRK DÖNEMİ İÇ POLİTİKASI 1923 – 1938

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ

1923

Başkanı: Kâzım Karabekir
Amaç: Milli Ekonomi oluşturma çabası
Karar:

- Misakı İktisadi kararları kabul edildi.
- Ekonomik bağımsızlık
- Özel sektör + Devletçilik birlikte

★ **Not: ' OKUMA BAYRAMI ' kabul edildi**
Not: Harf İnkılâbı gündeme geldi

2.TBMM (1923-1927)

- ★ İlk icraatı, Lozan'ı Onaylamak
- ★ 13 Ekim 1923'te Ankara Başkent ilan edildi.
- ★ En çok İnkılâp yapan meclistir

Cumhuriyet Rejimine Karşı İsyanlar

***M - Menemen** Olayı*
***İ - İzmir** Suikastı*
***Ş - Şeyh Sait** İsyanı*
★★★

CUMHURİYETİN İLANI

Neden

- Rejim sorununu çözmek
- Devlet Başkanı sorununu çözmek
- Milli egemenliği güçlendirmek
- Hükümet Bunalımı

Sonuç

- ☑ Rejim Cumhuriyet oldu.
- ☑ Başkanlık sorunu çözüldü
- ☑ İlk CB: Mustafa Kemal
- ☑ İlk BB: İsmet İnönü
- ☑ İlk Meclis Başkanı: Fethi Okyar

★ Kabine sistemine geçildi
Not: 1921 Anayasasındaki ilk değişikliktir.

HALİFELİĞİN KALDIRILMASI

3 Mart 1924

Nedenleri

- Laiklikle çelişmesi
- Halifenin Devlet adamı gibi davranması (Han unvanı kullanması)
- Halifenin Bütçeden fazla pay istemesi
- Rejim karşıtlarının Halife çatısında toplanması

Sonuçları

- ☑ Laikliğe en büyük adım atıldı.
- ☑ Laiklik + Milliyetçilik + Cumhuriyetçilik + Halkçılık + İnkılapçılık güçlendi.
- ☑ Ümmet devletten Ulus devlete geçildi.
- ☑ Şeyhülislamlık kaldırıldı.
- ☑ Diyanet İşleri Başkanlığı kuruldu (Rıfat Börekçi)
- ☑ Osmanlı hanedanı yurtdışına çıkarıldı.

İSYANLAR

1- NASTURİ İSYANI – 1924

- ★ HAKKARİ - Yüksekova
- ★ İngiliz destekli, bastırıldı.
- ★ Hristiyan Nasturiler çıkardı.
- ★ İlk İsyan

2- ŞEYH SAİT İSYANI – 1925

- ★ DİYARBAKIR – Piran Köyünde başladı, 6 İl düştü
- ★ Amaç: Cumhuriyet rejimi ne son vermek
- ★ Rejimi değiştirmeye yönelik İlk İsyan
- ★ Halifeliği geri getirmek istediler
- ★ İsyan esnasında BB- Fethi Okyar istifa etti
- ★ Yerine İsmet İnönü geldi (1925-29)
  - Takriri Sükun (Sıkıyönetim) yasası çıkarıldı.
  - İstiklal Mahkemeleri kuruldu. (1920 - 26)

SONUÇ

- ☑ İsyan bastırıldı
- ☑ İstiklal mahkemelerinde yargılandılar
- ☑ Şeyh Sait idam edildi
- ☑ İsyanda rolü olduğu gerekçesi ile Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası kapatıldı
- ☑ **Musul kaybedildi**

İZMİR SUİKASTİ – 1926

Amaç: Mustafa Kemal'i öldürmek
+ Cumhuriyet rejimine son vermek
Yapan: Eski İttihatçılar
İhbarı Yapan: Giritli (Kayıkçı) Şevki

- ✓ Girişim önlendi
- ✓ Suçlular İstiklal mahkemelerinde yargılandı
- ✓ İstiklal mahkemelerinin son görevidir

Suikast girişiminden sonra M.Kemal;
"Benim nâçiz vücudum elbet toprak olacaktır" der.

İstiklal Mahkemeleri = Aliler Meclisi adıyla da bilinir.

MENEMEN OLAYI – 1930

Amaç: Cumhuriyet rejimine son vermek
(İnkılaplara son vermek)
Çıkaran: "Derviş Mehmet"

- ★ **Asteğmen KUBİLAY şehit edildi –** İlk inkılap şehidi
- ★ İsyan bastırıldı
- ★ Suçlular **Divan-ı Harp'** te yargılandı

Zeynep KARA

ÇOK PARTİLİ HAYATA GEÇİŞ DENEMELERİ

1- CHP

- **İlk parti**
- **Kurucu**: Mustafa Kemal
- **İlk Kongre**: Sivas Kongresi kabul edilir
- Temeli Anadolu ve Rumeli Müdafayı Hukuk Cemiyeti kabul edilir.
- 1923' te **HALK FIRKASI** oldu
- 1924' te **CUMHURİYET HALK FIRKASI** oldu
- 1935' te **CUMHURİYET HALK PARTİSİ** oldu

★ **DOKUZ UMDE** (ilke) → **CHP'nin parti programı**

→ Merkezi Yönetim istiyor (Üniter)
→ Ekonomide Devletçi (1930)
→ Dini olarak LAİK
→ Çift dereceli seçim sistemi benimsendi (Dolaylı)
→ **Sembol**: Altı Ok
→ **Milli Şef**: İsmet İnönü

2- TERAKKİPERVER CUMHURİYET FIRKASI - 1924

- **İlk muhalefet** partisi
- Mustafa Kemal'in hiçbir rolü yoktur.
- **Kurucu: K – A – R – A – R**

Kazım Karabekir (★) – **A**li Fuat Cebesoy – **R**auf Orbay – **A**dnan Adıvar – **R**efet Bele

→ Yerinden Yönetim (Eyalet) sistemi istiyor
→ Ekonomide Liberal (Serbest)
→ *'Dini inançlara saygılıyız' diyor*
→ Tek dereceli seçim sistemi
→ **İlk Şube** : Urfa

Kapatılma Sebepleri

☒ Şeyh Sait İsyanında rolü olduğu gerekçesi ile
☒ Takriri Sükun yasası gereği
☒ Laikliğe aykırı davrandığı için

3- SERBEST CUMHURİYET FIRKASI – 1930

- Mustafa Kemal' in isteği ile kuruldu
- **Kurucu:** Fethi Okyar (Rahat Adam ☺)
- M.Kemal'İn Kız kardeşi **'Makbule Atadan'** üyesidir

→ Ekonomide serbest (Liberal)
→ Tek dereceli seçim sistemi
→ Fethi Okyar partiyi feshetmiştir

İÇ POLİTİKADA YAŞANAN DİĞER GELİŞMELER

1- BOZKURT – LOTUS OLAYI – 1926

- Ege' de 2 Geminin çarpışması
- Bozkurt – TR / Lotus – Fransız
- Bozkurt gemisi battı
- Sebebi Kabotaj Kanunu (Türk Ticaret gemilerine öncelik verilmesi)
- Fransa'dan tazminat istendi, alınamadı, üstüne FR bize dava açtı.
- Konu Milletler Cemiyeti'ne + Lahey'e (Uluslararası Adalet Divanı) gitti
- ★ Hukukçu **'MAHMUT ESAT (BOZKURT)'** bizi temsil etti
- TC Tazminat aldı

2- VAGONLİTS OLAYI – 1933

- Tr' de faaliyet gösteren demiryolu şirketi
- Şirkette Türkçe konuştuğu için Naci Bey cezalandırıldı
- İstanbul Üni. Öğrencileri bu duruma tepki gösterdi
- ★ ***'Vatandaş Türkçe Konuş Kampanyası'*** başlatıldı
- Şirket millileştirildi

3- RAZGART OLAYI – 1933

- Razgart Bulgaristan' da bir şehir
- Bulgarlar Türk Mezarlığını tahrip ettiler
- İstanbul Üni. Öğrencileri de tepki olarak İstanbul'daki Bulgar mezarlığına gidip **'KARANFİL BIRAKTI'**

4- BURSA OLAYI – 1933

(Türkçe Ezan Olayı)

- 1931' de Eza n Türkçe okunacak kanunu çıkarıldı
- 1932' de İlk kez Fatih Camiinde okundu
- 1933' Bursa' da isyan çıktı

M.Kemal;

"Bu bir Din meselesi değil, Dil meselesidir" dedi

✓ 1950' de Arapçaya çevrildi (DP) → İnkılaplardan İlk taviz

Zeynep KARA

ÇAĞDAŞ DÜNYA TARİHİ

20.yy ' da DÜNYA

JAPONYA

- İmparatorluk haline 19.yy'da geldi
- İmparator '**MUTSUHİTO** (MEIJI)' öncülüğünde;
  - ★ MEIJI Restorasyonunu gerçekleştirdiler
    - Batıyı örnek alma (Eğitim + Askeri + Sanayi)
    - Not: Alfabe değişikliği yok
- Uzakdoğu'da Sömürgeci devlet oldular
- **"Asya Asyalılarındır"** → Yayılmacı Politika
  - ↓ Çin'in MANÇURYA Bölgesini işgal etti

RUSYA

- **Bolşevik İhtilali**
  - Sosyalist devrim – Ekim Devrimi
  - Rus çarlığı yıkıldı – II.Nikola idam
    - Beyaz Ordu
  - SSCB kuruldu – **LENİN** kurucu
    - Kızıl Ordu
- **NEP → Yeni Ekonomi Planı**
  - ✓ Çiftçiye toprak dağıtımı
  - ✓ Kolektifleştirme (Çiftlik)
  - ✓ Birinci 5 Yıllık Kalkınma Planı uygulandı

- **Orta Asya (Türkistan) Politikası**
  - Baskı ve şiddetle asimilasyon politikası yürüttüler
  - Zorunlu göç yaptırdılar
  - Misyoner okulları açtılar
  - Soy kavramını (Asabiyye) öne sürdüler (Bölüme yaratmak için)

BASMACI HAREKÂTI

- Türkistan bağımsızlığını savunan silahlı örgüt

Fikir:

- Yusuf Akçura (3 Tarzı siyaset)
- Zeki Velidi Togan (İst.Üni – Türkoloji Kürsüsü)
- İsmail Gaspıralı (Ceditçilik)

Kurucu: Korbaşı Ergaş / Özbekistan – Hokand Şehri

Enver Paşa: 1921'de harekâta katıldı
1922' de Tacikistan'da öldürüldü.

ALMANYA

- 1.Dünya savaşı sonrası Alman İmp. Yıkıldı
- Yerine Alman Cumhuriyeti kuruldu
- **ADOLF HİTLER** 1933' te iktidara geldi
  - Nazizm (Irkçılık)
  - Eseri: KAVGAM
  - Kahverengi Gömlekliler (SS – Özel birlik)
  - Gestapo (Alman Gizli Servisi)
  - **'Hayat Sahası'**
    - → Hitler'in yayılmacı politikası
      - ↓ Avusturya ile birleşti
      - ↓ Çekoslovakya
      - ↓ Fransa'nın Ren Bölgesi
      - ↓ Polonya'nın Danzig Bölgesi
      - } İşgal edildi (Çekoslovakya, Fransa'nın Ren Bölgesi, Polonya'nın Danzig Bölgesi)

İTALYA

- **BENITO MUSSOLINI** - 1922
- Faşist (Irkçı)
- Duçe (Lider) Lakabı
- Scala Nutku
- Kara Gömlekliler (Özel Birlik)
- Akdeniz'e **"Bizim Deniz"** demiştir
  - → Mussolini yayılmacı politikası
    - ↓ Arnavutluk
    - ↓ Yugoslavya – Fiume
    - ↓ Yunanistan – Kofu Adası
    - ↓ Habeşistan (Etiyopya)
    - } İşgal edildi

İSPANYA

- Faşist lider **FRANCO**
- **Ressamlar**
  - Salvador Dali – Sürrealist / Belleğin Azmi
  - Pablo Picasso – Kübizm / Guernica (İç savaş)

ABD

1929 KRİZİ

Nedenler

- ★ Tekelleşme
- ★ ABD'nin Avrupa'ya verdiği borcu geri alamaması
- ★ Bankacılıktaki düzensizlikler
- ★ Emlak Balonu – Emlak fiyatlarındaki düzensizlik (Miami)
- ★ Newyork Borsasının batması (Kara Perşembe) Krizi başlatan nedendir.
- ★ ABD Başkanı **HOOVER MOROTORYUM** ilan etti (Erteleme)
- ★ **ROOSEVELT** Abd Başkanı oldu
- Krizden en az etkilenen devlet SSCB (Devletçi politika)

1929 Krizinde Türkiye

- Devletçi ekonomik modele geçildi
- Merkez Bankası kuruldu – 1930
- Türk parasını koruma Kanunu çıkarıldı
- 1. Beş Yıllık Kalkınma Planı hazırlandı – 1933
- Yerli Malı Haftası ilan edildi
- Türk Ofisleri kuruldu
- Türk Tasarruf Cemiyeti kuruldu (Kâzım Özalp)
- Serbest Cumhuriyet Fırkası kuruldu – 1930
- Kliring (Takas) Sistemine geçildi

Zeynep KARA

ATATÜRK DÖNEMİ DIŞ POLİTİKASI

1923 – 1930 Arası
Lozan'dan Kalan Sorunlar

1. **Yabancı Okullar (İlk sorun)**
   - ✓ En çok uğraştıran FRANSA
   - ✓ Tevhidi Tedrisat Kanununa itiraz edildi
   - ✓ Uymayan okullar kapatıldı, Taviz yok
2. ★ **MUSUL (Irak Sınırı Problemi) - 1925**
   - ✓ İstanbul'da HALİÇ KONFERANSI toplandı
     - → Fethi Okyar
     - → Sonuçsuz
   - ✓ Sonuç alınamayınca konu Milletler Cemiyetine gitti.
     - → Konuyla ilgili BRÜKSEL RAPORU yazıldı
   - ✓ Doğuda İngiliz destekli Şeyh Sait İsyanı çıktı.
   - ✓ 1926 – ANKARA ANTLAŞMASI imzalandı (TC x İngiltere)
     - **MUSUL** IRAK Yönetimine bırakıldı
     - ★ **(Misakı Milliden 3. TAVİZ)**
     - Musul Petrollerinin %10'u 25 yıllığına TC'ye bırakıldı
3. **Patrikhane (Yunanistan)**
   - ✓ Lozan'da yurtdışına çıkaramadık
   - ✓ Yunanistan'ın Patrikhaneye müdahale etmesi
   - ✓ 1926 Medeni kanun ile yetkileri elinden alındı
4. **Dış Borçlar**
   - ✓ Lozan'da payımıza düşeni ödeyeceğiz dedik
   - ✓ 1929 krizi sebebiyle ödeyemedik
   - ✓ HOOVER Morotoryumu' ndan faydalandık
   - ✓ Borçlar 1954' te bitti
5. **Nüfus Mübadelesi - Etabli (Yunanistan)**
   - ✓ Lozan' da karar verildi
   - ✓ Uygulamalarda sıkıntı çıktı
   - ✓ Konu Milletler Cemiyetine gitti
   - ✓ 1930' da çözüldü → Ankara Mübadele Antlaşması
   - ✓ Venizelos Atatürk' ü Nobel'e aday gösterdi
6. **Cenevre Silahsızlanma Konferansı**
   - ✓ Katıldığımız uluslararası ilk konferans
7. **BRIANT – KELLOG Paktı – 1928**
   - ✓ Fransa ve ABD önderliğinde kuruldu
   - ✓ Amaç: 2.Dünya savaşını engellemek
   - ✓ *"Savunmaya dayanmayan savaş kanunsuzdur"*
   - ✓ *TC 1929 'da katıldı*
8. **LITVINOV Paktı – 1929**
   - ✓ **SSCB kurdu**
   - ✓ **TC 1929 'da üye oldu**

Not: TC "**LOCARNO** ve **KÜÇÜK ANTANT** " a <u>üye değildir</u>

1930 – 1938 Arası
Dünya Barışına Katkı

1. **Milletler Cemiyetine Üyelik – 1932**
   - ✓ Almanya ve İtalya tehlikesi için katılmak istedik
   - ✓ Resmi teklifi veren İSPANYA
   - ✓ Tavsiye eden YUNANİSTAN
   - ✓ TC 1932 'de üye oldu
2. **Balkan Antantı (Büyük Antant) – 1934**
   - ✓ T- a - Y - Y - a – R → TC – Yunanistan – Yugoslavya – Romanya
   - ✓ Bulgaristan ve Arnavutluk YOK
   - ✓ Almanya + İtalya + Bulgaristan' ın yayılmacı politikası kuruluşunda etkili oldu
3. **Akdeniz Paktı – 1936**
   - ✓ İngiltere öncülüğünde kuruldu
   - ✓ TC + Yunanistan + Yugoslavya Üye
   - ✓ İtalya 'ya karşı kuruldu
4. ★ **Montrö Boğazlar Sözleşmesi (İsviçre) – 1936**
   - ✓ Lozan 'da Komisyon kuruldu. Başkanı Türk
   - ✓ Almanya ve İtalya tehdidine karşı konu Milletler Cemiyetine götürüldü (TC tarafından)
   - ✓ **MONTRÖ SÖZLEŞMESİ**
     - Komisyon kaldırıldı
     - Boğazlar TR egemenliğine bırakıldı
     - Asker çıkarabilir, silahlandırabilir
     - Ticaret gemileri her zaman serbest geçecek
     - 20 Yıl geçerli
5. **Sadabat Paktı (Tahran / İran)– 1937**
   - ✓ İran + Afganistan + TC + Irak
   - ✓ Suriye YOK → TC ile Hatay sorunundan dolayı
   - ✓ Sebebi: İtalya + Almanya'nın Habeşistan'ı işgali (1936)
6. **Nyon Konferansı (İsviçre)– 1937**
   - ✓ Akdeniz 'de korsanlara önlem amacıyla toplandı
7. ★ **HATAY (Sancak) – 1936~1939**
   - ✓ 1921 Ankara Antlaşması ile Fransa 'ya bırakılmıştı.
   - ✓ 1936 'da Fransa Hatay 'dan çekildi
   - ✓ Hatay üzerinde Suriye de hak iddia etti
   - ✓ Konu Milletler Cemiyetine gitti
   - ✓ Hatay için **SANDLER RAPORU** hazırlandı – 1937
   - ✓ 1938 'de Bağımsız Hatay Cumhuriyeti kuruldu
     - CB : Tayfur Sökmen BB : Abdurrahman Melek
     - 1939 'da Anavatana katıldı

M.Kemal;

- ✪ Sancak için; *"Şahsi meselemdir" + "40 asırlık Türk yurdu ecnebi ellere bırakılamaz"* dedi
- ✪ Kurun Gazetesinde "ASIM US" karakteriyle Hatay 'la alakalı yazılar yazdı.

Zeynep KARA

2.DÜNYA SAVAŞI / 1939 - 1945

NEDEN
- Milliyetçi akımlar (Faşizm - Nazizm)
- Almanya - İtalya - Japonya 'nın Yayılmacı politikaları,
  - Almanya → 'Hayat Sahası'
  - İtalya → 'Bizim Deniz'
  - Japonya → 'Asya Asyalılarındır'

YATIŞTIRMA POLİTİKASI
- Amaç: Almanya 'ya Çekoslovakya 'nın Südet Bölgesini vererek Almanya 'yı sakinleştirmek
- Ortaya Atan: İngiltere
- Başarısız olma sebebi: Hitlerin Çekoslovakya 'yı tamamen işgal etmek istemesi

SAVAŞ SÜRECİ
- 1 Eylül 1939 'da Almanya 'nın Polonya 'yı işgali
- Norveç ve Danimarka işgal edildi → Şimşek Harekâtı
- Benelüks ülkeleri işgal edildi (Belçika – Netherland – Lüksemburg)
- Fransa 'nın Majino Hattını geçerek Fransa işgal edildi
  - Fransa 'da Alman yanlısı Hükümet kurdu → Wishy Hükümeti
- Yunanistan 'a Marita ve Merkür Harekâtlarını yaparak işgal etti
- İngiltere 'ye Kartal Hücumu yaptı.
  - İngiltere karşılık olarak Konvoy Savunması yaptı
- Rusya 'ya "BARBAROSSA HAREKÂTI" yaptı – 1941
  - Stalingrad mücadelesi yapıldı
  - SSCB kazandı
- 1943 'te Almanya geri çekilişi başladı

UZAKDOĞU
- Japonya Uzakdoğu 'da kendisine tehdit olarak ABD 'yi gördü
- 1941 'de ABD 'ye **"PEARL HARBOR"** Baskınını yaptı
  - Askeri üs – Hawai
  - Kamikazelerle intihar uçuşları yaptılar
- ABD "ATLANTİK BİLDİRİSİ" ile savaşa girdi
  - Birleşmiş Milletler kurulsun fikri gelişti
- ABD x Japonya arasında;
  MidWay + Leyte + Mercan Deniz Savaşları yapıldı
- 1945 'te ABD Japonya 'ya Atom Bombası attı
  - Hiroşima (LittleBoy) – Nagazaki (FatMan)
- Japonya koşulsuz şartsız teslim oldu

SAVAŞI BİTİREN ÇIKARMALAR (Müttefikler)
- Meşale Harekâtı ile Kuzey Afrika Mihverlerden temizlendi
- Sicilya Çıkarmasıyla İtalya teslim alındı
- Normandiya Çıkarmasıyla (Denizden Kara çıkarması);
  - Önce Fransa kurtarıldı
  - Sonra Almanya teslim alındı

BLOKLAR
Mihver Devletler → **Almanya** (Hitler) + **İtalya** (Mussolini) + **Japonya** (Hirohito)
Müttefikler → **İngiltere** (Churchill) + **Fransa** (Gaul)
+ Sonradan (1941) katılan **SSCB** (Stalin) + **ABD** (Roosevelt (Sonra Truman)) + **ÇİN**

KONFERANSLAR (Müttefikler)
★ **CASABLANKA (Fas) Konferansı**
- ✓ Müttefikler toplandı
- ✓ Mihver devletler kayıtsız şartsız teslim alınana kadar mücadeleye devam edilecektir

★ **KAHİRE (Mısır) Konferansı**
- ✓ İNG + ÇİN + ABD toplandı
- ✓ **TC** 'den İsmet İnönü katıldı
- ✓ **TC** 'nin çağırılma amacı ," TC Savaşa girsin"

★ **TAHRAN (İran) Konferansı**
- ✓ 3 Büyükler katıldı (ABD (Roosevelt) + İNG (Churchill) + SSCB (Stalin))
- ✓ "**TC** gerekirse zorla savaşa sokulsun" dediler

★ **ADANA (Yenice) Görüşmesi**
- ✓ İNG x TR (Churchill X İnönü)

★ **QUEBECK Konferansı (Kanada)**
- ✓ **Nükleer**
- ✓ "**TC** Savaşa girsin"
- ✓ Almanya 'ya yeni cephe açılsın

★ **YALTA Konferansı (Kırım) – 1945**
- ✓ 3 Büyükler toplandı (İng – ABD – SSCB)
- ✓ Almanya 'nın Savaş sonrası durumu
- ✓ Almanya 'dan kurtarılan şehirlerde demokratik yönetimler kurulsun
- ✓ BM 'SANFRANCISCO' konferansı kurulacaktır. BM' ye kurucu üye olmak için Mihver Devletlere savaş açılması zorunlu
- ✓ **TC** → BM ' ye üye olmak için Mihver Devletlere (Alm – Jap) savaş açtı

★ **POTSDAM Konferansı (Almanya)**
- ✓ 3 Büyüklerin son toplantısı (İng – ABD – SSCB)
- ✓ Almanya 4' e ayrılacak
- ✓ Savaş Mahkemeleri kurulacak

★ **SANFRANCISCO Konferansı**
- ✓ **Birleşmiş Milletler** Kuruldu – **1945**
- ✓ **TC** – Kurucu üye
- ✓ **5 Daimi Ülke (VETO Hakkı)**
  1. ABD
  2. RUSYA
  3. İNGİLTERE
  4. FRANSA
  5. ÇİN

★ **1947 PARİS ANTLAŞMASI**
- ✓ **2.Dünya Savaşı BİTTİ**
- ✓ Mihver Devletlerle imzalandı - Almanya hariç
- ✓ Rodos ve 12 Ada İtalya 'dan alınıp Yunanistan 'a bırakıldı

SAVAŞIN SONUÇLARI
- ☑ 60 Milyona yakın insan öldü
- ☑ Sivil Savunmanın önemi arttı
- ☑ En Kârlı çıkan – ABD – SSCB
- ☑ Soğuk Savaş Dönemi başladı
- ☑ 1945 – **BM kuruldu**
- ☑ Savaş Mahkemeleri kuruldu (Tokyo – Nürnberg)
- ☑ 1948 'de **İsrail kuruldu**
- ☑ 1948 – BM 'de **'İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'** kabul edildi.
- ☑ Nüfus artış hızı azaldı

2.DÜNYA SAVAŞINDA TÜRKİYE
CB: İsmet İnönü
BB: Refik Saydam – Şükrü Saraçoğlu

İNÖNÜ DÖNEMİ
- ★ Milli korunma Kanunu
- ★ Seferberlik ilan edildi
- ★ 3 Milyon insan Silahaltına alındı
- ★ Karartma uygulaması
- ★ Çakmak Hattı örüldü
- ★ Ekmek karneye bağlandı } Kara Borsa
- ★ Et – Balık Kurumu } Kara Borsa
- ★ Petrol Ofisi } Kara Borsa
- ★ Varlık Vergisi çıkarıldı (Zenginlerden)
- ★ Toprak Mahsulleri vergisi çıkarıldı
- ★ Köy Enstitüleri açıldı
  - Fikir: John Dewey
  - MEB: Hasan Ali Yücel

Zeynep KARA

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ 1945 – 1991

BATI BLOĞU – ABD

- Truman Doktrini
- Marshall Planı
- Nato (North Atlantic Paktı)

BAĞLANTISIZLAR

- Yugoslavya (Tito)
- Mısır (Nasır)
- Hindistan (Nehru)
- Bandung Konferansı (Endonezya)

DOĞU BLOĞU – SSCB

- Cominform
- Comecon
- Molotof Planı
- Varşova Paktı

BATI BLOĞU

TRUMAN DOKTRİNİ – 1947

- ABD öncü
- Amaç: Komünizmin yayılmasını engellemek
- T.C. ve Yunanistan'a askeri yardımlar yapıldı (TC - 100M$ / Yunanistan - 300M$)

MARSHALL YARDIMI – 1948

- ABD öncü
- Amaç: Komünizmin yayılmasını engellemek
- 16 Avrupa ülkesine ekonomik yardımlar yapıldı (TC dahil)
- Doğu Bloğu ülkesi olmasına rağmen Yugoslavya da yardım aldı

NATO (Kuzey Atlantik Paktı) – 1949

- ABD öncü
- SSCB 'ye karşı kuruldu (Komünizm)
- Askeri bir örgüttür
- T.C. Nato 'ya üye olabilmek için 'Kore Savaşı'na asker gönderdi – 1950
- T.C. 1952 'de Nato 'ya üye oldu

DOĞU BLOĞU

(Demir Perde)

- SSCB – Komünizm
- Yugoslavya (Tito) – Milli Komünizm
- Çekoslovakya (Alexander DupÇek) – İnsancıl Komünizm
- Arnavutluk (Enver Hoca)
- Macaristan (Imre Nagy)
- Kuzey Kore + Doğu Almanya + Çin + Küba + Bulgaristan + Polonya

COMİNFORM

- SSCB kurdu
- Amaç: Doğu Bloğunu tek merkezden yönetmek
- Yugoslavya atıldı

COMECON

- SSCB kurdu
- Ekonomik İşbirliği

MOLOTOF PLANI

- SSCB yaptı
- SSCB 'nin Doğu Bloğu ülkelerine yaptığı ekonomik yardım planı

VARŞOVA (Polonya) PAKTI – 1955

- SSCB Nato 'ya karşı kurdu
- Yugoslavya yok
- Askeri bir örgüttür

ORTADOĞU

EISENHOWER DOKTRİNİ

- ABD öncü
- Amaç: Komünizmin Ortadoğu' da yayılmasını engellemek

İSRAİL 'İN KURULUŞU - 1948

- Temelleri, 1917 Balfour Deklarasyonu ile atılmıştı
- 1948 'de Bağımsızlıklarını ilan ettiler
- Tanıyan ilk devlet - ABD
- Tanıyan ilk Müslüman devlet - TC - 1949
- Tanıyan ilk Arap devleti – MISIR

ARAP – İSRAİL SAVAŞLARI - 1948 – 1978

- 1948 Savaşı
- 1956 Süveyş Krizi Savaşı (Nasır)
- 1967 Altıgün Savaşı
- 1973 Yom Kippur (Kutsal Gün) Savaşı

(İsrail Kazandı)

! Bu savaşlarda İran yok (Arap değil)

OAPEC - 1973 → Petrol ihraç eden Arap ülkeler

MEKİK DİPLOMASİSİ

- ABD Dışişleri Bk - Kissinger → Arabulucu
- Amaç: 'Mısır ile İsrail 'i barıştırmak'

CAMP DAVID ANTLAŞMASI

- Mısır (Enver Sedat) X İsrail (Begin) imzaladı
- Arap – İsrail savaşları bitti

FKÖ → Filistin Kurtuluş Örgütü – **YASER ARAFAT**

UZAKDOĞU

SEATO (Güneydoğu Asya Birliği)

- ABD öncü
- Amaç: Komünizmin Uzakdoğu' da yayılmasını engellemek

ÇİN DEVRİMİ

- MAO ZEDONG → 'Kültür Devrimi'

PİNPON DİPLOMASİSİ

- ABD – ÇİN yakınlaşması

KORE SAVAŞI – 1950

- Kuzey Kore (Doğu Bloku) **X** Güney Kore (Batı Bloku)
- Soğuk Savaşın ilk Sıcak Savaşıdır
- **T.C.**
  - ★ Nato 'ya üye olabilmek için Kore 'ye asker gönderdi – 1950
  - Komutan: TAHSİN YAZICI
  - Kunuri Muharebeleri – TC çok kayıp verdi
- Savaş berabere bitti
- Panmunjom Ateşkes Antlaşması imzalandı – 38. Enlem sınır olacak

HİNDİSTAN (Gandhi) – PAKİSTAN (M.Ali Cinnah)

- 1947 'de İngiliz sömürgesinden ayrıldı
- Gandhi – Tuz Yürüyüşü → Pasif Direniş
- Hindistan – Pakistan arası KEŞMİR Sorunu

Zeynep KARA

YUMUŞAMA (DETANT) DÖNEMİ 1960 – 1980

ADNAN MENDERES DÖNEMİ – Demokrat Parti 1950-1960

1- NATO ' YA ÜYELİK – 1952
- Yunanistan ile birlikte üye oldu

2- BALKAN PAKTI – 1954
- TC + YUNANİSTAN + YUGOSLAVYA üye
- Aynı yıl dağıldı (TR-YUNAN Kıbrıs Meselesi yüzünden)

3- BAĞDAT PAKTI – 1955
★
- IRAK – TC – PAKİSTAN – İNGİLTERE – İRAN
- Irak Pakttan çekilince merkezi Ankara 'ya taşındı, adı CENTO oldu.

İÇ POLİTİKA

★ Ezan Arapçaya döndü
★ Osmanlı dış borcu bitti
★ Anıtkabir tamamlandı (Mimar: Emin Onat / Orhan Arda)
★ Atatürk'ü Koruma Kanunu çıkarıldı
↳ Parada yalnızca Atatürk resmi olacak, İnönü kendi resmini basmıştı
★ Köy Enstitüleri + Halkevleri kapatıldı
★ Vakıfbank kuruldu
★ ODTÜ – KTÜ – ATATÜRK – EGE – ANADOLU Üniversiteleri kuruldu
★ 6-7 Eylül Olayları yaşandı (Rumlarla)
★ IMF 'den ilk kez dış borç alındı (Stand By)
★ Kırşehir ilçe yapıldı
★ Liberal ekonomi denendi

1960 DARBESİ

27 Mayıs 1960 – Albaylar Darbesi

- Milli Birlik Komitesi darbeyi yaptı
- Cemal Gürsel CB oldu
- DP kapatıldı

Yargılamalar
- Celal BAYAR (CB)
- Adnan MENDERES (BB)
- Fatin Rüştü ZORLU (Dışişleri)
- Hasan POLATKAN

} YASSIADA Mahkemelerinde yargılandılar (İdam)
↳ Özgürlük ve Demokrasi Adası oldu
! Celal BAYAR yaştan dolayı AF

- 1961 ilk Koalisyon hükümeti kuruldu
  ↳ CHP (İnönü) – ADALET PARTİSİ (Demirel)
- **1971 Muhtırası** (uyarı-ikaz) – BB Demirel 'e verildi

ABD (Kennedy) – SSCB (Kruşçev) Yakınlaşması

SALT_1 ANTLAŞMASI – 1972
- ABD x SSCB
- Stratejik silahların üretimi sınırlandırılacak – **Kısa** menzilli füzeler
- **Başarılı**

SALT_2 ANTLAŞMASI – 1978
- ABD x SSCB
- Stratejik silahların üretimi sınırlandırılacak – **Uzun** menzilli füzeler
- **Başarısız** (SSCB Afganistan' ı işgal etti)

HELSİNKİ NİHAİ SENEDİ – 1975
★ Yumuşama dönemi Sembol antlaşmasıdır
★ Bütün Avrupa (Arnavutluk hariç) + ABD + KANADA imzaladı
★ Avrupa'nın güvenliği
★ Diyalogla çözüm
★ Sınır garantisi
★ **AGİT** → Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Teşkilatı kuruldu

ÇATIŞMALAR

KÜBA KRİZİ (Fidel Kastro) – 1962
★
- ABD Türkiye' ye JÜPİTER füzelerini yerleştirdi (İzmir)
- SSCB de Küba' ya füze yerleştirdi
- ABD ve SSCB Donanmaları Küba 'da karşı karşıya geldi
- Sonuç: İki taraf ta füzeleri kaldıracak kararı alındı

VİETNAM SAVAŞI 1964- 1973
- Kuzey Vietnam (SSCB) **X** Güney Vietnam (ABD)
- ABD Vietnam 'a girdi
- ABD 'li Boksör Muhammed Ali CLAY savaşa gitmeyi reddetti
  ↳ Lisansı iptal edildi ↳ Madalyaları alındı ↳ Hapse atıldı
- ABD 1973 'te çekildi (Nixon)

AFGANİSTAN 'IN İŞGALİ – 1979
- SSCB İşgal etti
- Salt_2 İptal oldu
- 1980 Moskova olimpiyatları Batı Bloğu tarafından boykot edildi
- ABD, Afgan mücahitleri destekledi
- SSCB 1989 'da yenilgiyi kabul etti (Gorbaçov)

U2 → Amerikan Casus Uçağı

KIBRIS

1954 'te İngiltere Kıbrıs 'tan çekildi

TÜRK
- **TAKSİM Planı** → Bölüşme taraftarı
- **TMT** (Türk Mukavemet Teşkilatı) } Rumlara karşı
- **Volkan Teşkilatı** }

RUM
- **ENOSİS Planı** → Kıbrıs 'ı Yunanistan 'a bağlama planı
- **EOKA** → Rum örgüt (Başı Piskopos Makarios)
- **AKRİTAS** → Adadaki Türkleri bir gecede yok etme planı

⇨

ZÜRİH / LONDRA ANTLAŞMASI – 1959
- Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu
- CB Rum (Makarios) – Yardımcı Türk (Fazıl Küçük)
- TC – Yunanistan – İngiltere Garantör

- Rumlar Türklerin haklarını kısıtlayacak bazı Anayasa değişiklikleri istediler, Türklerin kabul etmemesi sonucu 1963 olayları başladı.

⇨

1963 – Kanlı Noel Olayı
- ☒ Saldırıda 25 Türk şehit düştü
- ☒ Tr' den gönderilen Cengiz Topel 'in kullandığı uçak düşürüldü
- ☒ Johnson Mektubu
  ↳ Tr Operasyona hazırlanırken, ABD Operasyon yapılmasına izin vermedi

1974 – Kıbrıs Barış Harekâtı
- ✪ Parola "Ayşe tatile çıksın"
- ✪ Askeri Adı "Atilla Operasyonu"
- ✪ TC Dönem CB – Fahri Korutürk
- ✪ Hükümet – Koalisyon CHP (BB Ecevit) + MSP (Yardımcı Erbakan)
- ✪ 1974 – **Kıbrıs Federe Devleti** kuruldu (1983 'te adı KKTC oldu)
  ↳ Kurucu "**RAUF DENKTAŞ**" Lakabı "**TOROS**"

ANNAN PLANI → Kıbrıs 'ı yeniden birleştirme planı

Zeynep KARA

KÜRESELLEŞEN DÜNYA

★ **SSCB 'NİN DAĞILIŞI – 1991**

- Son Başkanı: Mihail Gorbaçov
  - ⤷Glasnost (Açıklık) – Perestroyka (Yapılandırma) – Ekonomik sorunlara çözüm için uygulandı
- Ayrılan ilk devlet: Gürcistan + Estonya
- Ayrılan son devlet: Rusya Federasyonu (Boris Yeltsin)
- **Ayrılan Türk Devletleri**

1- **Azerbaycan (ilk)** → Ebulfez Elçibey

⤷ 'İki Devlet Tek Millet'

⤷Dağlık Karabağ Sorunu → Azerbaycan X Ermenistan → **'HOCALI Katliamı'**

2- **Özbekistan** → İslam Kerimov

3- **Kırgızistan** → Askar Akayev

⤷'Cengiz Aytmatov' →Türk dünyasının en ünlü yazarı

4- **Türkmenistan** → Saparmurat Türkmenbaşı (Niyazov)

5- **Kazakistan (son)** → Nursultan Nazarbayev

⤷ Başkent: Astana

⤷ Uzay istasyonu var – BAYKONUR

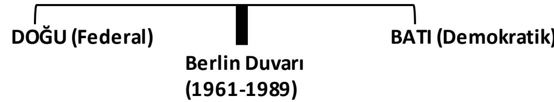
⤷ Nükleer Santrali var

⤷ Latin alfabesine geçtiler – 2017

BDT – Bağımsız Devletler Topluluğu

☑ SSCB 'den ayrılan devletler kurdu
☑ Gürcistan üye değil
☑ Almaata Deklarasyonu ile bu devletler bağımsız oldu

★ **ALMANYA - 2+4 ANTLAŞMASI** ile birleşti – **1990**

1980 DARBESİ

✪ Kenan EVREN – Genel Kurmay Başkanı

Siyasi Yasaklılar

☒ Süleyman Demirel
☒ Alparslan Türkeş
☒ Bülent Ecevit
☒ Necmettin Erbakan

! Turgut Özal YOK!

✪ 1982 Anayasası hazırlandı
✪ Referandumda % 92 Evet çıktı (Kenan Evren CB oldu)
✪ Red oy veren yalnızca Bingöl
✪ En kısa süre CB yapan Turgut Özal

★ **ÇEKOSLOVAKYA**

- 'KADİFE Devrimi' ile 2' ye ayrıldı
- ÇEK Cumhuriyeti – SLOVAKYA

★ **YUGOSLAVYA**

- 7 ' ye ayrıldı
- Slovenya (ilk) – Sırbistan – Karadağ – Hırvatistan – Makedonya – Bosna/Hersek – Kosova (Son)

BOSNA İÇ SAVAŞI 1992-1995

- Sırplar katliam yaptı **'SREBRENITSA'**
- Nato devreye girdi

DAYTON ANTLAŞMASI

✓ Bosna/Hersek resmen bağımsız oldu
✓ İç savaş bitti

- Bosna Lideri – **'ALİYA İZZET BEGOVİÇ'** 'Bilge Lider (Kral)'
- **Mavi Kelebek** – Bosna' da toplu mezarların bulunduğu olay

★ **İRAN – IRAK SAVAŞI - 1980 – 1988**

- HUMEYNİ – SADDAM (BAAS – Milliyetçi Arap sosyalizmi)
- Sebebi: Şattülarap Sorunu (Fırat ve Diclenin birleştikleri yer – Su sorunu)
- Petrol ve Su etkili
- 8 yıl sürdü

IRANGATE SKANDALI – ABD 'nin 2 tarafa da silah satması

✓ Berabere bitti
✓ Saddam Halepçe Şehrine Kimyasal silah atıp katliam yaptı

★ **1.KÖRFEZ SAVAŞI - 1990 – 1991**

- Irak 'ın Kuveyt 'i işgali
- ABD ve İngiltere müdahale etti
- Irak ' a operasyon yapıldı

ÇÖL FIRTINASI HAREKÂTI

✓ TC: CB – Turgut ÖZAL
✓ İngiltere + ABD 'ye İncirlik üssü açıldı
✓ Musul 'a asker gönderildi "ÇEKİÇ GÜÇ"
✓ Saddam Kuveyt 'ten çekildi

★ **2.KÖRFEZ SAVAŞI - 2003**

- ABD ' nin Irak 'ı işgali ile başladı
- Saddam 2006 'da idam edildi
- El Kaide Lideri Usame Bin Laden 2010 'da öldürüldü

★ **ÇERNOBİL FACİASI – 1986**

- Ukrayna
- Nükleer Santral Patlaması

Zeynep KARA